ประยูรนุสรณ์

อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ

นายประยูร วสีนนท์

๒๔ ตุลาคม ๒๔๕๔ – ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๘

เจ้าภาพกราบขอบคุณ ท่านที่กรุณามาเป็นเกียรติในงานพระราชทานเพลิงศพและขอกราบขอบคุณทุกท่านที่เป็นเจ้าภาพในการสวดพระอภิธรรม ซึ่งมีรายการดังต่อไปนี้.-

จันทร์	๑ กันยายน ๒๕๑๘	ดร. เฉลิมชัย - ดร. มาลดี วสีนนท์
อังคาร	๒ กันยายน ๒๕๑๘	มูลนิธิอำเภอวิเศษชัยชาญ
พุธ	๓ กันยายน ๒๕๑๘	ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองและเหล่ากาชาด
พฤหัสบดี	๔ กันยายน ๒๕๑๘	มูลนิธิตึกสงฆ์ โรงพยาบาลอ่างทอง
ศุกร์	๕ กันยายน ๒๕๑๘	พลเรือโท สัมฤทธิ์ - คุณเบญจส่ง ชาตินันทน์

หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง เจ้าภาพกราบขอประทานอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

เจ้าภาพ

๓ เมษ. ๑๙

ตั้งศพบำเพ็ญกุศล ณ วัดวิเศษชัยชาญ

คุณแม่ ภริยา น้องๆ ลูก และหลานๆ

ภริยา บุตรสาว บุตรเขย และหลาน

ตั้งศพบำเพ็ญกุศล ณ วัดวิเศษชัยชาญ

ภริยาและญาติพี่น้อง

คณะลูกเสืออำเภอวิเศษชัยชาญ ไว้อาลัย

ประวัติโดยย่อของ

"คุณพ่อประยูร วสีนนท์"

คุณพ่อประยูร วสีนนท์ เกิดเมื่อวันอังคารที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๕๔ ตรงกับปีกุน ขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๑๒ จุลศักราช ๑๒๗๓ ณ ที่บ้านบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง เป็นบุตรของ คุณปู่เกษ – คุณย่าเปล่ง วสีนนท์ มีพี่น้องร่วมบิดามารดารวม ๙ คน

๑. นายประยูร วสีนนท์

๒. นางเปรย วสีนนท์

๓. ด.ญ. (ไม่มีชื่อถึงแก่กรรมแต่ยังเยาว์)

๔. ด.ช. (ไม่มีชื่อถึงแก่กรรมแต่ยังเยาว์)

๕. น.ส. นิภา วะสีนนท์ (ถึงแก่กรรม)

๖. นาวาเอกพิเศษประกอบ วะสีนนท์ ร.น., พบ., Certificate in Nuclear Medicine.

๗. นางปริยา ตันติวณิชย์

๘. ดร. เฉลิมชัย วสีนนท์ ธบ., Docteur de I Universite de Paris

๙. นางวาสิณี เพ็งแจ่มศรี

คุณพ่อได้เข้าศึกษาชั้นต้นที่โรงเรียนประจำจังหวัดอ่างทอง จนสอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๔ และได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนประจำมณฑลอยุธยาในชั้นมัธยมปีที่ ๕ และ ๖ ต่อจา กนั้น ได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๑ จนถึงมัธยมปีที่ ๘ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔

คุณพ่อได้ทำการอุปสมบทในบวรพระพุทธศาสนา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ณ วัดท่าสุวรรณ์ (ปัจจุบันคือวัดวิเศษชัยชาญ) อำเภอวิเศษชัยชาญ โดยท่านเจ้าคุณพระโพธิวงศ์ศาจารย์เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้ศึกษาธรรมวินัยและอักษรสมัยเพิ่มเติมอยู่ประมาณ ๘ เดือนเศษ จึงได้ลาสิขาบท

คุณพ่อได้ทำการสมรสกับคุณแม่ (น.ส. สอาด รัตนพฤกษ์) ธิดาคนสุดท้องของคุณตาเหรียญ คุณยายเอม รัตนพฤกษ์ เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๘ ณ ตำบลไผ่จำศีล อำเภอ วิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มีธิดา ๒ คน คือ

๑. นางอมรทิพย์ ชมนารถ สมรสกับนายจรินทร์ ชมนารถ มีหลานตา ๒ คน คือ

๑.๑ ด.ญ. ศรินทิพย์ ชมนารถ

๑.๒ ด.ช. สฤษฏิ์พงศ์ ชมนารถ

๒. น.ส. อนงค์ทิพย์ วสีนนท์ กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ๓ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ชีวิตการทำงานของคุณพ่อ คุณพ่อประกอบอาชีพอิสระ เริ่มด้วยการดำเนินกิจการแทนคุณปู่คือจัดรถเมล์โดยสาร (สมัยนั้นให้ชื่อว่า "รถเหลือง") เดินระหว่างอำเภอวิเศษชัยชาญ และอำเภอเมืองในจังหวัดอ่างทอง การเดินรถในสมัยนั้นค่อนข้างจะขลุกขลัก ถนนหนทางก็ไม่สดวกสบายเหมือนเช่นปัจจุบัน รถจะต้องวิ่งตามคันนาบ้างกลางทุ่งนาบ้างซึ่งใช้เวลาการเดินทางเที่ยวละประมาณชั่วโมงเศษ และจะดำเนินกิจการได้ก็แต่เฉพาะฤดูแล้งเท่านั้น รวมระยะเวลาที่รถเมล์โดยสารจะวิ่งได้ในปีหนึ่ง ๆ เพียง ๔-๕ เดือนเท่านั้น นอกจากกิจการเดินรถแล้วคุณพ่อยังดำเนินกิจการอื่นอีก คือตั้งปั๊มน้ำมันขึ้นที่ตลาดศาลเจ้าโรงทอง (ริมฝั่งแม่น้ำน้อย) โดยเป็นตัวแทนของบริษัทเชลล์แห่งประเทศไทย ใช้ชื่อว่า "วสีนนท์พาณิชย์" ในช่วงระยะนี้คุณพ่อยังดำเนินการค้าไม้แปรรูปทุกชนิดโดยเป็นตัวแทนขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้และทำการค้าควบคู่กันไปกับน้ำมัน คุณพ่อดำเนินกิจการเช่นนี้ตลอดมาด้วยความวิริยะ อุตสาหะมานะ อดทน จนกระทั่งประมาณปี ๒๕๐๖ การคมนาคมสดวกขึ้น คุณพ่อจึงคิดจัดตั้งกิจการ

นานปีจนทำให้คุณพ่อเป็นผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักรักใคร่นับถือของชาวจังหวัดอ่างทองทั้งหลาย เดินรถสายกรุงเทพ ฯ - อ่างทอง โดยรถยนต์นั่งส่วนบุคคล (ป้ายดำ) เป็นคนแรกในจังหวัด-อ่างทอง โดยให้ชื่อว่า "บริษัทอ่างทองขนส่ง" คุณพ่อใช้ชีวิตคลุกคลีกับกิจการนี้นับเป็นเวลา โดยทั่วไป คุณพ่อเป็นผู้มีความเสียสละส่วนตัว เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นปึกแผ่นของครอบ-ครัว มีความสนใจยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ชอบทำบุญสร้างกุศล เคยรับหน้าที่ในการบอกบุญเรี่ยไรทรัพย์ของบุคคลอื่น และทรัพย์สินส่วนตัวร่วมสมทบทุนในการสร้างปูชนียสถาน สมทบทุนสร้างห้องพิเศษสำหรับคนไข้ที่ตึกโรงพยาบาลอ่างทอง ตึกสงฆ์อาพาธ และยังบริจาคที่ดินให้เป็นสาธารณะ ซึ่งมีเนื้อที่ติดต่อกับโรงพยาบาลอ่างทอง

ในอดีตคุณพ่อได้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดอ่างทอง สมาชิกเทศบาลเมืองอ่างทอง กรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ กรรมการลูกเสือจังหวัดอ่างทอง กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัดอ่างทอง กรรมการมูลนิธิโรงพยาบาลสงฆ์จังหวัดอ่างทอง และได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ "เบญจมาภรณ์ช้างเผือก" เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับเหรียญกาชาดสมนาคุณชั้น ๓ ได้รับโล่แห่งการเป็นพลเมืองดีเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับเข็มเชิดชูเกียรติจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อ ๑๙ ส.ค. ๒๕๑๘ (เป็นผู้เดียวในจังหวัดอ่างทอง)

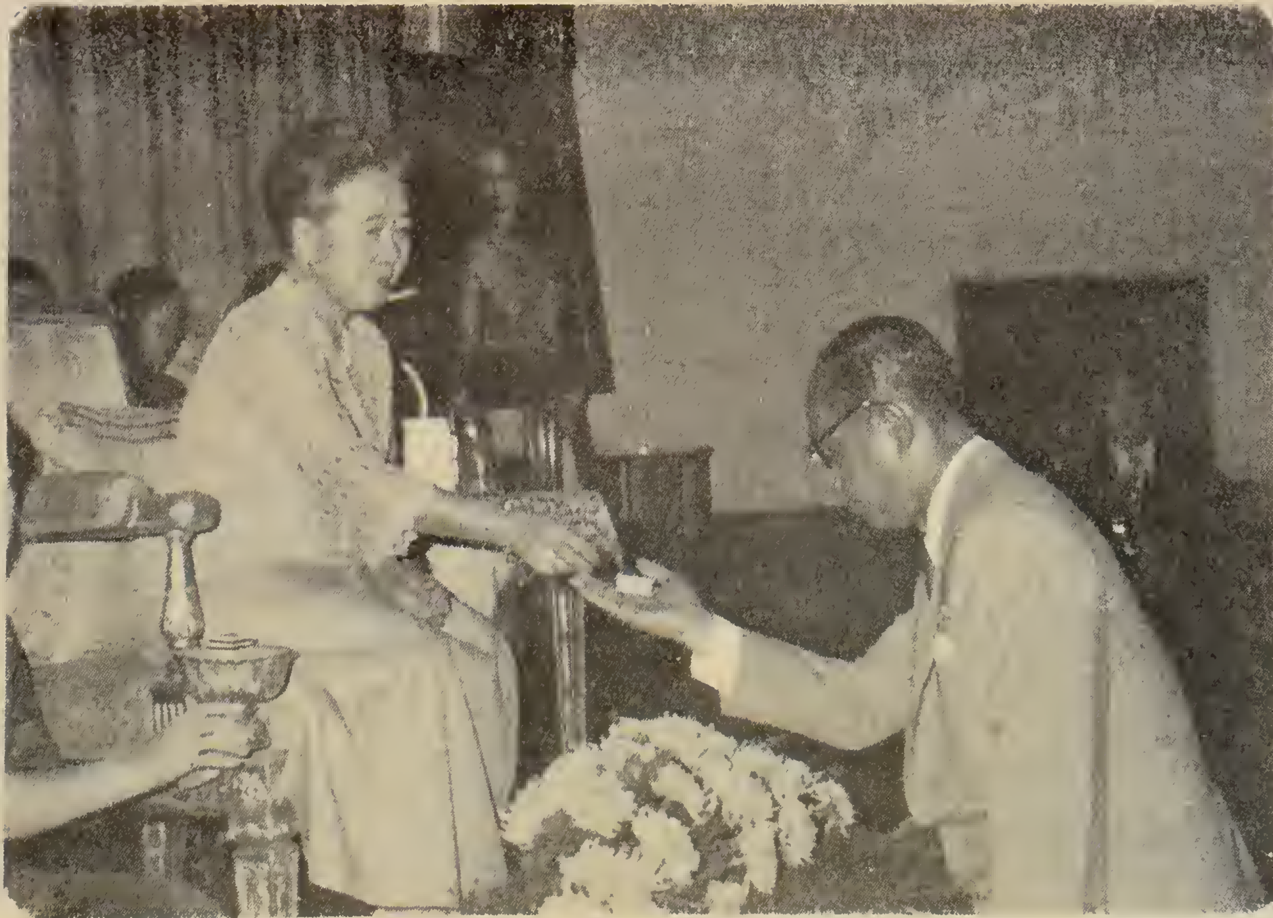
ในบั้นปลายชีวิตของคุณพ่อ มีความฝังใจอยู่กับกิจการลูกเสือชาวบ้าน ทุกครั้งที่มีการอบรมลูกเสือชาวบ้านตามห้องที่ต่าง ๆ ในจังหวัดอ่างทอง คุณพ่อจะขาดเสียมิได้ ยกเว้นเสียแต่เมื่อคุณพ่อเจ็บป่วย คุณพ่อได้รับเกียรติจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองและท่านนายอำเภอให้ได้เป็นวิทยากรไปอบรมลูกเสือชาวบ้านตามท้องที่ต่าง ๆ ในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งแต่ละคราวที่มีการอบรมลูกเสือชาวบ้านคุณพ่อจะจากครอบครัวไปเป็นเวลาหลายวัน และเมื่อกลับมาก็จะมีเรื่องเล่าให้คุณแม่ฟังถึงวิธีการและสิ่งประทับใจหลาย ๆ อย่างที่คุณพ่อได้ประสบมา

คุณพ่อเป็นผู้มีความริเริ่มที่ดี มีความเชื่อมั่นตนเอง แต่กิจการของคุณพ่อไม่ประสบผลตามความคาดหมาย ซึ่งคุณพ่อก็มิได้เกิดความท้อถอย อันนี้เองเป็นสิ่งที่ทำให้ลูก ๆ มีความภูมิใจที่คุณพ่อได้กระทำทุกอย่างเต็มภาคภูมิและสุดความสามารถ ทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณพ่อได้กระทำลงไปเกิดจากจิตใจที่ปราศจากการเอาเปรียบ ทั้งยังคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก คุณความดีของคุณพ่อจึงเป็นสมบัติที่ลูก ๆ หวงแหนยิ่งนัก และลูก ๆ ขอรักษาไว้ด้วยความภูมิใจอย่างที่สุดแต่ท่าโอกาสที่ลูก ๆ จะได้อยู่ใกล้เคียงคุณพ่อนั้นหายาก วาระสุดท้ายของคุณพ่อมาถึงเร็วเกินกว่าที่จะมีใครคาดคิด คุณแม่และลูก ๆ มิได้เตรียมตัวเตรียมใจมาก่อน เหตุการณ์ที่ได้รับจึงเปรียบเสมือนอสุนีบาตฟาดมาสู่ครอบครัว คุณพ่อประสบอุบัติเหตุในคืนวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ไม่น่าจะเกิดขึ้นกับคุณพ่อเลย เพราะคุณพ่อระมัดระวังมากในเรื่องการขับรถทั้งยังเคยปรารภกับลูก ๆ อยู่เสมอว่าดวงชะตาของพ่อไม่ตายด้วยอุบัติเหตุ เพราะพ่อมีพระเกตุคุ้มแต่เกณฑ์ดวงชะตาก็มิได้แน่นอนเสมอไป คุณพ่อจึงเสียชีวิตลงในเวลาอันสั้นนัก ด้วยอายุเพียง 64 ปี เท่านั้น

อมรทิพย์ ชมนารถ

รับพระราชทานเหรียญกาชาดสมนาคุณ ๒ ธ.ค. ๑๔

รับพระราชทานเข็มเชิดชูเกียรติของสภาสังคมสงเคราะห์
แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ๑๕ สค. ๑๙

หมายรับสั่งที่ ๗๓๑

(แบบ ค.)
สำนักพระราชวัง

๒๖ มกราคม ๒๕๑๙

พระราชทานเพลิงเผาศพ นายประยูร วสีนนท์ ป.ช. อดีตสมาชิกสภาจังหวัดอ่างทอง ณ เมรุวัดวิเศษชัยชาญ อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

วันเสาร์ ที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๙ เวลา ๑๖.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

สฤษดิ์เดช พิมพ์.
ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายประยูร วสีนนท์ เพื่อทราบ เครื่องพระราชทานเพลิงและเจ้าพนักงานที่เชิญมานี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

คำไว้อาลัย

คุณประยูร วสีนนท์

คุณ ประยูร วะสีนนท์ นอกจากจะเป็นญาติเรียงพี่เรียงน้องกับข้าพเจ้าแล้วก็ยังเป็นศิษย์ร่วมสำนักเรียนเดียวกัน และเคยอยู่ร่วมกันมาในสมัยเล่าเรียน เป็นระยะยาวนานหลายปี เมื่อเริ่มเรียนเราต่างก็มาอยู่กับ คุณลุง เกริ่น และคุณป้า เชื้อ แสนโกศิก ที่อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง เพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัดอ่างทอง แต่คุณครูประยูร อายุแก่กว่าข้าพเจ้า จึงได้มาอยู่ก่อนและเรียนอยู่ชั้นสูงกว่าข้าพเจ้า เราเรียนตั้งแต่ชั้น ป. ๑ จนจบชั้นสูงสุด ของโรงเรียนในขณะนั้น คือ ชั้น ม. ๔ แล้วจึงไปเรียนต่อ ชั้น ม. ๕ ม. ๖ ที่โรงเรียนประจำมณฑลอยุธยา เมื่อจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนประจำมณฑลอยุธยา ในขณะนั้น (ถึงชั้น ม. ๖) แล้วเราจึงไปเรียนต่อ ม. ๗ ม. ๘ ที่กรุงเทพฯ ตอนนี้เราแยกโรงเรียนกัน คุณประยูร อยู่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย แต่ข้าพเจ้าอยู่โรงเรียนมัธยม วัดเทพศิรินทร์ ระหว่างที่เรียนหนังสือที่โรงเรียนประจำจังหวัดอ่างทองนั้น นอกจากคุณประยูรและข้าพเจ้า คุณลุงและคุณป้าก็ยังได้อุปถัมภ์ญาติและเด็ก ๆ รุ่นราวคราวเดียวกันอีก ๓ คน เราอยู่กินด้วยกัน ได้รับการอบรมสั่งสอนจากสำนักเดียวกัน จึงมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน เนื่องจากการเป็นเด็กและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนเช่นนี้ ความซุกซนก็จึงมีเป็นธรรมดา และก็เป็นที่ยอมรับกันว่าคุณประยูรเป็นผู้ครองตำแหน่ง "พี่เบิ้ม" หรือ "หัวโจก" ของกลุ่ม ทั้งนี้เพราะคุณประยูร มีไหวพริบ บุคคลิกและสภาพการณ์อำนวย ที่จะให้เป็นเช่นนั้น หลังจากที่ต้องแยกกันอยู่ในระหว่างการศึกษาที่อยุธยาเราก็มาอยู่รวมกันอีกครั้งหนึ่ง ระหว่างการศึกษาชั้นมัธยมปลายที่กรุงเทพฯ แต่เมื่อจบการศึกษามัธยมปลายแล้ว เราก็แยกกันอีก ข้าพเจ้าเข้าศึกษาต่อ

ในคณะแพทยศาสตร์ ศิริราช จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย แต่คุณประยูรกลับมาประกอบธุรกิจทางบ้าน เมื่อกลับมาถึงบ้านที่อำเภอวิเศษชัยชาญ คุณประยูรก็เป็นที่รู้จักมักคุ้นของคนทั่วไปในท้องถิ่น ทั้งยังได้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดอ่างทอง และมีส่วนในการทำนุบำรุง ท้องถิ่น รวมทั้งการดำเนินงานของมูลนิธิตึกสงฆ์ ร.พ. อ่างทอง อาศัยที่ข้าพเจ้าเองก็เป็นลูกชาววิเศษชัยชาญ มีบรรพบุรุษซึ่งเคยมีหน้าที่ในการบริหารวิเศษชัยชาญมาเป็นระยะยาวนาน ดังนั้นเมื่อข้าพเจ้ากลับมาเยี่ยมญาติ หรือมาธุรกิจอื่นใดก็ดี ข้าพเจ้าก็รู้สึกมีความอบอุ่นและยังระลึกถึงความเป็นชาววิเศษชัยชาญด้วยความภาคภูมิใจเสมอ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ด้วยว่าข้าพเจ้ายังมีญาติรวมทั้งคุณประยูรซึ่งเป็นที่รู้จักมักคุ้นของคนทั่วไปอยู่ อุบัติการณ์ที่ได้เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน ทำให้ข้าพเจ้าสูญเสียญาติผู้มีความใกล้ชิดสนิทสนมไป และก่อให้เกิดความเศร้าสลดและกระเทือนใจเป็นอันมาก แม้จะจากกันไปเช่นนี้ก็ขอระลึกถึงด้วยความอาลัย และขอกุศลกรรมที่ได้กระทำไว้ในอดีตได้เป็นปัจจัยสองในสัมปรายภพโดยควรเทอญ.

พล.ร.ท. สัมฤทธิ์ ชาตินันทน์ ร.น.

อาลัยพี่ยูร

การพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก ย่อมเป็นทุกข์ คงไม่มีใครคัดค้านว่าไม่เป็นความจริง และน้องก็เป็นคนหนึ่งที่ได้ประสบกับการพลัดพรากดังกล่าวอย่างโดยกระทันหัน ซึ่งไม่เคยอยู่ในความนึกคิดมาก่อนเลย น้องได้พยายามตั้งสติและหักใจคิดเสียว่าเราทั้งสองได้ทำบุญร่วมกันมาเพียงเท่านี้ มัจจุราชไม่เคยปรานีใคร น้องผู้อยู่ข้างหลังพี่ขอน้อมรับความวิปโยคอย่างสุดซึ้งนี้ไว้จนกว่าจะถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต เราเปรียบเสมือนหุ้นส่วนชีวิตของกันและกัน ๔๐ ปีแห่งการดำรงสภาพของหุ้นส่วนชีวิตได้สดุดหยุดลงโดยไม่มีใครคาดคิดมาก่อน บัดนี้หลือแต่น้องกับลูกหลานเท่านั้นเอง ซึ่งน้องจะพยายามอย่างเต็มความสามารถที่จะดำเนินกิจการของพี่ โดยยอมฟันผ่าอุปสรรคและภยันตรายทั้งปวง เพื่อให้กิจการของพี่ถึงหลักชัยสมดังที่พี่ปรารถนาไว้

ที่สุดนี้ น้องขอให้ดวงวิญญาณของพี่ได้พักผ่อน หลุดพ้นจากความเหนื่อยยากตรากตรำแห่งชีวิต ไปสู่สุคติในสัมปรายภพทุกประการ.

สอาด วสีนนท์

ดวงจันทร์ให้แสงสว่างแก่โลกรองจากดวงอาทิตย์

ถ้าเปรียบเราเป็นโลก พี่ยูรก็เปรียบได้เท่าดวงจันทร์

เฉลิมชัย - วสุมดี - กฤษณ์ - มาลดี

"พี่"

"พี่" เป็นคำที่พวกน้อง ๆ ใช้เรียก พี่ยูร สำหรับคนอื่น ๆ เราจะใส่ชื่อเข้าไปด้วย ไม่มีการสับสนกันในระหว่าง พี่ ๆ น้อง ๆ ของพวกเรา เรามีพี่น้องด้วยกัน ๙ คน คือ

นายประยูร วสีนนท์
นางเปรย วสีนนท์
ด.ช. (ไม่มีชื่อ) ถึงแก่กรรมแต่ยังเยาว์
ด.ญ. (ไม่มีชื่อ) ถึงแก่กรรมแต่ยังเยาว์
น.ส. นิภา (ปลีก) วสีนนท์ ถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ ๒๕ ปี เนื่องจากไข้รูมาติสซั่ม
นาวาเอก (พิเศษ) นายแพทย์ประกอบ วะสีนนท์
นางปรียา ตันติวณิชย์
ดร. เฉลิมชัย วสีนนท์
นางวาสิณี เพ็งแจ่มศรี

"พี่" เป็นลูกคนโตของคุณพ่อและแม่นาย คุณพ่อมีความประสงค์อย่างเหลือเกินที่จะให้ "พี่" ได้เรียนวิชากฎหมาย ชรอย "พี่" จะไม่ชอบ "พี่" ต้องการจะประกอบอาชีพเจริญรอยตามตระกูลเชื้อสายของคุณพ่อ สมกับที่คุณพ่อและแม่นายได้ตั้งชื่อไว้ว่า "ประยูร" "พี่" ออกจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เสียก่อนที่จะจบมัธยม ๘ (ม.ศ. ๕ ปัจจุบัน) "พี่" ออกจากโรงเรียนมาช่วยคุณพ่อประกอบกิจการในอาชีพธุรกิจส่วนตัวระยะนั้น คุณพ่อมีกิจการอยู่ ๒ อย่างคือ โรงสีและรถเมล์เหลือง ซึ่งเดินระหว่าง อำเภอวิเศษชัยชาญ กับตัวจังหวัดอ่างทอง ชาวอำเภอวิเศษชัยชาญ เรียกกันจนติดปากว่า "รถเหลือง" "พี่" คลั่งไคล้กับรถยนต์มากคนหนึ่ง "พี่" ได้เข้ามาช่วยบริหารงานทางด้านกิจการโรงสี และรถเหลืองแทนคุณพ่อ ใน

ระยะนั้นกิจการโรงสีกำลังอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อคือ จะปรับปรุงกิจการให้ รุ่งเรืองต่อไปหรือจะเลิกกิจการ ทั้งนี้ก็เพราะว่าตัวเครื่องของโรงสีขณะนั้นอยู่ในสภาพเก่ามาก แกลบไม่พอใช้ จำนวนข้าวเปลือกที่ทำการสีต่อวันได้ข้าวสารออกมาน้อย เม็ดข้าวสารหักมาก สีข้าวให้เป็นข้าวสารแบบ ๕ เปอร์เซ็นต์ หรือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ไม่ได้ ถ้าจะปรับปรุงกิจการต่อไปก็ต้องขายเครื่องโรงสีเก่าเป็นเศษเหล็กไป แล้วจัดหาเครื่องใหม่ที่มีสมรรถนะดีกว่าเข้ามาแทน"พี่"จึงได้ปรึกษาหารือกับคุณพ่อเกี่ยวกับเรื่องนี้ และได้ตกลงเลิกกิจการ เปลี่ยนแปลงโรงสีทำเป็นยุ้งข้าว ใช้เก็บข้าวเปลือกแทน ค่าที่ชอบเกี่ยวกับเรื่องโรงสีอยู่มาก ในระยะต่อมา "พี่"ยังได้ดำเนินการเกี่ยวกับโรงสีอีก ๒–๓ ครั้ง แต่ก็สู้กับการสลับซับซ้อนของการค้าขายข้าว ความผันผวน และการวิกฤตของข้าวในประเทศไทยไม่ไหว ก็จำเป็นต้องหยุดไป ทางด้านรถเหลือง ชีวิตของ"พี่" ได้ต่อสู้มาอย่างโชกโชน เพราะกิจการรถเหลืองเป็นกิจการเดินรถในระยะก่อนมีถนน เส้นทางเดินรถคือทางเกวียน วิ่งตัดไปตามท้องทุ่งท้องนารถเหลือง มีโอกาสวิ่งรับคนโดยสารอยู่ได้ปีละไม่กี่เดือน พอฝนเริ่มชุก ชาวนาเริ่มไถ เริ่มหว่าน รถเหลืองก็ต้องหยุดกิจการ ตอนต้น ๆ ฤดูการเดินรถ และท้าย ๆ ฤดูการเดินรถจะมีปัญหาให้ต้องแก้มากมายได้แก่เส้นทางที่รถจะใช้วิ่ง การปรับแต่งทางเกวียนให้เรียบพอสมควร เพื่อผู้โดยสารจะได้นั่งไปบนรถโดยไม่ต้องเกร็งเนื้อเกร็งตัวกันมากนัก รถติดหล่ม แหนบรถหัก เสาหลังคารถหัก ฯลฯ สารพัดปัญหา "พี่" ก็แก้ปัญหาลุล่วงไปได้ด้วยดีกิจการรถเหลืองยังดำเนินการมาได้ปีแล้วปีเล่า เมื่อถนนระหว่างตัวจังหวัดอ่างทองกับอำเภอวิเศษชัยชาญ เริ่มมีเป็นรูปเป็นร่างขึ้น "พี่" ได้มีหุ้นส่วนในบริษัทรถแท็กซี่ป้ายดำ ที่วิ่งอยู่ระหว่างอ่างทอง–กรุงเทพฯ "พี่" หาหนทางสะดวกให้ชาวอำเภอวิเศษชัยชาญ เพื่อจะให้การเดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ หรือกลับจากกรุงเทพ ฯ เข้าอำเภอวิเศษชัยชาญได้สะดวกรวดเร็ว จึงพิจาณาเห็นว่า ถ้ายังคงใช้รถเหลืองรับส่งคนโดยสารระหว่างอำเภอวิเศษชัยชาญกับตัวจังหวัดอ่างทอง เพื่อให้ผู้โดยสารไปต่อกันกับเท็กซี่ป้ายดำจะไม่ทันใจผู้โดยสาร ทั้งนี้เพราะรถเหลืองเป็นรถใหญ่ ใช้น้ำมันเบ็นซินผู้โดยสารเพียงเก้าคนสิบคนแล้วออกรถ ค่าใช้จ่ายก็จะไม่สมดุลย์กับรายได้ จึงคิดว่าควรจะจัดหารถเมล์ ๒ แถวเล็ก ๆ ค่าโสหุ้ยถูก ๆ มาวิ่งร่วมด้วย เพื่อให้ระยะความถี่การออกรถสามารถออกได้ถี่ขึ้น ผู้โดยสารก็จะ

ได้ไม่ต้องคอยนาน กอปรด้วยระยะนั้นรถญี่ปุ่นกำลังเข้ามาตีตลาดรถยนต์ในประเทศไทย "พี่" จึงเลือกใช้รถพิคอัพอีซูซุ ใช้น้ำมันดีเซล ใส่หลังคา วิ่งเป็นรถเมล์เล็กขึ้นอีก จึงกลายเป็น "พี่" ปฏิวัติตัวเองโดยไม่ตั้งใจ ชาวอำเภอวิเศษชัยชาญสมัครใจที่จะนั่งรถเมล์เล็กมากกว่ารถเหลือง ในที่สุดรถเหลืองก็จำเป็นต้องสลายตัวไปโดยอัตโนมัติ

"พี่" ได้ต่อสู้หาเลี้ยงชีพมาด้วยความบริสุทธิ์ ดำเนินกิจการมาหลายอย่าง ครั้งหนึ่งในสมัยที่เรือแท็กซี่แบบใช้เครื่องที่จะต้องเผาหัวกำลังเป็นที่นิยมกันอยู่ "พี่" มีเรือเท็กซี่ขนาดค่อนข้างใหญ่อยู่ ๒ ลำ ชื่อ เฉลิมวิเศษ ๑ และ เฉลิมวิเศษ ๒ ใช้ลากจูงเรือระหว่างกรุงเทพฯ และอำเภอวิเศษชัยชาญ และนอกจากเรือเท็กซี่ ๒ ลำนี้ยังมีเรือเอี้ยมจุ๊น ใส่เครื่องยนต์ไว้บรรทุกไม้ ข้าว น้ำมัน ไปได้ทุกแห่งที่มีน้ำ แต่แล้วเมื่อมีประตูน้ำขึ้นในแม่น้ำน้อย การสัญจรไปมาทางน้ำก็ชักจะไม่สะดวก เพราะจะต้องรอเวลาการเปิดปิดประตูน้ำ เรือจึงจะผ่านไปมาได้ กอปรกับเมื่อถนนหนทางการคมนาคมทางบกดีขึ้น การใช้เรือก็หมดความจำเป็นไป

ทางด้านค้าขายน้ำมัน แรกทีเดียว"พี่"ขายน้ำมันสามทหาร แต่เนื่องจากในระยะนั้นประชาชนไม่นิยมใช้น้ำมันสามทหาร จึงได้เปลี่ยนมาทำปั๊มของบริษัทเชลล์ และยังคงขายอยู่จนปัจจุบันนี้ที่ร้าน "วะสีนนท์พาณิชย์"

เนื่องจาก "พี่" เป็นพี่คนโต "พี่"จึงเป็นหูเป็นตาดูแลน้อง ๆ แทนคุณพ่อและแทนแม่นายอยู่เสมอ สมัยที่ผมไปเข้าเรียนที่โรงเรียนประจำจังหวัดอ่างทองใหม่ ๆ และไปอยู่กับคุณลุง เกริ่น คุณป้าเชื้อ ที่ตัวจังหวัด ทุก ๆ เย็นผมทนคิดถึงบ้านไม่ไหว ผมมักจะนั่งรถเหลืองกลับบ้านเสียแทบทุกเย็น ทีนี้เช้าขึ้นก็ต้องเป็นภาระของ "พี่" ที่จะเอาผมไปส่งเข้าโรงเรียน กว่าผมจะเข้าที่ได้ทำให้"พี่"อารมณ์เสียพอสมควรทีเดียว "พี่"ยังจำเหตุการณ์เก่า ๆ เกี่ยวกับน้อง ๆ ทุกคนได้ดี และมักจะนำมาคุยกันเป็นเรื่องขำ ๆ เกี่ยวกับอดีตกันบ่อย ๆ เมื่อเราได้มาพร้อมหน้ากันในวันสงกรานต์ "พี่"คงจะระลึกอยู่ในใจเสมอว่า ได้ทำให้คุณพ่อผิดหวังเกี่ยวกับการเรียนกฎหมายมาครั้งหนึ่ง "พี่" จึงได้สนับสนุน เฉลิมชัย อย่างจริงจัง ให้ไปเรียนวิชากฎหมายต่อที่ประเทศฝรั่งเศส จนเป็นผลสำเร็จ

"พี่" มีสุขภาพดี แต่ต้องเข้าป่วยในโรงพยาบาลเนื่องจากเกิดการอักเสบของริดสีดวงทวาร หลังจากได้รับการผ่าตัดริดสีดวงทวารเรียบร้อยแล้ว สุขภาพของ "พี่" ยิ่งดีมากขึ้นอีก อ้วนท้วนแข็งแรง เมื่อ ๖ พ.ค. ๑๘ ถึง ๑๐ พ.ค. ๑๘ สโมสรสัญญาบัตร กรมแพทย์ทหารเรือ จัดนำสมาชิกและครอบครัวของสมาชิกไปพักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย "พี่" และครอบครัวของ "พี่" ได้ร่วมไปด้วย "พี่" เดินขึ้นภูกระดึง เดินเที่ยวบนภูกระดึงและเดินลงจากภูกระดึงได้อย่างสบาย ไม่มีลางบอกเหตุใด ๆ เลยว่า "พี่" จะเสียชีวิต ไม่มีลางบอกเหตุใดๆ เลยว่าจะเป็นการเที่ยวด้วยกันครั้งสุดท้าย จนเมื่อเช้าตรู่วันที่ ๑ ก.ย. ๑๘ ขณะที่ผมกำลังจะออกจากบ้านไปเข้ารับการอบรมในหลักสูตรนายทหารควบคุมรักษาความปลอดภัย ก็ได้รับโทรศัพท์จากที่บ้านอมรทิพย์ว่า "พี่" เสียชีวิตเสียแล้ว จากอุบัติเหตุรถยนต์ชนกัน บนถนนระหว่างจังอ่างทอง กับอำเภอวิเศษชัยชาญนั่นเอง ผมแทบไม่อยากจะเชื่อ "พี่" มีความคลั่งไคล้กับรถตลอดมาตั้งแต่ไหนแต่ไร เมื่อออกจากโรงเรียนก็ได้ใช้ชีวิตอยู่กับรถยนต์ ใช้ชีวิตอยู่กับเส้นทางอำเภอวิเศษชัยชาญ กับจังหวัดอ่างทองนี่แหละ "พี่" ได้เสียชีวิตขณะกำลังขับรถยนต์ คือ เสียชีวิตขณะที่ทำในสิ่งที่ชอบ และเสียชีวิตบนเส้นทางที่ "พี่ ได้ต่อสู้มาอย่างโชกโชน ในชีวิตของ "พี่"

ญาติพี่น้องเมื่อได้ทราบข่าวการเสียชีวิตของ "พี่" อย่างกระทันหันเช่นนี้ นิ่งงัน ตื่นตันกันไปหมด เพราะวัยและสุขภาพของ "พี่" ยังไม่น่าจะเสียชีวิต "พี่" น่าจะมีชีวิตต่อไปอีกนานเพราะสุขภาพดีมาก แต่เราไม่สามารถจะเรียกร้องชีวิตของ "พี่" ให้กลับฟื้นคืนมาได้ "พี่" พ้นจากความทุกข์ พ้นจากความทรมาน พ้นจากความยุ่งยากทั้งหลายในโลกนี้ ถ้าภพหน้ามีจริง กรรมดีที่ "พี่" ได้ประกอบไว้ในภพนี้ ขอจงเป็นกุศลผลบุญให้ "พี่" ได้รับกรรมดีเหล่านี้ และขอให้ดวงวิญญาณของ "พี่" จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพโน้นเถิด.

นาวาเอก ประกอบ วะสีนนท์.

คุณพ่อ

◎ พ่อพรากจากลูกอ้า อาดูร
อาดูรทับทวีคูณ โหยไห้
โหยไห้แทบดับสูญ ชีวาตม์
ชีวาตม์พ่อคืนได้ ลูกนั้น ปรารถนา ◎

แม้ว่าความตายจะเป็นธรรมดาของมนุษย์ที่จะต้องประสบทุกคน ลูกก็ไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าเหตุการณ์อย่างนั้นจะเกิดขึ้นกับคนที่ใกล้ชิดลูกมากที่สุดอย่างรวดเร็วจนลูกคาดไม่ถึง ใครบ้างจะไม่เสียใจ ลูกยอมรับว่าการสูญเสียคุณพ่อ ลูกเสียใจมากที่สุดในชีวิต เพราะลูกสูญเสียคุณพ่อรวดเร็วเกินไป เกินกว่าที่ลูกจะตั้งสติหรือเตรียมพร้อมที่จะรับสถานการณ์นั้น ๆ ถ้าคุณพ่อเสียชีวิตด้วยโรคภัยไข้เจ็บ ลูกคงไม่เสียใจมากถึงเพียงนี้ ลูกคงจะได้มีโอกาสปรนนิบัติและใกล้ชิดคุณพ่อมากกว่านี้บ้าง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ไม่มีใครสามารถเลือกที่เกิดหรือที่ตายได้ตามที่ใจปรารถนา

ในชีวิตลูก ถ้าเรียกร้องสิ่งใดจากคุณพ่อแล้ว ไม่มีสักอย่างเดียวที่คุณพ่อจะให้ลูกไม่ได้ ในสายตาคนภายนอกที่ไม่ใกล้ชิดครอบครัวของเรา ไม่สามารถล่วงรู้ได้เลยว่า ความผูกพันระหว่างเราภายในครอบครัวมีมากเพียงไร เพราะคุณพ่ออบรมเลี้ยงดูลูก ตามแบบที่ให้ลูกมีความเคารพ ยำเกรง สร้างความเกรงกลัวให้ ลูกจึงมีความรู้สึกตะขิดตะขวงใจหากจะเรียกคุณพ่อโดยไม่มีคำว่า "คุณ" นำหน้า แม้ว่าความสนิทสนมเป็นกันเองระหว่างคุณพ่อและลูกจะมีไม่มาก แต่ก็มิใช่ว่าความรักที่คุณพ่อมีต่อลูกจะน้อยลงไปด้วย โดยเฉพาะลูกซึ่งเป็นลูกสาวคนเล็ก เป็นลูกหลงที่อายุน้อยกว่าพี่ ๆ ถึง ๒๐ ปี ช่วงห่างระหว่างอายุภายในครอบครัวจึงมีมาก เป็นความจริงที่ว่าลูกและคุณพ่อพูดกันแทบจะนับครั้งได้ ทั้งนี้มีสาเหตุหลายอย่าง

เช่น คุณพ่ออยู่อ่างทอง ลูกมาเรียนหนังสือในกรุงเทพ ฯ โอกาสที่จะใกล้ชิดพูดจากันจึงมีน้อย เรื่องที่พูดกันได้คราวละนานๆ ก็เห็นจะเป็นเรื่องการเรียนของลูก ซึ่งเรื่องนี้คุณพ่อจะสนับสนุนทุกวิถีทาง ไม่เคยขัดขวางเมื่อลูกต้องการเรียนสาขาใด ทุกครั้งที่มีการสอบ คุณพ่อต้องเดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ มาเป็นกำลังใจให้ลูก หากมีเหตุสุดวิสัยจริง ๆ ที่คุณพ่อไม่สามารถจะมาได้ คุณพ่อจะใช้วิธีโทรศัพท์ทางไกลมาให้กำลังใจแทน ซึ่งการกระทำเช่นนี้คนอื่นอาจไม่เคยเอาใจใส่ แต่สำหรับลูกแล้วซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง เพราะเดี๋ยวนี้ลูกขาดบ่อกำ–ลังใจสำคัญเสียแล้ว

อาจจะพูดได้ว่าลูกและคุณพ่อเข้าใจและพูดกันด้วยสายตามากกว่าคำพูด ซึ่งไม่จำเป็นเลยที่จะต้องกลั่นกรองความรู้สึก ความเข้าใจ ออกเป็นคำพูดให้คนอื่นได้ยิน ลูกรักเทิดทูน และบูชาคุณพ่อมากยิ่งนัก มากเกินกว่าจะบรรยายได้ว่ามากแค่ไหน แต่ทำไม ทำ-ไมเวลาที่ลูกได้อยู่ใกล้ชิดคุณพ่อจึงสั้นเหลือเกิน 19 ปี เต็มที่ลูกเติบโตมา 8 ปี แรกที่ลูกเรียนหนังสืออยู่ที่อ่างทอง ขณะนั้นลูกยังเด็กเกินไปที่จะรับรู้และเข้าใจเหตุการณ์อะไร ๆ ได้ดี หลังจากนั้นลูกเข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพ ฯ ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ในมหาวิทยาลัย สอนให้ลูกรักและบูชาคุณพ่อมากยิ่งขึ้น ทั้งยังภูมิใจนักหนาที่ได้เกิดเป็นลูกคุณพ่อ เป็นลูกที่คุณพ่อพูดกับใครๆอย่างเต็มปากว่าลูกเป็น "ดวงใจของพ่อ" แล้วทำไมคุณพ่อจึงด่วนทิ้ง "ดวงใจของพ่อ" ไปอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ทำไมไม่เอาดวงใจของพ่อดวงนี้ไปด้วย

ตั้งแต่เล็กจนโต เวลาที่ลูกได้อยู่ใกล้ชิดคุณพ่อมีน้อยมาก น้อยมากจริง ๆ จนลูกอยากให้วันเวลาคืนกลับหลังไปในอดีตอีกครั้ง เพราะลูกต้องการตักตวงความสุข ความใกล้ชิด และสิ่งอื่น ๆ ทั้งปวง เพื่อที่ลูกจะให้อยู่ใกล้ชิดคุณพ่อได้นานและมากที่สุด แต่ก็เป็นไปไม่ได้ หากอนาคตเป็นเรื่องราวที่ล่วงรู้ได้ ลูกจะเรียกร้องอะไรต่ออะไรที่ทุกวันนี้ลูกเสียดายเสียดายที่ลูกยังไม่เคยได้รับสิ่งเหล่านั้นเลย นับตั้งแต่ลูกสูญเสียคุณพ่อ ไม่มีแม้แต่ครั้งเดียว ที่ส่วนลึกในจิตใจของลูกจะยอมรับว่าลูกไม่มีคุณพ่อแล้ว ลูกยังคงรู้สึกว่าคุณพ่ออยู่ใกล้ๆลูกตลอดเวลา วินาทีแรกที่ลูกรับทราบว่าคุณพ่อเสีย เส้นประสาททุกส่วนดูเหมือนจะหยุดทำงาน ไม่มีน้ำตาแม้แต่หยดเดียว ความว้าเหว่เริ่มซึมซาบโดยไม่รู้ตัว มีแต่คำถามมากมายพรั่งพรูมาถาม

ตัวเอง ลูกทำอะไรไม่ถูก สิ่งแรกที่ลูกทำได้คือ โผเข้ากอดพี่พั๊กและร้องไห้เท่านั้นครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ลูกไม่ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ปฏิเสธที่จะรับรู้ความจริง ทนไม่ได้ที่จะฟังคำบอกเล่าถึงเหตุการณ์เถียงตัวเองอยู่ตลอดเวลาว่า คุณพ่อยังอยู่ ลูกกำลังฝันไปเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ลูกจึงไม่พยายามนึกถึงวันข้างหน้า เวลาข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไร เหตุการณ์ในอดีตดูเหมือนจะปรากฏให้เห็นทีละน้อย ๆ ครั้งสุดท้ายที่คุณพ่อมากรุงเทพ ฯ ประโยคสุดท้ายที่คุณพ่อพูดกับลูกยังแฝงด้วยความรักความห่วงใยไม่คลาย ประโยคที่ลูกไม่เคยคิดว่าจะเป็นครั้งสุดท้ายที่ลูกจะได้ยินจากปากคุณพ่อ "แฟง หมั่นกินยานะลูก กินผัก ผลไม้เยอะ ๆ จะได้หาย" เพียงเท่านี้น่ะหรือ คือคำร่ำลาจากคุณพ่อ ที่ "ดวงใจของพ่อ" ได้รับ

คุณพ่อไม่เคยทำหน้าที่บกพร่องแม้แต่น้อย ความรักลูก มองเห็นลูกมีความสุขดูเหมือนจะเป็นความสุขของคุณพ่อ คุณพ่อยอมลำบากทุกอย่าง ในการเดินทางมากรุงเทพ ฯ บ่อยครั้ง ซึ่งตามความจริงลูกควรเป็นฝ่ายเดินทางไปเยี่ยมคุณพ่อที่อ่างทองมากกว่า แต่สำหรับคุณพ่อ เพื่อเป็นการตัดปัญหาด้วยคุณพ่อเห็นว่าลูกเหน็ดเหนื่อยกับการทำงานและการเรียนมาตลอด 5 วันแล้ว คุณพ่อจึงเป็นฝ่ายเข้ากรุงเทพฯกับคุณแม่เสียเอง ยิ่งในระยะ 2–3 ปีนี้ คุณพ่อต้องขับรถเอง จึงมาถึงกรุงเทพฯแต่เช้า ซึ่งในบางครั้งคุณพ่อมาถึงเมื่อลูก ๆ ยังไม่ตื่นนอนด้วยซ้ำ แน่นอนที่สุดก็คือในรถจะเต็มไปด้วยสัมภาระซึ่งเป็นของชอบของลูกและหลาน ไม่ว่าลูกจะเอ่ยปากอยากได้อะไร ถ้าไม่เกินความสามารถแล้วคุณพ่อหาให้ลูกได้ทุกอย่าง "พั๊กชอบอย่างนั้น แฟงชอบอย่างนี้" คุณพ่อจำได้แม่นยิ่งนัก ทุกครั้งที่คุณพ่อมากรุงเทพฯ คำถามที่คุณพ่อถามลูกทุกครั้งก็คือ "แฟง วันนี้อยากทานข้าวที่ไหนลูก" แล้วต่อแต่นี้ไป ลูกจะคอยตอบคำถามใคร เป็นความจริงที่ว่าลูกมักจะเป็นฝ่ายให้คำตอบคุณพ่อเท่านั้น นานๆลูกถึงจะเอ่ยปากถามคุณพ่อสักครั้ง แต่ใครจะทราบบ้างว่า บางครั้งคุณพ่อได้ถามในสิ่งที่ลูกไม่เคยคาดไว้ก่อน "วันเกิดปีนี้ แฟงจะของบพ่อเลี้ยงเพื่อนเท่าไรลูก" ลูกตื้นตันจนต้องแสดงออกด้วยการยิ้มแทนคำตอบ ด้วยเหตุนี้เอง ขณะนี้ลูกจึงประสบกับความว้าเหว่อย่างไม่เคยเป็นมาก่อนช่วงแรกที่เสียคุณพ่อไปใหม่ ๆ ลูกอ้างว้างอย่างบอกไม่ถูก ไม่ทราบว่าจะเหลียวหาใคร พี่พั๊กเองก็เสียใจไม่น้อยไปกว่าลูก สำหรับคุณแม่นั้นเข้มแข็งจนลูก และใคร ๆ คาด

ไม่ถึง น้ำใจจากเพื่อน ๆ ที่มหาวิทยาลัย ซึ่งอุตส่าห์ดั้นด้นจากกรุงเทพฯ ไปกราบศพคุณพ่อ ลูกตื้นตันและปลาบปลื้มจนยากที่จะลืมได้ แม้แต่คุณแม่ พี่พั่ก ญาติ ๆ ถึงกับลงความเห็นว่า คุณพ่อบุญน้อย ที่ไม่ได้อยู่ดูปริญญาลูก แต่สำหรับลูกแล้ว ลูกรู้ตัวว่าลูกไม่มีวาสนา ไม่มีวาสนาที่จะมี โอกาสรับปริญญาท่ามกลางความ ปิติยินดีของคุณพ่อ คุณแม่ อย่างพร้อมเพรียงกันต่างหาก ลูกจึงได้แต่คิดฝันเพียงว่า ถ้าหากลูกมีโอกาสเช่นนั้น ลูกจะไม่เรียกร้องอะไรในชีวิตอีกเลย แต่สิ่งที่ลูกทำได้คือ ลูกไม่อาจเรียกร้องอะไรกลับคืนมาได้ ความรัก ความเอื้ออาทร ความห่วงใยที่คุณพ่อมีต่อลูกช่างล้นเหลือเกิน ชีวิตที่สมบูรณ์ภายในครอบครัวเราเกิดช่องว่างเสียแล้ว อย่างไรก็ตามเวลาที่ผ่านไปลูกจดจำได้อย่างแม่นยำราวกับจะพิมพ์ภาพในอดีตเหล่านั้นไว้ในสายเลือดของลูกชั่วชีวิต

ในสายตาของคุณพ่อลูกเข้าใจว่า คำว่า "ลูก" ดูจะมีอิทธิพลเหนือชีวิตจิตใจและความรู้สึกของพ่อแม่ ทั้งคุณพ่อคุณแม่จึงให้ความรัก ความอบอุ่นใจ และความภาคภูมิใจในตัวลูกเสมอ ความสุขของลูกนับว่าเป็นความสุขสุดยอดของชีวิต คุณพ่อทำหน้าที่ของคุณพ่อไม่บกพร่อง ในฐานะเป็นลูกชายคนโตของคุณย่า ในฐานะเป็นคุณพ่อ และปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีอย่างเหมาะสม ซึ่งถ้าลูกเป็นคุณพ่อลูกก็ทำไม่ได้ถึงเพียงนั้น จริงอยู่ที่ลูกทุกคนย่อมเทิดทูนบูชาพ่อแม่ของตน สำหรับลูกถ้าจะให้ลูกพรรณนาถึงความรัก ความบูชาเทิดทูนคุณพ่อว่ามีมากแค่ไหนนั้น ลูกไม่อาจอธิบายเป็นคำพูดให้คนอื่นเข้าใจได้ หรืออาจบอกได้ว่า "เอาน้ำหมดมหาสมุทรแทนหมึกวาด ประกาศพระคุณไม่พอ" ดังนั้นสิ่งที่ลูกทำได้ดีที่สุด **คือ** ทำตามในสิ่งที่คุณพ่อปรารถนาเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ลูกไม่สามารถทราบได้ว่าชาติหน้า ภพหน้ามีจริงหรือไม่ ลูกขอให้ดวงวิญญาณคุณพ่อไปสู่สุคติในสัมปรายภพ และหากชาติหน้ามีจริง ลูกมีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะเกิดเป็นลูกของคุณพ่อ เป็นดวงใจของพ่อทุกชาติไป

ลูกแฟง

รำลึกถึงคุณประยูร วสีนนท์

นักเรียนสวนกุหลาบ ฯ ม. ๘ รุ่น พ.ศ. ๒๔๗๔

เรียน...............เพื่อนศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัย ชั้น ม. ๘ ทุกแผนกทุกห้อง รุ่น พ.ศ. ๒๔๗๔ และใกล้เคียง ที่ร่วมสังสรรค์...............ขอเชิญไปร่วมสังสรรค์ครั้งใหญ่ (ปกติมีกลุ่มย่อย ๆ ก่อนสังสรรค์กลุ่มใหญ่) ที่โฮเต็ล ราชศุภมิตร ๒๖๙ ถนนหลานหลวง วัน ศุกร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ เริ่มเวลา ๑๘.๐๐ น. ฯลฯ........ฯลฯ

วันเดียวกันนี้เวลา ๑๐.๓๐น. ที่โรงพยาบาลสงฆ์ ร่วมทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ เพื่อนร่วมการศึกษา ที่ถึงแก่กรรมแล้วทั้งสิ้น ๖๕ คน ฯลฯ........ฯลฯ

ประยูร วสีนนท์ (ม. ๘ จ.) ถึงแก่กรรมด้วยอุบัติเหตุ (เมื่อ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๘) หลังจากเปิดอาคาร สมาคมศิษย์เก่าสวนกุหลาบ ฯ และงานฉลองโรงเรียน (เมื่อ ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๘) ไม่นานเท่าไหร่ ด้วยจิตใจรักโรงเรียนเก่า ประยูร ได้มาในงาน จากบ้านที่อำเภอ วิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ถึงหากว่างานปลงศพจะมีขึ้นที่นั่น (อำเภอวิเศษชัยชาญ) พวก เราหลายคนก็ตั้งใจจะไปเผาศพ (กำหนดพระราชทานเพลิงศพคุณประยูร วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๙ เวลา ๑๖.๐๐ น. ที่วัดวิเศษชัยชาญ อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ฯลฯ........ ฯลฯ........ฯลฯ

ข้อความข้างต้นสืบเนื่องมาจาก "ปฏิญญา" ของพวกเราชาว ม. ๘ สวนกุหลาบ ๒๔๗๔ และรุ่นใกล้เคียงที่เคยร่วมสังสรรค์กันมาแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งรวมกลุ่มกันขึ้นภายหลัง ที่สำเร็จการศึกษาออกจากโรงเรียนสวนกุหลาบ ฯ ไปแล้วกว่า ๔๐ ปี พวกเราได้รวมกลุ่มกัน สังสรรค์ รวมทั้งคุณประยูร วสีนนท์ เพื่อนรักของเราที่ยึดมั่นใน "ปฏิญญา" จนตายจาก พวกเราไปแล้วอีกคนหนึ่ง

พวกเรา ม. ๘ รุ่น พ.ศ. ๒๔๗๔ ห้อง ก.–ข.–ค.–ง.–จ.–ฉ.– และ ช. รวม ๗ ห้อง จำนวน ๒๐๘ คน ถึงแก่กรรมไปแล้วจนถึงวันบันทึกนี้ มีจำนวน ๖๗ คนแล้ว

คุณประยูร รู้จักกับผมเมื่อเข้าเรียนชั้น ม. ๗ และ ม. ๘ สมัยนั้นคุณประยูรอยู่ ม. ๘ จ. (แผนกกลาง) ผมอยู่ ม. ๘ ค. (แผนกภาษา) หากท่านเคยไปโรงเรียนสวนกุหลาบ ฯ คงเห็นตึกอาคารเรียนเป็นตึกแถว ๒ ชั้น ยาวตลอดถนนตรีเพชร์ ชั้นบน (ชั้นที่ ๒) เป็นห้องเรียนของนักเรียน ม. ๘ ตั้งแต่ห้อง ก.–ข.–(แผนกวิทยาศาสตร์) ห้อง ค.–ง.-- (แผนกภาษา) ห้อง จ.–ฉ.–และ ช.– (แผนกกลาง) รวม ๗ ห้อง เริ่มห้อง ก.ข. (แผนกวิทยาศาสตร์) เป็นหัวแถว อยู่ด้านโรงเรียนเพาะช่าง ห้อง ค.ง. (แผนกภาษา) อยู่หางแถวด้านสะพานพุทธ ฯ ส่วนห้อง จ.ฉ. และ ช. (แผนกกลาง) อยู่กลางตึก และมีห้องพักครู ห้องอาจารย์ใหญ่ ห้องธุระการอยู่ด้วย

ตึกหลังยาวมีบันได ๓ แห่ง บันไดแรกคือ ด้าน ร.ร. เพาะช่าง (ห้อง ก.–ข.) บันไดกลาง (ห้อง จ.–ฉ.– และ ช.) บันไดสุดท้ายด้านสะพานพุทธ ฯ (ห้อง ค. และ ง.) ตามปกติ ห้อง ก.–ข. อยู่หัวแถวกับห้อง ค.–ง. อยู่หางแถว ไม่ค่อยได้พบปะสังสรรค์กันเหมือนพวกห้องกลาง ซึ่งใกล้ชิดทั้ง ๒ ปีก และได้บันไดทั้งหัวท้ายได้ ไม่ลำบากที่จะเดินให้เมื่อยขาเหมือนห้อง ค.ง. จะไปลงบันไดด้านโรงเรียนเพาะช่าง หรือห้อง ก.ข. จะไปลงบันไดด้านสะพานพุทธ ฯ อย่างไรก็ดีถึงใครจะใช้บันได หัวท้าย ก็ต้องผ่านบรรไดกลางทุกที

แม้ตัวอาคารเรียนจะยาว และมีบันไดแบ่งแยกกันก็หาทำให้พวกเราสวนกุหลาบ ฯ แบ่งแยกมิตรภาพไปตามบรรได–ไม่ เข้าทำนองที่ว่า.–

"รักกันอยู่ขอบฟ้า เขาเขียว
เหมือนอยู่หอแห่งเดียว ร่วมห้อง
(ชังกันบ่แลเหลียว ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาบ้อง ป่าไม้ - มาบัง)

(ที่ (...............) ไม่เกี่ยวกับพวกเราสวนกุหลาบวิทยาลัยแต่อย่างใด)

ฉะนั้นเมื่อจากกันไปร่วม ๔๐ ปี เราก็มารวมกันอีกครั้ง ใช้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางปรากฏตามข้อความที่บันทึกไว้ข้างต้น

อายุอานามพวกเราก็หกสิบปีขึ้นไปแล้วทั่วหน้ากัน ภายหลังที่ออกจากโรงเรียนสวนกุหลาบฯต่างคนต่างใช้ (มี) ชีวิตไปตามแนวนิยม และความสามารถของแต่ละคน ม. ๘ สวนกุหลาบ รุ่น พ.ศ. ๒๔๗๔ ส่วนมากหรือกล่าวได้ว่าทั้งหมดทุกคน ใช้ชีวิตพลเมืองดีเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง ประเทศชาติทั่วหน้ากัน

ยกตัวอย่างบางท่าน เช่น คุณจรูญพันธ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง องคมนตรี

พลเอกเล็ก แนวมาลี พลเอกประเสริฐ ศรีพยัคฆ์ พลเรือโทอวบ สุนทรสีมะ เป็นทหาร

ศ.จ. นายแพทย์สมาน มันตาภรณ์ เป็นหมอใหญ่ คุณรังสรร รังสิกุล เป็นเจ้าเมือง คุณทำนอง ดิษวนนท์ คุณจรัส ศรีวรรธนะ เป็นตุลาการ อาจารย์โปร่ง ส่งแสงเติม อาจารย์พา ไชยเดช (วุฒิสมาชิก) เป็นครู คุณสมัคร เสาวรส คุณพรต พุทธินันท์ คุณสุภา ศิริมานนท์ เป็นนักหนังสือพิมพ์ ฯลฯ และอีกมากมายหลายท่านที่มิได้กล่าวนามในที่นี้

สำหรับคุณประยูร วสีนนท์ เป็นนักธุรกิจการค้าและนักสังคมสงเคราะห์ ใช้ชีวิตทำคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองและท้องถิ่นในด้านการริเริ่มและพัฒนาการที่จังหวัดอ่างทอง อาทิเช่น

ดำเนินกิจการรถเมล์โดยสารแทนคุณพ่อ (ของคุณประยูร) เดินระหว่างอำเภอวิเศษชัยชาญ กับอำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง สมัยนั้นต้องวิ่งตามคันนา ตามทางเกวียนลากข้าว รับส่งคนโดยสารเฉพาะฤดูแล้งเท่านั้น ต่อมาจนมีถนนลาดยาง และจัดธุระกิจขนส่งร่วมกับพ่อค้าคนอื่น ๆ ตลอดมา

จัดตั้งตลาดขึ้นที่ศาลจ้าวโรงทอง อำเภอวิเศษชัยชาญ เป็นศูนย์การค้าในโอกาสต่อมา คุณประยูร ใช้ชีวิตเป็นพ่อค้านักธุระกิจ เป็นตัวแทนบริษัทเชลล์แห่งประเทศไทยค้าน้ำมัน ตั้งโรงค้าไม้แปรรูป ริเริ่มตั้งบริษัท อ่างทองขนส่ง จำกัด

คุณประยูรมิได้เป็นพ่อค้านักธุรกิจแต่สถานเดียว ยังเป็นนักพัฒนาและนักสังคมสงเคราะห์ ช่วยเหลือประชาชนและท้องถิ่นอีกด้วย ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดอ่างทอง เป็นกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ กรรมการมูลนิธิโรงพยาบาลสงฆ์จังหวัด กรรมการลูกเสือจังหวัด กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด

ผลแห่งคุณงามความดี คุณประยูร ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์ช้างเผือก โล่เกียรติยศ ในการเป็นพลเมืองดี เหรียญกาชาดสมนาคุณชั้น ๓ เหรียญเชิดชูเกียรติสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย (เป็นผู้เดียวในจังหวัดอ่างทอง)

ในที่สุดก่อนถึงแก่กรรมได้อาสาสมัครเป็น "ลูกเสือชาวบ้าน"

คุณประยูร วสีนนท์ ใช้ชีวิตบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่ครอบครัว แก่ส่วนรวมและสังคม ไม่ต่ำต้อยน้อยหน้าไปกว่าพลเมืองดีทั้งหลาย ลูกสวนกุหลาบวิทยาลัยคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรุ่น พ.ศ. ๒๔๗๔ ด้วยกัน

"ชีวิตเป็นอนิจจัง" คุณประยูร วสีนนท์ ประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ หลังจากประกอบคุณงามความดี ได้รับเหรียญเชิดชูเกรียรติจากสภาสังคมสงเคราะห์ (เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๑๘) ทั้ง ๆ ที่ยังมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงที่จะรับใช้สังคมได้อีกหลายปี เช่นนี้ย่อมเป็นที่เศร้าสลดใจแก่ครอบครัว และญาติ ตลอดบรรดามิตรสหายทั่วหน้ากัน

วันศุกร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ วันสังสรรค์พวกเรา ม.๘ สวนกุหลาบ รุ่น๒๔๗๔ ขาดเพื่อนที่รัก คือ คุณประยูร วสีนนท์ ไปอีกคนหนึ่งโดยไม่คาดฝันเราได้ไปทำบุญที่ โรงพยาบาลสงฆ์ อุทิศส่วนกุศลให้แก่เพื่อนแล้ว และจะได้ร่วมในงานพระราชทานเพลิงศพของเพื่อน ตามที่เราได้มี "ปฏิญญา" ไว้ต่อกัน

สุดท้ายนี้ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ได้ดลบรรดาลให้ คุณประยูร วสีนนท์ ผู้ประกอบคุณงามความดีตลอดมา ได้เสวยสุขตามคติวิสัยในสัมปรายภพสิ้นกาลนานเทอญ.

(นายจรัส เทศวิศาล)

สวนกุหลาบวิทยาลัย ม.๘ ค. ๒๔๗๔
สำนักงาน "จรัสเทพก่อสร้าง" ๑๒/๑๖ สุขุมวิท ๒๖ (ซอยอารีย์)
ก.ท.ม. โทร. ๙๑๘๘๗๘
วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙

คุณประยูร วสีนนท์ กับกิจการลูกเสือ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพของคุณประยูร วสีนนท์ เจ้าภาพของคุณประยูร วสีนนท์ มีความประสงค์ให้ข้าพเจ้าเขียนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่คุณประยูร ได้ทำให้แก่ลูก-เสือชาวบ้าน เพื่อที่จะพิมพ์สำหรับแจกในงานพระราชทานเพลิงศพแก่ท่านที่เคารพนับถือ ที่แสดงน้ำใจมาร่วมในงานพระราชทานเพลิงครั้งนี้

ในฐานะที่ข้าพเจ้ารู้จักและเคารพนับถือคุณประยูร วสีนนท์ ผู้ล่วงลับไปแล้วมาเป็นเวลานาน คุณประยูร วสีนนท์ เมื่อมีชีวิตอยู่ ได้ประกอบคุณงามความดีต่อส่วนรวมตนเอง และครอบครัวไว้เป็นอันมาก ในด้านส่วนตัว ก็ได้มีความวิริยะ อุตสาหะ ในฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยครบถ้วน คือเป็นพ่อที่ดีของลูก ๆ เป็นสามีที่ดีของภรรยา ให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัว ให้การศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรจนสุดความสามารถ สร้างฐานะของครอบครัวเป็นปึกแผ่นแน่นหนา สะสมมรดกไว้ให้กับบุตรและภรรยาอย่างมั่นคง สำหรับงานส่วนรวมก็เป็นผู้มีจิตใจเป็นกุศล สมทบในการสร้างสาธารณสถาน เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ โรงเรียน และ โรงพยาบาล

ด้านสังคมทั่ว ๆ ไป คุณประยูร วสีนนท์ ได้รับการยกย่องจากวงการ ข้าราช-การ พ่อค้า ประชาชนทั่ว ๆ ไปว่า เป็นนักสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้มีคุณวุฒิ เป็นนักพูด นักอ่านหนังสือ มีความรู้เบ็ดเตล็ดมาก สามารถนำมาเล่าถ่ายทอดได้เป็นอย่างดี

จากคุณสมบัติประจำตัวพิเศษดังกล่าวแล้ว ทางราชการจึงได้เชิญให้ร่วมเป็น คณะกรรมการจัดงานกาชาดของจังหวัดในปี ๒๕๑๓ ซึ่งเป็นการจัดงานกาชาดครั้งแรกของจังหวัดอ่างทอง โดยเชิญอำเภอ บริษัท ห้างร้าน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดอ่างทองให้มาออกร้านแสดงจำหน่าย และสาธิต เป็นการประกวดกัน เพื่อหารายได้ช่วยกาชาดไทย คุณประยูร วสีนนท์ นอกจากได้รับเชิญเป็นคณะกรรมการอำนวยการระดับจังหวัดแล้ว ยังได้

เชิญให้เป็นคณะกรรมการอำนวยการและดำเนินการระดับอำเภอของอำเภอวิเศษชัยชาญด้วย ในงานนี้ต้องใช้ทุนรอนในการดำเนินงานมาก ตลอดจนใช้ความคิดในการจัดร้านแสดงด้วยก็ได้รับความร่วมมือจากคุณประยูร วสีนนท์ ด้วยดีจนบรรลุผลสำเร็จ รางวัลที่ ๑ ประเภทความคิดได้แก่ อำเภอวิเศษชัยชาญ ซึ่งนำความปลาบปลื้มมาสู่คณะกรรมการจัดงานของอำเภอวิเศษชัยชาญในสมัยนั้นเป็นอันมาก จากผลงานด้านนี้เป็นที่พอใจของทางจังหวัดมาก จึงได้จัดให้มีขึ้นอีกในปี ๒๕๑๔ – ๒๕๑๕ – ๒๕๑๖ ซึ่งยังเพิ่มความเข้มข้นขึ้นทุกปี แต่คณะกรรมการของเราก็มิได้ย่อท้อ พยายามคิด ค้น หาวิธีการที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น คุณประยูร วสีนนท์ ก็มิได้ทอดทิ้งพวกเรา ได้พยายามหาแนวคิดริเริ่มใหม่ ๆ มาให้เช่น เสนอให้มีการจัดร้านอาหารอย่างทันสมัย เสนอให้มีแพทย์และพยาบาล มาเปิดรับบริจาคโลหิตภายในร้านกาชาดของอำเภอ เสนอให้มีการแสดงอย่างทันสมัยและทันเหตุการณ์ของบ้านเมือง ตลอดทั้งรับเป็นผู้หาเครื่องประกอบการแสดง การติดต่อประสานงานกับหน่วยแพทย์ให้ด้วย นับว่าเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงานกาชาดของอำเภอวิเศษชัยชาญมีกำลังใจดี จึงรวมพลังสร้างสรรค์ร้านของอำเภอวิเศษชัยชาญจนสุดความสามารถ จนได้รับผลเป็นที่น่าชื่นชม นำชื่อเสียงมาสู่อำเภอวิเศษชัยชาญได้ทุกครั้ง คือได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทความคิดทุก ๆ ปี ไม่มีใครแย่งเอาไปได้เลย

จากการให้ความร่วมมือกับทางราชการจังหวัด และอำเภออย่างใกล้ชิดนี้ ข้าพเจ้าได้เห็นว่า คุณประยูร วสีนนท์ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถดีในวงสังคมสงเคราะห์ จึงคิดอยากให้เข้าไปมีบทบาทในวงการลูกเสือบ้าง เพราะวงการของลูกเสือนั้นกว้างขวางมาก เป็นวงการที่มีอุดมการณ์ที่แน่นอน เป็นวงการที่สั่งสอนอบรมให้คนอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันมีความเคารพเชื่อถือ มีความสามัคคี ช่วยเหลือกัน และยึดมั่นในสถาบันของชาติ ทั้ง ๓ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ข้าพเจ้าจึงได้ชักชวนให้เข้ารับการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสำรองชั้นวูดแบตจ์ ครั้งแรกคุณประยูร วสีนนท์ ก็ตอบแบ่งรับแบ่งสู้ เพราะเกรงว่าการอบรมครั้งนั้นจะทำให้คณะวิทยากรหนักใจ เพราะคุณประยูรท่านเป็นผู้มีอายุมาก อาจจะฝึกภาคปฏิบัติไม่ไหว ประกอบกับท่านมีธุรกิจส่วนตัวมาก เกรง

จะอยู่อบรมไม่ได้ตลอดเวลาของหลักสูตร แต่แล้วท่านก็ทนต่อการอ้อนวอนขอร้องของข้าพ–เจ้าไม่ได้ จึงตกลงใจรับเข้ารับการอบรม จนจบหลักสูตร และได้รับเครื่องหมายวูดแบตจ์ เมื่อปี ๒๕๑๔ หลังจากนั้นก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการลูกเสืออำเภอ และกรรมการลูกเสือจังหวัดด้วย ทุกครั้งหากทางอำเภอหรือจังหวัดมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการลูกเสือจะเป็นกิจ–กรรมการชุมนุม หรือการอบรมก็ได้เชิญคุณประยูร มาร่วมด้วยทุก ๆ ครั้ง ก็ได้รับการสนับสนุนให้ความร่วมมือด้วยดี จนได้รับการยกย่องจากคณะกรรมการลูกเสือของจังหวัดอ่างทองให้เป็นผู้แทนของคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดอ่างทอง ไปร่วมประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติถึง ๓ ปี ซ้อน คือปี ๒๕๑๔ – ๒๕๑๕ – ๒๕๑๖ เมื่อกลับจากประชุมก็ได้นำความรู้ ข่าวการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงในกิจการลูกเสือมาชี้แจงต่อคณะกรรมการลูกเสือ จังหวัด และอำเภอให้ได้ทราบ นับว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีมาก

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๗ ทางจังหวัดอ่างทอง ได้มีโครงการเปิดอบรมลูกเสือชาว–บ้านขึ้นโดยให้ทุกอำเภอดำเนินการเปิดอบรม อำเภอโพธิทองได้เปิดการอบรมขึ้นเป็นรุ่นแรกโดยขอร้องให้อำเภอต่าง ๆ หาสมาชิกส่งเข้าอบรม จึงได้เปิดขึ้นเป็นรุ่นแรกของจังหวัด เปิดอบรมที่วัดสามประชุม ต. บางระกำ อ. โพธิทอง ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๙ เม.ย. ๑๗ มีลูก-เสือจากอำเภอ ต่าง ๆ เข้ารับการอบรมในรุ่นนี้ จำนวน ๒๙๘ คน เนื่องจากการอบรมลูกเสือชาวบ้าน เป็นวิธีการใหม่ ข้าพเจ้าจึงได้ชวนคุณประยูร วสีนนท์ ไปสังเกตการณ์ เพื่อหาประสบการณ์ไว้ เพราะอำเภอวิเศษชัยชาญก็มีแผนการที่จะเปิดอบรมเช่นนั้น

ประมาณเดือนสิงหาคม ๒๕๑๗ นายอำเภอวิเศษชัยชาญ ร.ต.สนั่น ธานีรัตน์ ได้เริ่มโครงการณ์นี้โดยเชิญชวนหัวหน้าส่วนราชการ พ่อค้า คหบดี มาประชุมวางโครงการอบ–รมลูกเสือชาวบ้านของอำเภอวิเศษชัยชาญขึ้น และขอให้ผู้มีเกียรติที่ได้เชิญมาครั้งนี้ได้เป็นคณะกรรมการอุปถัมภ์การอบรมลูกเสือชาวบ้านของอำเภอด้วย ซึ่งมีทั้งหมดประมาณ ๕๐ ท่าน ในคณะนี้มี คุณประยูร วสีนนท์ ร่วมอยู่ด้วย เมื่อคณะกรรมการได้ตกลงที่จะให้มีการอบรมลูกเสือชาวบ้านขึ้นในอำเภอวิเศษชัยชาญ โดยให้มีการอบรมทุกตำบล ๆ ละ ๑ รุ่นแล้ว คณะกรรมการ์ จึงได้เริ่มรายงานจังหวัดและแต่งตั้งคณะ กรรมการ ดำเนินการ จัดการอบรม ซึ่งมีท่าน

นายอำเภอวิเศษชัยชาญเป็นผู้อำนวยการอบรมของอำเภอ คณะกรรมการทุกฝ่ายต่างก็เริ่มหาทุนและสมาชิก เริ่มเปิดการอบรมลูกเสือชาวบ้านขึ้น ดังต่อไปนี้

รุ่นที่ ๑ อบรมที่วัดวิเศษชัยชาญ ระหว่างวันที่ ๑๕–๑๙ ส.ค. ๑๗ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๒๐๕ คน

รุ่นที่ ๒ อบรมที่วัดบางจัก ระหว่างวันที่ ๓–๗ ก.ย. ๑๗ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๓๑๐ คน

รุ่นที่ ๓ อบรมที่วัดหลวง ระหว่างวันที่ ๑๗–๒๑ ต.ค. ๑๗ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๓๘๐ คน

ในรุ่นที่ ๓ ของอำเภอวิเศษชัยชาญนี้ คุณประยูร วสีนนท์ ได้รับพระราชทานผ้าพันคอลูกเสือชาวบ้าน ในฐานะเป็นวิทยากรผู้ให้การอบรมลูกเสือชาวบ้านมาครบ ๕ ครั้ง โดยเป็นวิทยากรในอำเภอวิเศษชัยชาญ ๓ รุ่น อ. โพธิทอง ๑ รุ่น อ. ไชโย ๑ รุ่น อ. เมือง ๑ รุ่น ต่อจากนั้นคุณประยูร วสีนนท์ ก็ได้ร่วมเป็นวิทยากรทั้งของอำเภอและจังหวัดให้การอบรมตลอดไป ที่มีการอบรมลูกเสือชาวบ้านขึ้นไม่ว่าจะมีการเปิดอบรมขึ้นที่อำเภอไหน แต่ข้าพเจ้าจะไม่เขียนในที่นี้ จะขอเขียนไว้เฉพาะในอำเภอวิเศษชัยชาญเท่านั้น เพราะได้พบทุกรุ่น สามารถยืนยันได้ ส่วนต่างอำเภอนั้นไม่ทราบแน่ชัดเกรงจะผิดพลาด หวังว่าท่านคงให้อภัย

รุ่นที่ ๔ อบรมที่วัดสี่ร้อย ระหว่างวันที่ ๑๔ – ๑๘ ก.พ. ๑๘ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๓๐๑ คน

รุ่นที่ ๕ อบรมที่วัดตลาดใหม่ ระหว่างวันที่ ๑๔ – ๑๘ มี.ค. ๑๘ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๒๕๔ คน

รุ่นที่ ๖ อบรมที่วัดนางชำ ระหว่างวันที่ ๗ – ๑๑ เม.ย. ๑๘ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๒๒๗ คน

รุ่นที่ ๗ อบรมที่วัดยางมณี ระหว่างวันที่ ๑๕ – ๑๙ เม.ย. ๑๘ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๒๙๒ คน

รุ่นที่ ๘ อบรมที่วัดหัวตะพาน ระหว่างวันที่ ๘ – ๑๒ พ.ค. ๑๘ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๒๙๗ คน

รุ่นที่ ๙ อบรมที่วัดโพธิ์ปล้ำ ระหว่างวันที่ ๕ – ๙ มิ.ย. ๑๘ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๓๔๐ คน

รุ่นที่ ๑๐ อบรมที่วัดอบทม ระหว่างวันที่ ๔ – ๘ ก.ค. ๑๘ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๓๑๖ คน

รุ่นที่ ๑๑ อบรมที่วัดวันอุทิศ ระหว่างวันที่ ๑ – ๕ ส.ค. ๑๘ จำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๔๖๗ คน

รุ่นที่ ๑๑ นี้ เป็นรุ่นของอำเภอ แต่เป็นรุ่นที่ ๒๕ ของจังหวัด ความเข้าใจของข้าพเจ้า เชื่อมั่นว่า คุณประยูร วสีนนท์ คงจะไม่ได้ไปให้การอบรมประมาณ ๖ รุ่น เพราะป่วยบ้าง และติดธุระกิจส่วนตัวบ้าง ซึ่งได้เคยเล่าให้ข้าพเจ้าฟัง รวมแล้ว ๒๕ รุ่น คงจะไปให้การอบรม ๑๙ รุ่น รุ่นที่ ๑๑ ของอำเภอ หรือรุ่นที่ ๒๕ ของจังหวัดนี้ เป็นรุ่นสุดท้ายของคุณประยูร วสีนนท์ ที่ได้เป็นวิทยากร แล้ว คุณประยูร วสีนนท์ ก็จากพวกเราไป ซึ่งข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะเขียนบรรยายได้ถูกว่าเสียใจและอาลัยที่สุดจะพรรณาได้

การจากไปของคุณประยูร วสีนนท์ ในครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการจาก ภรรยา บุตร ญาติมิตร แล้ว ยังนับว่าเป็นการจากที่ยิ่งใหญ่สูญเสียที่ยิ่งใหญ่ของวงการลูกเสือและลูกเสือชาวบ้านที่คุณประยูร ได้บำเพ็ญมาถึงประมาณ ๗๐๐๐ คนเศษ หากดวงวิญญาณของคุณ ประยูร วสีนนท์ สถิตย์อยู่แห่งหนตำบลใดขอให้ได้รับทราบด้วยว่า พวกเรายังรักและอาลัยท่านอยู่ พฤติกรรมใดที่ท่านได้เคยสร้างสรรค์ไว้ พวกเรายังไม่ลืม และพวกเราคณะลูกเสือ คณะลูกเสือชาวบ้าน ขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพจงได้มาดลบรรดาลให้กุศลกรรมต่าง ๆ ที่คุณประยูร วสีนนท์ ที่ได้ประกอบไว้ดีแล้ว ชอบแล้ว จงได้ไปเป็นปัจจัยในภพหน้า ของคุณประยูร วสีนนท์ พวกเราทั้งหลายของน้อมจิตรำลึกและขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวจงได้บันดาลเป็นทวีคูณให้ดวงวิญญาณของคุณประยูร วสีนนท์ จงไปสู่สุคติเถิด ถ้าชาติหน้ามีจริงหากคุณจะเกิดขอให้เกิดรวมเชื้อสายเดียวกันเทอญ.

คณะลูกเสือวิเศษชัยชาญ

ชีวิตของนายประยูร วสีนนท์

กับ

กิจการลูกเสือ

ถ่ายที่บ้านก่อนออกไปทำกิจกรรม

ประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๗

หอประชุมกิติขจร รร. จปร. ๘ กค. ๑๔

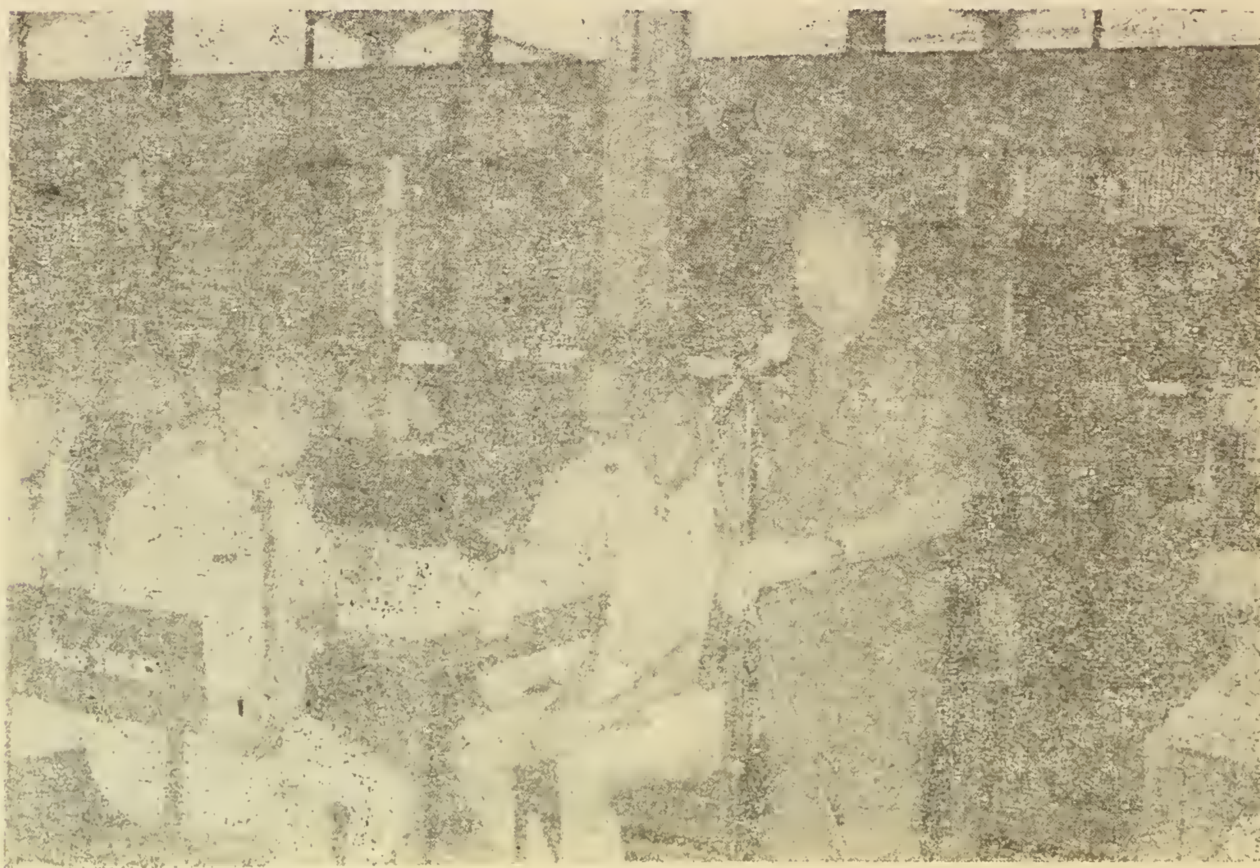

ประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๘

ห้องประชุมคุรุสภา ๗ กค. ๑๕

เนื่องในการประชุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๘
ทำเนียบรัฐบาล ๗ กค. ๑๕

เนื่องในการประชุมลูกเสือแห่งชาติ
เมื่อ ๑๐ ก.ค. ๑๘

พี่ยูร กับ กิจการลูกเสือ

เมื่อพี่ยูรยังอยู่

เมื่อพี่ยูรจากไปพวกเราอาลัยเหลือ

คุณอา

สิ้น	สูญทุกสิ่งแล้ว	ตัวเรา
แล้ว	ทุกสิ่งอับเฉา	ยิ่งด้วย
ร่ม	เย็นแต่ยังเยาว์	ยามอยู่
โพธิ์ทอง	เคยเกาะม้วย	แต่นี้พึ่งใคร

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ เป็นวันที่ลูกหลานของคุณอา ต้องประสบความวิปโยคอย่างใหญ่หลวง เพราะคุณอา ประยูร วสีนนท์ ผู้เป็นที่เคารพเทิดทูนเสมือนบิดาบังเกิดเกล้าของหลาน ได้จากหลานไปเสียแล้วอย่างไม่มีวันกลับ ท่านหมดอายุด้วยอุบัติเหตุ ซึ่งเราไม่คาดคิดมาก่อนเลยว่าท่านจะต้องประสบกับเหตุการณ์เช่นนี้คุณอาเป็นผู้มีพระคุณ เป็นร่มโพธิ์ซึ่งให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่เราเป็นอย่างดี ตลอดชีวิตของคุณอา เท่าที่ทราบปรากฏว่าได้ประกอบกรรมดีตลอดมา ในด้านบุตรหลานก็พยายามส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดีที่สุดเท่าที่สติปัญญาและกำลังจะอำนวยให้ คุณอาเป็นผู้ที่เล็งเห็นการณ์ไกลอย่างหน้าสรรเสริญ เมื่อคุณอามาด่วนจากเราไปเช่นนี้ จึงเป็นการยากที่พวกเราจะกลั้นความโศกสลดไว้ได้ ทั้ง ๆ ที่ความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ตาม อย่างไรก็ดีแม้ชีวิตของคุณอาจะล่วงลับไปแล้ว พระคุณและความดีที่คุณอามีต่อเรายังคงจารึกอยู่ในความทรงจำอย่างไม่รู้ลืม ขอผลบุญและกรรมดีที่คุณอาได้สร้างสมไว้ในชาตินี้ภพนี้ จงส่งผลดลบันดาลให้คุณอา ประยูร วสีนนท์ ที่เคารพบูชาของหลาน จงประสบแต่ความสุขในสัมปรายภพโน้นเทอญ

จากหลานของคุณอา

รัตนา ชะโลธร

ไว้อาลัย "ประยูร วสีนนท์"
ศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัย

เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ มีการสังสรรค์เพื่อนศิษย์เก่าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รุ่นชั้นมัธยมปีที่ ๘ พ.ศ. ๒๔๗๔ ที่โรงแรมราชศุภมิตร กรุงเทพ ฯ คุณจรัส เทศวิศาล เพื่อนศิษย์เก่าทำหน้าที่เป็นหัวเรือใหญ่แจ้งนัดหมายให้ไปประชุม มีเพื่อนศิษย์เก่าไปร่วมชุมนุมมากพอสมควร หากเราได้ตกลงกันว่าจะจัดต่อไปจนกว่าพวกเราจะไปไม่ไหวหรือหมดไป เพื่อนมัธยมปีที่ ๘ รุ่น พ.ศ. ๒๔๗๔ มีอยู่ ๗ ห้อง จำนวน ๒๐๘ คน ในจำนวนนี้มีผู้ที่จากเราไปก่อนแล้วเท่าที่ทราบประมาณ ๖๙ คน หรืออาจมากกว่านี้ก็ได้เพราะเมื่อออกจากโรงเรียน ไปแล้วต่างก็ไปอยู่กันคนละทิศละทาง ประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน รุ่นนี้ที่รับราชการก็มีตำแหน่งหน้าที่สูง เช่น เป็นองคมนตรี รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง เอกอัครราชทูต อธิบดี นายพลเอก ผู้ว่าราชการจังหวัด ฯลฯ

การสังสรรค์ในวันนั้นเป็นการสังสรรค์ที่อบอุ่น พวกเราทุกคนได้ทักทายปราศรัยกันแบบไทยเดิม เพราะเป็นเวลา ๔๕ ปี หลังจากออกจากโรงเรียนไปแล้ว ได้มาพบมันอีกครั้งหนึ่งข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจที่ประยูร วสีนนท์ ไม่ได้มาร่วมด้วย และไม่มีโอกาสได้ทักทายกันแบบไทยเดิมระหว่างข้าพเจ้า กับ ประยูร วสีนนท์ ซึ่งเคยทักทายเมื่อพบข้าพเจ้าทุกครั้ง คุณจรัส เทศวิศาล ได้เดินมาพบข้าพเจ้าและบอกว่าจะพระราชทานเพลิงศพ ประยูร วสีนนท์ เพื่อนรุ่นมัธยมปีที่ ๘ พ.ศ. ๒๔๗๙ กำหนดในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๙ และขอมอบให้ข้าพเจ้าเป็นผู้-เขียนเรื่องราวของประยูร วสีนนท์ ระหว่างที่เรียนอยู่สวนกุหลาบวิทยาลัย เป็นการไว้อาลัยในนามของเพื่อนมัธยมปีที่ ๘ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รุ่น พ.ศ. ๒๔๗๔ ข้าพเจ้ายินดีรับเขียนเท่าที่มีความรู้สึกและจำได้

ประยูร วสีนนท์ เป็นเพื่อนรักและร่วมห้องเดียวกันกับข้าพเจ้าถึง ๒ ปี คือชั้นมัธยมปีที่ ๗ และปีที่ ๘ นั่งเรียนโต๊ะใกล้กัน เคยไปเที่ยวด้วยกัน เคยนอนด้วยกัน กินข้าวด้วยกัน เพราะครั้งหนึ่งเมื่อเป็นนักเรียน ประยูร วสีนนท์ ได้รวมเพื่อนเช่าบ้านอยู่ที่ถนนหลานหลวง จังหวัดพระนคร เป็นบ้านเช่าอยู่ในบริเวณบ้านเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี บ้านที่อยู่นี้มีป้ายติดอยู่ที่หน้าบ้านว่า "บ้านนักเรียน" คุณสุวรรณ รื่นยศ เป็นเจ้าบ้านเพราะเป็นผู้มีอาวุโสและรับราชการเป็นครู ผู้ที่อยู่ในบ้านทุกคนเป็นนักเรียน มีคุณพล จุฑางกูร คุณประยูร วสีนนท์ คุณลูกคิด รัตนวงษ์ คุณบุญช่วย สมกิจ ทุกคนรักใคร่กันเป็นอย่างดี เมื่อเรียนหนังสือจบแล้วต่างก็แยกย้ายกันไป ข้าพเจ้าไม่ได้อยู่ประจำที่บ้านนักเรียน แต่ได้ไปพบปะสังสรรค์กับประยูร วสีนนท์ และคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นเพื่อนของข้าพเจ้าเสมอ

ประยูร วสีนนท์ เข้าเรียนที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ ได้รับเลขประจำตัว ๕๖๖๒ อาจารย์ใหญ่สมัยนั้นคือ อาจารย์ซัตตัน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นโรงเรียนมัธยม มีตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ ๑ ถึงมัธยมปีที่ ๘ เป็นชั้นสูงสุด โดยเฉพาะชั้นมัธยม ๗ – ๘ แบ่งออกเป็น ๓ แผนก แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกภาษา และแผนกกลาง เลือกเรียนได้ตามใจสมัคร เมื่อประยูร วสีนนท์ สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้แล้ว ก็เลื่อนไปเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๗ แผนกกลาง ข้าพเจ้าก็ได้มาเข้าเรียนในชั้นมัธยมปีที่ ๗ แผนกกลางห้องเดียวกับประยูร วสีนนท์ ตลอดเวลาที่ประยูร วสีนนท์ เรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๗ เป็นผู้ที่ตั้งใจเล่าเรียน ความประพฤติเรียบร้อย แต่งกายสะอาด ทำงานสะอาดเป็นระเบียบ ลายมือสวย เป็นที่รักของครูประจำชั้นมาก ด้วยเหตุนี้ครูประจำชั้นจึงมอบให้ประยูร วสีนนท์ เป็นผู้เขียนสมุดประจำชั้น นักเรียนผู้ใดได้รับหน้าที่เขียนสมุดประจำชั้นนับว่าเป็นผู้มีเกียรติ เพราะสมุดประจำชั้นนี้เป็นเอกสารสำคัญ มีการจดบันทึกความประพฤติ การเรียน การสอบซ้อม สอบไล่ ของนักเรียนทุกคนนอกจากนี้จะมีหลักสูตร ประมวลการสอนอยู่ในสมุดเล่มนี้ด้วย ผู้เขียนจะต้องเขียนด้วยตนเองด้วยความปราณีต บรรจง และเก็บรักษาไว้ให้เป็นที่เรียบร้อย

การสอบไล่ชั้นมัธยมปีที่ ๗ ผ่านไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ประยูร วสีนนท์ ก็เลื่อนไปเรียนชั้นมัธยมที่ที่ ๘ แผนกกลาง ข้าพเจ้าก็เลื่อนไปเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๘ ห้องเดียวกับประยูร วสีนนท์ การเป็นเพื่อนก็สนิทสนมมากขึ้น เพื่อนนักเรียนร่วมห้องมัธยมปีที่ ๘ จ. มีทั้งหมด ๓๙ คน ในจำนวนนี้มีผู้ที่จากเราไปก่อนแล้ว ๑๑ คน การเรียนของประยูร วสีนนท์ ในชั้นมัธยมปีที่ ๘ จ. เป็นไปด้วยความมานะ พากเพียร เพราะเป็นชั้นสูงสุดของการศึกษาวิชาสามัญ ความประพฤติเรียบร้อยเป็นที่รักของเพื่อนทุกคนในห้องเรียน ประยูร วสีนนท์ ชอบการกีฬา การแข่งขันฟุตบอลล์เป็นของโปรดมาก ถ้าวันใดมีทีม ชมพู – ฟ้า แข่งขัน จะต้องอยู่คอยเชียร์ส่งเสียงโห่ร้องตามประสาของนักเรียน เป็นการเอาใจช่วยสวนกุหลาบวิทยาลัย ถ้าชมพู – ฟ้า ยิงประตูได้ชัยชนะก็จะกระโดดโลดเต้นอยู่บนระเบียงชั้นบนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การดูฟุตบอลล์สมัยนั้นไม่ต้องไปดูที่สนามกีฬาเช่นทุกวันนี้ ดูที่สนามโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยแห่งเดียว เพราะเป็นสนามที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยสมัยนั้น การแข่งขันกีฬาทุกชนิด การแข่งขันฟุตบอลล์ชาติ ถ้วยน้อย ถ้วยใหญ่ ฟุตบอลโรงเรียนต้องแข่งที่สนามโรงเรียนสวนกุ-หลาบวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๗๔ ขณะที่ประยูร วสีนนท์ เรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๘ จ. มีเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียนเกิดขึ้นคือ อาจารย์ซัตตัน ต้องพ้นหน้าที่โดยหมดกำหนดสัญญาจ้าง และต้องเดินทางกลับไปบ้านเดิมของท่าน ณ ประเทศอังกฤษ นักเรียนและศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัยอาจารย์ซัตตันมากเพราะท่านเป็นที่เคารพนับถือของนักเรียนสวนกุหาบวิทยาลัยทุกคน ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้แต่งตั้งให้พระปวโรพารวิทยามาเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สืบแทนอาจารย์ซันตัน พระปวโรพารวิทยาเป็นผู้ที่เข้มแข็งมีความรู้สูง ได้รับปริญญาบี. เอส. ซี. เป็นศิษย์เก่าและครูเก่าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เมื่อได้กลับมาเป็นใหญ่ในสำนักเดิมอันเป็นที่รัก จึงได้ลงมือปรับปรุงโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนเยี่ยมแห่งหนึ่งในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ได้ดำเนินการปรับปรุงด้านวิชาการ

ความประพฤติ และการแต่งกายของนักเรียน พระปวโรฬารวิทยาได้เดินตรวจด้วยตนเองตามห้องเรียนทุกห้อง ปรากฏว่าได้พบนักเรียนหลายคนแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบเครื่องแบบนักเรียนสมัยนั้นประกอบด้วย กางเกงขาสั้นสีดำ เสื้อนอกสีขาวแบบราชการ ถุงเท้ายาวสีขาว รองเท้าสีดำผูกเชือก หมวกฟางมีผ้าพันหมวก ที่หน้าหมวกติดอักษรย่อ ส.ก. ทำด้วยโลหะ ประยูร วสีนนท์ เป็นผู้หนึ่งที่ถูกตำหนิในเรื่องเครื่องแต่งกาย ความจริงประยูร วสีนนท์ แต่งกายถูกต้องตามแบบทุกประการ แต่วัสดุที่ใช้ในการประกอบเครื่องแต่งกายเป็นสิ่งที่มีราคาสูง เช่นเสื้อนอกใช้ผ้าแพรเซี่ยงไฮ้ ดุมเสื้อ ๕ เม็ดเป็นทองคำ ถุงเท้าใยบัวตะเข็บคู่ รองเท้าหนังยี่ห้อแบแรท โดยปรกติ ประยูร วสีนนท์ เป็นคนรูปหล่อ ชอบความสวยงาม จึงชอบใช้เครื่องแต่งกายที่มีราคาสูง ยังมีนักเรียนตามชั้นต่าง ๆ อีกหลายคนที่มีเครื่องแต่งกายเช่นเดียวกับประยูร วสีนนท์ พระปวโรฬารวิทยาจึงได้เรียกนักเรียนที่แต่งกายสวยงามและมีราคาสูงไปพบที่ห้องอาจารย์ใหญ่ และขอให้เปลี่ยนเครื่องแต่งกายทุกอย่างให้เป็นแบบธรรมดาเพื่อให้เป็นแบบเดียวกันทั้งโรงเรียน ทุกคนได้ตอบประท้วงว่าไม่มีเงินจะซื้อใหม่ โดยอ้างว่ายากจนซึ่งเป็นคำตอบธรรมดาทั่วไปตามวิสัยของเด็กนักเรียน คำว่ายากจนของนักเรียนที่แต่งตัวสวยงามใครจะเชื่อว่าเป็นความจริง เพราะเครื่องแต่งกายที่ใช้อยู่ก็เป็นเครื่องแสดงและเป็นคำตอบอยู่ในตัวแล้ว พระปวโรฬารวิทยาเป็นครูที่มีอารมณ์เยือกเย็น ต้องการที่จะให้การปรับปรุงเป็นไปด้วยสันติและบรรลุถึงจุดหมายของท่านโดยฉับพลัน เป็นผลให้โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้รับชื่อเสียงในทางที่ดี ท่านได้ชี้แจงอบรมให้ทราบความมุ่งหมายของท่าน ในที่สุดพระปวโรฬารวิทยาได้เสียสละเงินส่วนตัวของท่านมอบให้นักเรียนที่ประท้วงว่ายากจนไม่มี เงินซื้อเครื่องแต่งตัว โดยจ่ายให้คนละ ๔๐. – บาท ซึ่งในสมัยนั้นนับว่ามากพอสมควร ประยูร วสีนนท์ และเพื่อนอีกหลายคนก็รับเงินไปซื้อเครื่องแต่งกายแต่งมาโรงเรียนในวันรุ่งขึ้น เป็นที่เรียบร้อยตามความประสงค์ของพระปวโรฬารวิทยา พวกเพื่อน ๆ ในห้องมัธยมปีที่ ๘ จ. เมื่อทราบว่า ประยูร วสีนนท์ ได้รับเงินมา ๔๐. – บาท ต่างก็พากันหัวเราะขบขันเห็นเป็นเรื่องตลกที่อ้างว่ายากจน

ประยูร วสีนนท์ เป็นผู้ที่รักโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและเพื่อนทุกคนมาก ทุกครั้งที่ทราบข่าวหรือได้รับหนังสือแจ้งว่าจะมีงานชุมนุมรุ่น หรืองานศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัยแล้ว แม้ว่าจะอยู่ห่างไกลถึงจังหวัดอ่างทอง ความกระหายอยากพบเพื่อนเก่า ๆ ประยูร วสีนนท์ จะต้องเดินทางไปร่วมชุมนุมด้วยเสมอ การร่วมชุมนุมพบปะเพื่อนศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัยที่ ประยูร วสีนนท์ เดินทางไปร่วมชุมนุมเป็นครั้งสุดท้ายคืองานเปิดอาคารศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัย ที่กรุงเทพมหานคร แล้วก็จากพวกเราไป

ประยูร วสีนนท์ จากพวกเราไปด้วยการประสบอุบัติเหตุ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ การจากไปครั้งนี้ยังความเศร้าสลดใจอย่างยิ่งแก่พวกเราศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัย รุ่นชั้นมัธยมปีที่ ๘ พ.ศ. ๒๔๗๔ ขอให้วิญญาณของ ประยูร วสีนนท์ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ.

จุล ขีวะวุฒิ

ในนามของศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัย รุ่นชั้นมัธยมปีที่ ๘ พ.ศ. ๒๔๗๔

ลูกเสือชาวบ้าน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฏเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานกำเนิดให้แก่ลูกเสือสยาม เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๕๔ ตรงกับ ร.ศ. ๑๓๐ ลูกเสือกองแรกของประเทศไทย ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้จัดตั้งขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง คือโรงเรียนวชิราวุธ-วิทยาลัยในปัจจุบัน หลังจากนั้นกิจการลูกเสือในประเทศไทยก็ได้เจริญก้าวหน้ามาตามลำดับจวบจนเท่าทุกวันนี้

เมื่อปลายปี ๒๔๙๘ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้ริเริ่มตั้งโรงเรียนสอนชาวเขาและสอนประชาชนที่ห่างไกลความเจริญขึ้น ทางกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้คิดเห็นว่า หากได้มีการฝึกอบรมวิชาลูกเสือให้แก่ชาวเขา และประชาชนที่ห่างไกลความเจริญเหล่านั้นควบคู่กันไปกับการสอนหนังสือ ก็จะเป็นการอบรมบ่มนิสัยให้แก่บุคคลเหล่านั้นอีกโสดหนึ่งด้วย โดยเหตุนี้ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้จัดตั้งกองลูกเสือสำรองขึ้นตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยจัดตั้งเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๐๙ ที่โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๑ บ้านดอยปุย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุป-ถัมภ์ ๒ บ้านหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ กองลูกเสือสำรองทั้งสองแห่งนี้ เป็น-ลูกเสือสำรองชาวเขาเผ่าแม้ว เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๐พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานธงประจำกองแก่ลูกเสือสำรองชาวเขาเผ่าแม้ว ณ บริเวณพระตำหนักภูพิงคราช นิเวศน์

เมื่อ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๐ อันเป็นวันคล้ายวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ ลูกเสือ สำรองชาวเขาเผ่าแม้ว ได้เดินทางเข้ามาร่วมในการสวนสนามที่กรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกด้วย

ลูกเสือชาวบ้านได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๑๔ โดยกองกำกับการตำ-รวจตระเวนชายแดนเขต ๔ ร่วมกับสำนักงานเขตการศึกษาเขต ๙ จังหวัดอุดรธานี ทำการฝึก

ลูกเสือชาวบ้านจำนวน ๑๒๕ คน ที่บ้านเหล้ากอหก กิ่งอำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ได้ทำการฝึกอยู่ ๔ วัน คือระหว่างวันที่ ๙ ถึง ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๔ ในครั้งแรกได้เรียกว่า "ลูกเสือชายแดน" ต่อมาจึงได้เปลี่ยนเป็น "ลูกเสือชาวบ้าน" การฝึกลูกเสือชาวบ้านนี้ ได้มีการวางหลักสูตรการฝึกอบรม และได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในระยะต่อมาถึง ๔ ครั้ง การฝึกลูกเสือชาวบ้านเป็นวิธีการเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองในหมู่ประชาชนตามวิธีการลูกเสือสากล หลังจากความทราบถึงพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านทรงสนพระราชหฤทัยตลอดมา เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๕ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรกิจการลูกเสือชาวบ้าน ที่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ จังหวัดอุดรธานี ทรงเล็งเห็นว่ากิจการลูกเสือชาวบ้านนี้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง จึงได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณรับโครงการนี้ไว้ในพระบรมราชานุเคาะห์ และได้พระราชทานชุดผ้าผูกคอลูกเสือ ซึ่งประกอบด้วยผ้าผูกคอ ห่วงรัดผ้าผูกคอ และหน้าเสือให้แก่ชาวบ้านผู้สำเร็จการฝึกทุกคน

เมื่อ ๕ มกราคม ๒๕๑๖ ได้มีพิธีชุมนุมลูกเสือชาวบ้านครั้งที่ ๑ ที่ทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุดรธานี มีลูกเสือชาวบ้านมาจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวม ๗ จังหวัด มีจำนวนถึง ๑๖๒๐ คน ในครั้งนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมงกุฎราชกุมารได้เสด็จพระราชดำเนินไปในพิธีนั้นด้วย

อนึ่ง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่กิจการลูกเสือชาวบ้านอยู่เสมออย่างเช่น เมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมลูกเสือชาวบ้านและพสกนิกร นอกจากจะทรงฉลองพระองค์ลูกเสือชาวบ้านแล้ว เนื่องในวโรกาสนั้นยังได้พระราชทานผ้าผูกคอและธงประจำรุ่น แก่ผู้สำเร็จการฝึกอยู่เป็นนิจสิน นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ได้มีประกาศรับรองว่าลูกเสือชาวบ้านให้เป็นส่วนหนึ่ง ของคณะลูกเสือแห่งชาติเมื่อ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๖ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ (๗) แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ

พ.ศ. ๒๕๐๗ และได้ออกข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยลูกเสือชาวบ้าน พ.ศ. ๒๕๑๖ ขึ้น และประกาศรับรองลูกเสือชาวบ้านตามวันดังกล่าวข้างต้น

การฝึกลูกเสือชาวบ้านนี้ได้รับการช่วยเหลือและเสียสละจากวิทยากร และพ่อค้า ประชาชน ผู้สนใจได้ให้ความช่วยเหลือตลอดมา ได้มีสุภาพสตรีแม่บ้านกลุ่มหนึ่ง ซึ่งได้ร่วมกันจัดตั้งมูลนิธิแม่บ้านอาสา เพื่อให้การช่วยเหลือสวัสดิการแก่ตำรวจตระเวนชายแดน ได้ทราบเรื่องการฝึกลูกเสือชาวบ้าน และปัญหาต่าง ๆ กลุ่มแม่บ้านอาสากลุ่มนี้จึงได้ให้การสนับสนุน โดยการจัดหา และจัดทำผ้าผูกคอนำขึ้นทูลเกล้าถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพระราชทานแก่ลูกเสือชาวบ้าน นับตั้งแต่ สิงหาคม ๒๕๑๕ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้

นับตั้งแต่ ๙ สิงหาคม ๒๕๑๔ ถึง เมษายน ๒๕๑๘ ได้มีการฝึกลูกเสือชาวบ้านไป-แล้ว ๗๐ จังหวัด ยกเว้นจังหวัดขอนแก่น* ทำการฝึกอบรมไปแล้ว ๑๔๗๙ รุ่น มีจำนวนลูก-เสือชาวบ้านทั่วประเทศ ๓๙๖,๘๙๘ คน คาดว่าลูกเสือชาวบ้านจะมีถึง ๕ แสนคนในระยะเวลาใกล้นี้

หลักเกณฑ์การฝึกลูกเสือชาวบ้าน มีดังนี้

วัตถุประสงค์

การฝึกได้ยึดหลักของการฝึกอบรมลูกเสือสากล แต่โดยเหตุที่กิจการลูกเสือชาวบ้านเป็นกิจการนอกแบบ ทั้งนี้เพราะคำว่าลูกเสือชาวบ้านนั้นหมายแต่เพียงชาวบ้านซึ่งได้ผ่านการฝึกอบรมตามวิธีการของลูกเสือ และให้สัญญาว่าจะประพฤติปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ ไม่มีเครื่องแบบ คงมีแต่ผ้าผูกคอพระราชทาน เป็นสัญญลักษณ์ เท่านั้น จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๕ ประการ คือ

เพื่อเผยแพร่กิจการลูกเสือเข้าสู่ชุมชนชาวไทย

เพื่อสร้างสามัคคีธรรมอันเป็นพื้นฐานของกิจการลูกเสือ ให้เกิดขึ้นในชุมชนชาวไทย

---

* ปัจจุบัน ได้มีการฝึกลูกเสือชาวบ้าน ที่จังหวัดขอนแก่นแล้ว

เพื่อพัฒนาคนไทยให้รู้หลักการสร้างตน สร้างชุมชนอันจะเป็นผลไปถึงการสร้างชาติให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

เพื่อจะเน้นหนักในอันที่จะให้คนไทยนำเอากฎและคำปฏิญาณของลูกเสือมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อความเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม และมีระเบียบวินัยอย่างแท้จริง

เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณะประโยชน์ ทั้งนี้โดยไม่เกี่ยวข้องกับลัทธิการเมืองใด ๆ อย่างเด็ดขาด

วิธีการโฆษณาหาสมาชิก

ใช้วิทยากรออกไปหาสมาชิกด้วยตนเอง โดยไปประชุมเชิญชวนประชาชน ผู้สนใจสมัครเข้ามารับการอบรมโดยความสมัครใจ

ใช้วิธีติดต่อกับอำเภอ ให้ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขอให้คัดเลือกประชาชนตามหมู่บ้านและตำบลที่เห็นว่าสมควร เข้ารับการอบรม แต่ไม่ใช้วิธีบังคับ ใช้แต่การขอร้อง วิธีนี้ใช้สำหรับการฝึกครั้งแรกในบางพื้นที่ เมื่อประชาชนยังไม่เข้าใจ

เมื่อประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับลูกเสือชาวบ้าน เข้าใจในวิธีการและยินดีสมัครเข้ารับการอบรม จะรวบรวมจำนวนได้ตามที่ต้องการ

ลักษณะพื้นที่ ที่ควรเปิดการฝึกลูกเสือชาวบ้าน

พื้นที่ที่ ผกค. ประกาศเป็นเขตปลดปล่อยแล้ว ให้ดำเนินการฝึกไปเป็นรูปขบวน **"ดาวล้อมเดือน"**

พื้นที่ที่ ผกค. มีอิทธิพลเข้ามาโฆษณาชวนเชื่อหาอาหาร หรือหาสมาชิกให้ฝึกเป็นรูปขบวน **"เดือนล้อมดาว"**

พื้นที่ชนบททั่วไป ให้เลือกพื้นที่ดังนี้

มีโจรผู้ร้ายชุกชุม

ประชาชนแตกความสามัคคีกัน

พื้นที่ในเขตชุมนุมชนเช่น ในกรุงเทพมหานครตามอำเภอเมืองหรือในเขตเทศบาล

ลักษณะของค่ายลูกเสือชาวบ้าน

เป็นหมู่บ้านใหญ่ของตำบล มีประชาชนมากพอสมควร

เป็นพื้นที่ย่านกลาง การคมนาคมสะดวก

ลักษณะบ้านอยู่เป็นกลุ่ม ไม่กระจัดกระจาย

มีวัด หรือโรงเรียนกว้างขวาง เพียงพอที่จะใช้ฝึกและอบรมได้ แต่ห้ามใช้วัดหรือโรงเรียนเป็นที่พักลูกเสือ ยกเว้นที่พักของวิทยากร

ไม่ทำความลำบาก ยุ่งยาก และความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านนั้น เกี่ยวกับการใช้เครื่องอุปโภค และบริโภค และน้ำดื่ม น้ำใช้

ไม่เลือกบ้านพักที่เป็นอาคารถาวรและสมบูรณ์ จนไม่สามารถให้ลูกเสือพัฒนา และทำกิจการได้

เจ้าของบ้าน วัด และโรงเรียน ต้องยินดีให้ใช้สถานที่ด้วยความจริงใจ

ข้อกำหนดจำนวนของลูกเสือชาวบ้าน

จำนวนต้องไม่น้อยกว่า ๒๐๐ คน และไม่มากเกินขีดความสามารถของจำนวนวิทยากร สถานที่อบรม และค่ายพักแรม

ต้องมีทั้งชายและหญิง หญิงต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓๐ % และไม่ควรเกิน ๕๐ % ของจำนวนผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด

ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี บริบูรณ์ อายุสูงไม่จำกัด ทั้งชายและหญิง

อัตราคิดเป็นเปอร์เซนต์ของผู้เข้ารับการอบรม

อายุ ๑๕ – ๑๙ ปี จำนวน ๓๕ %

,, ๒๐ – ๓๕ ปี ,, ๓๐ %

,, ๓๖ – ๔๕ ปี ,, ๒๐ %

,, ๔๕ ปีขึ้นไป ,, ๑๕ %

ในจำนวนนี้ ถ้ามีข้าราชการร่วมฝึกด้วย ไม่ควรเกิน ๑๐ % หมายถึง ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ครู หรือ อส.

ข้อกำหนดคุณลักษณะของลูกเสือชาวบ้าน

ห้ามมิให้มีการฝึกลูกเสือชาวบ้าน อายุใกล้เคียงกัน เพศเดียวกัน

ผู้เข้ารับการอบรมต้องมีพื้นการศึกษาแตกต่างกัน โดยคัดให้มีผู้ที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไปจนถึงระดับปัญญาชน

ผู้เข้ารับการอบรมต้องมีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกัน ตั้งแต่ยากจน ไม่มีจะกิน จนถึงผู้เหลือกิน คนมีเงิน

ผู้เข้ารับการอบรมต้องมีอาชีพแตกต่างกันให้มากที่สุด เช่น เป็นเกษตรกร กรรมกรประเภทต่าง ๆ ลูกจ้าง นายทุน พ่อค้า คหบดี นายธนาคาร นักธุรกิจต่าง ๆ ฯลฯ

เป็นผู้มีแนวความคิด อุดมการณ์แตกต่างกัน

ลักษณะการฝึกอบรม

การฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านโดยทั่วไปนั้น ได้ใช้บทเพลงกับการบรรยาย หรือสาธิตในวิชาการ และจะใช้บทเพลงเป็นหลัก ลักษณะของเพลงจะประกอบด้วย เพลงปลุกใจให้รักชาติบ้านเมือง ศาสนา เพลงเตือนใจ เตือนสติ เพลงสอนให้มีความรักสามัคคีกัน และการสอนในลักษณะการประกอบเพลง หรือการแสดง ประมาณ ๗๕ % อีก ๒๕ % เป็นการบรรยายทางวิชาการ

การฝึกอบรม ไม่มีการลงโทษให้เกิดความโกรธ เกลียด เจ็บแค้น อับอาย

เป็นการฝึกแข่งขันกันเพื่อกระทำความดี ไม่ให้เด่นโดยตัวคนเดียว ให้มีการแสดงออกเป็นหมู่เป็นพวก ใช้ระบบหมู่ ไม่มีลักษณะในทางแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เอารัดเอาเปรียบ แต่ให้รู้จักเสียสละเพื่อการอยู่ร่วมกัน เพื่อส่วนรวม

สอนให้ทุกคนเกิดความกล้า กล้าพูด กล้าแสดง กล้าใช้ความคิด กล้าวิจารณ์

เป็นการฝึกโดยเปิดเผย ต่อหน้าประชาชนส่วนใหญ่ เพื่อให้ประชาชนได้รู้เห็นเป็นพยาน หรือเป็นการจูงใจให้มีสมาชิกลูกเสือชาวบ้านมากขึ้น

ไม่มีการอบรมติดอาวุธให้กับประชาชน เพื่อให้ไปรบกับใคร ไปฆ่าใคร หรือไปลอบทำร้ายใคร

ไม่มีการอบรมเพื่อให้เป็นศัตรูกับใคร หรือเกลียดใคร

ไม่ให้การเมืองเข้ามายุ่งในกิจการลูกเสือชาวบ้าน

หลักการฝึกลูกเสือชาวบ้าน

ยึดหลักการอยู่ค่ายของลูกเสือโดยทั่วไป เพื่อดำเนินการให้ได้หลัก "๕ ร่วม" คือ

ร่วมกิน

ร่วมนอน

ร่วมศึกษา

ร่วมความคิด

ร่วมกิจกรรม

อุดมการณ์ของลูกเสือชาวบ้านต่อสังคม

ให้ยึดมั่นระบบหมู่เพื่อ

เป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในชาติ

เป็นการสร้างพลังของประชาชนเพื่อความอยู่รอด และความปลอดภัยของตนเอง ของครอบครัว ของชุมชน และของชาติ

เป็นการสร้างสรรให้ถึงจิตใจของประชาชน ให้มีความยึดมั่นอยู่ในสถาบันของชาติอันประกอบด้วย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

เป็นการขจัดปัญหาช่องว่างระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ขจัดความขัดแย้งระหว่างชนชั้น สร้างความยุติธรรม และให้ความเป็นธรรม และการเสียสละให้เกิดขึ้น โดยไม่-สามารถอยู่ร่วมกันโดยสันติ ขจัดการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

สร้างพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง มีระเบียบแบบแผน ให้ประชาชนเข้าใจถ่องแท้ ในวิธีการที่ถูกต้อง

สร้างประชากรของชาติ ตามแบบอารยะประเทศ โดยให้คนในชาติมีระเบียบ มีวินัย รู้จักประหยัด และปกครองตัวเองได้

สร้างอุดมการณ์ของชาติที่ถูกต้อง เพื่อประชาชน โดยประชาชน เป็นของประชาชน

อุดมการณ์ของลูกเสือชาวบ้านต่อตัวเอง และครอบครัว

จัดระบบตัวเองในการดำรงชีวิตประจำวัน

จัดระเบียบความเรียบร้อย และความสะอาดของบ้านพักอาศัย

จัดระเบียบความเรียบร้อย และความสะอาดของสิ่งของเครื่องใช้ประจำวัน ที่กินอยู่หลับนอน

จัดทำความสะอาดบริเวณบ้าน น้ำกินน้ำใช้ ท่อระบายน้ำ ส้วม ที่ทิ้งขยะมูลฝอยและเศษอาหาร

ปรับปรุงบ้านเรือนให้ดียิ่งขึ้น ปรับบริเวณ ทำรั้ว ทำสวนครัว สวนดอกไม้ ปลูกไม้ยืนต้น และ รู้จักรักษาต้นไม้

รู้จักแก้ไขป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การวางแผนครอบครัว

นำระบบหมู่มาใช้ในครอบครัว มอบหน้าที่ให้ทุกคน มีงานรับผิดชอบต่อครอบครัว

อาศัยหลักดังกล่าวข้างต้น ประกอบเป็นวิธีการฝึก และลักษณะการฝึก สามารถบรรดาลให้ประชาชนที่ได้เข้ามารับการฝึกอบรมในชั่วระยะเวลาอันสั้น มีความรักใคร่กลมเกลียวเสมือนญาติพี่น้องครอบครัวเดียวกัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นที่คาดว่าผู้ที่ได้รับการอบรมลูกเสือชาวบ้านจะเกิดประโยชน์ต่อชาติ ทั้งทางด้าน

การเมือง การเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา การทหาร และการร่วมมือต่อชาติ ทางด้านอื่น ๆ ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ให้เข้าใจและถ่องแท้แต่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อจะได้ช่วยกันปกปั๋กษ์รักษาระบอบการปกครองแบบประชาธิป ไตยให้ยืนยงคงต่อไป ชั่วกาลนาน โดยยึดมั่นต่อคำปฏิญาณ ๓ ข้อ คือ

ข้อ ๑ ข้า ฯ จะจงภักรักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ ๒ ข้า ฯ จะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ ๓ ข้า ฯ จะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

เรื่องราวความเป็นมาและหลักการต่าง ๆ ของลูกเสือชาวบ้านที่ได้กล่าวมานี้ ได้รวบรวมมาจาก "ลูกเสือชาวบ้านในพระบรมราชานุเคราะห์ ของศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้าน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน"

สวัสดี

นาวาเอก ประกอบ วะสีนนท์

คำนำ

เจ้าภาพงานฌาปนกิจศพ คุณประยูร อริยนันท์ มาขอหนังสือ
จากเพื่อพิมพ์แจกในงาน เพื่อร่วมเผยแพร่
อบรมแก่ประชาชน, เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักตนเอง, รู้จักทาง
เดินของชีวิต จะได้ปฏิบัติให้ถูกให้ช่วยประคองตนไปทาง
ที่ดีงามอันเป็นประโยชน์แก่ตนแก่ท่านตลอดไป. จึงว่า
เป็นกุศลอย่างเลิศ

เจ้าภาพขอให้หนังสือเรื่องพระพุทธศาสนาที่เทศน์
และเรื่องอื่นที่ปรากฏอยู่ในหนังสือนี้แล้ว ตามอันที่
ได้พิมพ์ได้ตามประสงค์

ขออนุโมทนาและขอให้หนังสือนี้ได้เป็นประโยชน์
ในการศึกษาธรรมะอันเป็นทางเดินของกายวาจาใจ เพื่อ
ลงเดินตามทางนี้ เพื่อให้เกิดญาณและสันติแก่ตน
แก่ส่วนรวมเสมอ.

โลกบัดนี้ปัจจุบันเต็มไปด้วยความมืด
บอด ขอให้ได้ช่วยกันจุดประทีปให้สว่างไสวขึ้น
เถิด

ขออนุโมทนากุศลบุญราศีที่บำเพ็ญอุทิศความกตัญญู
ต่อผู้ล่วงลับ ขอให้สำเร็จประโยชน์แก่ผู้ที่จากไป
และผู้อยู่ในโลกนี้ตลอดทั่วกัน.

ปัญญานันทะ
วัดชลประทานรังสฤษดิ์
ปากเกร็ด นนทบุรี

๕ มี. ๓๑๕

พระพุทธศาสนที่แท้

โดย

พระปัญญานันทมุนี

ก่อนอื่น ข้าพเจ้าขอแจ้งให้ท่านทราบว่า ข้าพเจ้ารักและบูชาพุทธธรรมมาก เพราะซาบซึ้งในรสของสัจธรรมเป็นอย่างดีว่า พระธรรมให้ผลแก่ชีวิตของข้าพเจ้าอย่างไร จึงขอพูดถึงนโยบายในการประกาศธรรมว่า ข้าพเจ้ามีความมุ่งหมายในการทำงานนี้เพื่ออะไรท่านจักไม่ต้องสงสัยกันต่อไปอีกว่าข้าพเจ้าเป็นพระประเภทใด ข้าพเจ้ามีนโยบายแน่วแน่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง แม้เหตุการณ์ของประเทศชาติจะผันผวนไปอย่างใด ใครจะมาครองเมืองก็ตามทีข้าพเจ้าจะทำตามนโยบายของข้าพเจ้าเสมอ ไม่มีอะไรจะมาเปลี่ยนใจของข้าพเจ้า จากความเชื่อและการกระทำตามพุทธธรรมที่พระบรมศาสดาได้แสดง ไว้ข้าพเจ้ายอมตายเสียดีกว่าที่จะพูดหรือกระทำเรื่องอันผิด ๆ ความประสงค์ของพระพุทธองค์ ผู้ซึ่งข้าพเจ้าได้มอบกายถวายชีวิตเป็นธรรมพลีแล้ว ความมุ่งหมายของข้าพเจ้าจึงอยู่ในกฎเกณฑ์ ๒ ประการ คือ :–

๑. เพื่อประกาศความจริงที่พระองค์ทรงประกาศไว้

๒. เพื่อทำลายความเห็นผิด และการกระทำที่ผิด ๆ ในหมู่พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายให้หมดไป

สำหรับการประกาศความจริงของพระพุทธองค์นั้น นับว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก หมู่บรรพชิตเรามีอยู่มิใช่น้อยที่ถูกลาภสักการะชักจูงไปจนกระทำกิจที่ไม่ควรจะทำเพื่อเห็นแก่เงิน - เล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นการน่าละอายที่สานุศิษย์ของพระบรมศาสดามีใจทรยศต่อสัจธรรม บัดนี้ถึงเวลาแล้วที่เราจักเป็นผู้ซื่อสัตย์กล้าพูดความจริงตามที่พระองค์ได้ทรงกระทำมาแล้ว คนทั้งหลาย

จักได้มีความเข้าใจความจริงกันบ้าง อย่ามัวเกรงใจคนที่กระทำผิดกันต่อไปอีกเลย เพราะการทำความผิดนั้นเป็นการทำลายพุทธธรรม

ส่วนความเข้าใจผิดในหลักพุทธศาสนา รวมทั้งการกระทำที่หลงงมงายในหมู่ชาวพุทธเราก็มีมากมาย และดูจะมีมากยิ่งขึ้นในสมัยนี้เพราะภิกษุเป็นตัวการ หากเราไม่กล้าช่วยกันแก้ไข ความงมงายก็จะมีมากขึ้น ๆ เหมือนกับโรคเนื้อร้ายที่เกิดขึ้นแก่คน ถ้าหากรีบจัด-การผ่าตัดรักษาเสียโดยเร็วก็มีชีวิตอยู่ต่อไปได้* แต่ถ้าปล่อยไว้เนื้อร้ายก็จะกำเริบมาขึ้น จนผู้นั้นถึงแก่ความตายได้ฉันใด บรรดาความเห็นผิดและการกระทำที่ผิด ๆ นอกลู่นอกทางของพระพุทธเจ้า ถ้าปล่อยไว้ก็จะพอกพูนมากขึ้นจนทำให้พระพุทธศาสนาที่เรารักและหวงแหนอาจถึงสภาพหมดไปก็ได้ เพราะความไม่กล้าพูดความจริงกันนั่นเองข้าพเจ้ามองเห็นความเสื่อมของพระพุทธศาสนา จึงได้ตั้งใจว่าจะชำระสะสางเท่าที่ความรู้ความสามารถของข้าพเจ้าจักอำ-นวยให้ แต่การพูดความจริงนั้นย่อมจะต้องมีการกระทบกระทั่งบางคนอยู่บ้างเป็นธรรมดาเป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ นอกจากจะขออภัยโดยสุภาพต่อท่านผู้เขลาเบาปัญญาเหล่านั้น แล้วพูดกันต่อไปตามหน้าที่ของผู้พูดสัจธรรม คนที่มีความเห็นผิดและยึดความเห็นผิดนั้นมานานแล้วครั้นได้ยินใครมาพูดถึงสิ่งนั้นว่าไม่ดีเขาก็โกรธ หาว่าดูหมิ่น บ้างก็หาว่าทำลายอาชีพของเขาและอาจถึงกับโกรธเคืองจองเวรคิดแก้แค้นขึ้นก็ได้ ข้อนี้แหละที่ทำให้คนทั้งหลายเกิดความกลัวจนไม่มีใครกล้าพูดความจริง พวกมิจฉาชีพจึงมีมากขึ้นแม้ในหมู่สงฆ์

ข้าพเจ้ามีความรักและความปรารถนาดีต่อพี่น้องทั้งหลาย จึงใคร่จะเห็นท่านเข้าใจถูกทำถูกตามหลักที่พระผู้มีพระภาคได้ทรงตรัสไว้ จึงได้พูดกับท่านทั้งหลายอย่างตรงไปตรงมาหวังว่าท่านคงรับฟังไว้ด้วยดี และนำไปคิดโดยแยบคายเพื่อจะได้มองเห็นความแตกต่างระหว่างของแท้กับของเทียมต่อไป อันคนฉลาดมีปัญญามีเหตุผลนั้นเขาย่อมทิ้งของปลอม แล้วถือเอาของจริงไว้เสมอ เพราะของปลอมทำคนให้หลงผิด ของแท้เท่านั้นจะทำให้เข้าใจถูกและมีความสุขสงบ ข้าพเจ้าขอยกเอาพระพุทธภาษิตมาอ้างสักบทหนึ่ง ท่านว่าไว้ดังนี้ :– "บุคคลผู้มีความเข้าใจในสิ่งที่ไม่เป็นสาระว่าเป็นสาระ เห็นสิ่งที่เป็นสาระว่าไม่เป็นสาระ มีความเข้า

---

* อ่าน "ผ่าตัดเนื้อร้ายในวงการของพุทธศาสนา"

ใจผิดเป็นแนวทาง ย่อมไม่เข้าถึงธรรมได้เลย แต่ผู้ใดรู้สิ่งที่เป็นสาระว่าเป็นสาระ รู้สิ่งไม่เป็นสาระว่าไม่เป็นสาระ เป็นผู้มีความเห็นถูกต้อง เขาย่อมถึงธรรม" (อ่าน "ประโยชน์ของการบรรลุธรรม")

ปัญหามีต่อไปว่า ทำไมข้าพเจ้าจึงมักพูดเรื่องนี้บ่อย ๆ พระรูปอื่นไม่เห็นมีใครพูดกันเลย จึงขอทำความเข้าใจอีกว่า อันวิสัยของข้าพเจ้านั้นรักที่จะเดินตามรอยของพระพุทธองค์ และเมื่อตนเดินแล้วก็อยากชวนบุคคลอื่นให้เดินตามบ้าง ข้าพเจ้ามีความเลื่อมใสในธรรมที่พระองค์ทรงประกาศแล้ว ชอบใจในวิธีการที่ทรงปฏิบัติมาตลอดพระชนมายุของพระองค์ พระองค์เกิดมาในท่ามกลางผู้ถือพิธีรีตองต่าง ๆ ซึ่งมีความเชื่อผิดทาง เขาปฏิบัติตนไปด้วยความงมงายโดยไม่เข้าใจความจริง ทรงสงสารเราเหล่านั้นจึงได้หาทางช่วยเขา โดยทำพระองค์เองให้พ้นจากความหลงแบบนั้น ๆ ก่อน เมื่อพ้นแล้วก็นำผู้อื่นต่อไปอีก

เราผู้เป็นศิษย์ของพระองค์ต้องทำอย่างนั้นบ้าง ข้าพเจ้าจึงประกาศความจริงให้ท่านทั้งหลายทราบ เผื่อท่าที่พึ่งเข้าใจจะได้นำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนต่อไป พวกเราส่วนมากทำผิดกันมาจนติดเป็นนิสัยทั้งผู้ใหญ่และผู้น้อย ทั้งพระและชาวบ้าน จึงไม่มีใครตักเตือนใครและเลอะเทอะกันทั่วทั้งเมือง แล้วกับตู่ว่าเป็นเรื่องของพุทธศาสนาไปเสียด้วย เพราะมีภิกษุร่วมมือชักนำทำกับเขา ในกรุงเทพฯ ดูจะหนักกว่าบ้านนอก เดินไปไหนก็จะพบศาลเจ้าต่าง ๆ ศาลหลักเมือง ศาลพระภูมิ แม้ที่สุดหินที่สมมุติกันว่าเป็นของลับของพระอิศวร *(ศิวลึงค์)* ชาวพุทธก็ไปกราบไหว้เพื่อขอลูก ต้นไม้เล็กต้นไม้ใหญ่ชาวพุทธก็ไปกราบไหว้เพื่อขอสลากกินรวบ แม้จะไปไหว้พระพุทธรูปในโบสถ์ก็ไหว้แบบขอร้องเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ การกระทำทั้งหมดนี้ไม่เข้าแบบชาวพุทธสักนิดเดียว วัดบางวัดมีกระบอกเซียมซีให้คนไปสั่นเล่นเป็นเด็กอมมือ แทนที่คนจะได้เข้าถึงพระที่แท้ เลยกลายเป็นเข้าถึงกระบอกไม้ไผ่ไปเสียแล้ว น่าอนาถใจและน่าสงสารคนที่กระทำเช่นนั้น เราควรจะหาทางช่วยเขาบ้างตามสมควร หากรู้แล้วไม่ช่วยเขาก็เป็นบาปด้วยเหมือนกัน คือบาปในเรื่องไม่สงสารคนโง่ ๆ ที่กระทำผิด และเพราะสงสารเขานี้เองข้าพเจ้าจึงพูดอย่างตรงไปตรงมา ไม่เจตนาจะทำร้ายจิตใจใครหรือทำใครให้เจ็บใจ แต่มุ่งทำลายความเห็นผิดทั้งหลายให้หมดไปจากใจของท่าน งาน

นี้เป็นงานใหญ่เป็นงานหนัก มิใช่จะสำเร็จลงเพียงในชั่วชีวิตคน ๆ เดียว ฉะนั้น ขอท่านได้ช่วยกันบ้างเถิด

ภิกษุต้องเป็นคนใจกล้า ความขลาดไม่กล้าพูดความจริงนั้นมิใช่วิสัยของลูกพระตถาคต พระองค์ประกาศความจริงอยู่ตลอดพระชนมายุ นักบวชในพระพุทธศาสนาควรทำตนให้เป็นนักบวชที่แท้สักหน่อย อย่าทำตนเป็นตัวเสฉวน อันตัวเสฉวนคือปูชนิดหนึ่งเกิดริมทะเล มันจับหอยกินเป็นอาหาร พอกินหมดแล้วก็อาศัยเปลือกหอยนั้นเป็นเรือนอยู่ คลานปะปนไปกับพวกหอยอื่น ๆ พอหอยตัวใดเผลอก็จับกินเสียอีก ตัวเสฉวนไม่ใช้หอยแต่มันอาศัยอยู่ในเรือนร่างของหอยเพื่อทำลายหอยทั้งหลายฉันใด ภิกษุที่อาศัยผ้าเหลืองของพระพุทธองค์แต่มิได้ทำกิจของพุทธศาสนา ก็มีสภาพประดุจตัวเสฉวน ฉันนั้น พวกประเภทตัวเสฉวนก็-เป็นพระที่ทำลายพระศาสนา เขาอาศัยชื่อของพระรัตนตรัยไปทำพิธีปลุกเสกอะไรต่าง ๆ นานาทำคนทั้งหลายให้หลงผิดเข้าใจผิด เป็นการทรยศต่อพระพุทธเจ้า ฉะนั้น ขอให้เลิกกระทำการอันน่าบัดสีนั้นเสียที แล้วช่วยกันบำรุงพุทธศาสนาให้ถูกทางต่อไป จะช่วยกันประกาศคำ-สอนที่แท้ของพระพุทธเจ้าให้ชาวโลกได้เข้าใจกันเถิด อย่ามัวเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวกันนักเลย

มีพระบางรูปแก้ตัวว่า การที่ได้ทำพิธีรีตองเช่นนั้นก็เพื่อประโยชน์ของคนที่ยังหลงเข้าใจผิดอยู่ จะอธิบายให้เขาทราบความจริงก็เกรงว่าเขาจะไม่เข้าใจ จึงหลอกไว้อย่างนั้น พระบางรูปก็คิดว่าพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สูงเกินที่คนเหล่านั้นจักเข้าใจได้เลยไม่อธิบาย เขามาขอให้ทำพิธีอะไรก็ทำไปเท่านั้น การกระทำอย่างนี้เป็นการเหมาะแล้วหรือ ? ขอให้เรานึกถึงเด็กนักเรียนที่ยังไม่รู้อะไรเลย ครูต้องพยายามสอนให้รู้ไปโดยลำดับจนผ่านชั้นต่าง ๆ ได้ตามหลักสูตร ถ้าหากครูคิดเสียว่ายากแก่เด็กแล้วไม่พยายามสอน เด็กนั้นจะก้าวหน้าไปได้อย่างดี ในเรื่องศาสนาก็เหมือนกัน ถ้าพระนึกว่าคนไม่เข้าใจแล้วไม่พยายามสอนเขา แล้วเขาจะรู้จักศาสนาได้อย่างไร ขอยกตัวอย่างเช่นคน ๆ หนึ่งมาหาพระ และบอกว่าตนเคราะห์ร้ายขอรด-น้ำมนต์สักหน่อย พระก็รดให้โดยไม่ได้ถามว่าเคราะห์ร้ายเรื่องอะไร ไม่ได้แนะแนวทางแก้ทุกข์ให้แก่เขา การทำพิธีรดน้ำมนต์อาจช่วยกำลังใจได้เพียงนิดเท่านั้น แต่ถ้าสนทนาให้เขา

เข้าใจเหตุผลเขาคงฉลาดขึ้น และเลิกละการหาความทุกข์ใส่ตนต่อไป ครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าไปปาฐกถาที่นครสวรรค์ พอพูดจบก็มีคนเข้ามาหาและขอให้เป่ากระหม่อมให้หน่อย ข้าพเจ้าตอบแก่เขาว่า "เป่าให้ชั่วโมงครึ่งก็ควรจะพอแล้ว ปฏิบัติตามคำสอนนั่นแหละคือคาถาอาคมอันประเสริฐและจะช่วยตัวเองได้ต่อไป" เขาจึงถอยหลังออกไป น่าสงสารคนประเภทนี้ ที่พระไม่เคยให้ธรรมะแก่เขาเลย

ในการบำรุงพุทธศาสนา ถ้าเราไม่รู้ว่าพุทธศาสนาที่แท้เป็นอย่างไรเราก็บำรุงไม่ถูก กลายเป็นบำรุงไสยศาสตร์ศาสนาพราหมณ์ หรือศาสนาผี โดยเข้าใจไปว่านั่นคือพุทธศาสนา ผู้ใหญ่ทางโลก บางคนนับถือภิกษุบางองค์ว่าเป็นอาจารย์ของตน เพราะเพียงท่านเป็นอาจารย์ขลัง ๆ ชื่อดังเท่านั้น ในบางสมัยได้นิมนต์อาจารย์ขลังมามาก ๆ แล้วทำพิธีปลุกเสกพระเครื่องกันเป็นงานใหญ่ จบพิธีแล้วก็เอาไปขายเพื่อสร้างอะไร ๆ ในทางวัตถุ การกระทำเช่นนี้เป็นการขายพระพุทธเจ้า เพื่อแลกเอาอิฐปูนเท่านั้น หาได้ดีขึ้นในทางจิตใจไม่เลย ถ้าหากเราขอร้องให้ท่านอาจารย์ทั้งหลายช่วยกันเสกคนเป็นพระขึ้นบ้าง ก็จะเป็นการกระทำที่น่าชมกว่าเป็นไหน ๆ แต่การเดินตามทางธรรมะนั้นพระกลัวว่าจะขาดลาภผลที่ตนจะได้ จึงไม่มีใครทำ

ความจริงนั้นถ้าเราสอนให้คนรู้ธรรมะ เขาก็ต้องเข้าใจและเห็นประโยชน์ของธรรมะ ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นว่าธรรมะเท่านั้นจะช่วยให้คนดีงามก้าวหน้าไปได้โดยเรียบร้อย ปราศจากธรรมะแล้วอะไร ๆ ก็ไม่ดีไปหมด จึงได้ขอให้ท่านเรียนรู้ธรรมะกันเถิด ถ้าไม่รู้ท่านจะลำบากเหมือนคนเลี้ยงควาย เช้าต้อนควายออกจากคอกพาไปสู่ทุ่ง แต่หารู้ไม่ว่าควายของตนสีขนเป็นอย่างไรเขารอมเขารีเป็นอย่างไร หางดีหางงอเป็นอย่างไร เมื่อควายของตนไปปะปนกับควายของผู้อื่น ตนจะเลือกควายได้อย่างไรว่าตัวไหนเป็นของตน เขาเป็นคนเลี้ยงควายที่มีความเป็นควายมากเข้าทุกที ไม่เท่าใดเพื่อนคงเอาควายไปกินหมด พี่น้องชาวพุทธก็เหมือนกัน เป็นชาวพุทธเพราะเกิดมาในสกุลชาวพุทธ แต่ไม่รู้ว่าพุทธศาสนาที่แท้นั้นคืออะไร เป็นชาวพุทธกันอย่างไร เลยดูไม่ออกว่าเรื่องอันไหนแท้อันไหนเทียม กลายเป็นคนเลี้ยงควายที่ไม่รู้จักควายของตน แต่ไปตู่เอาควายของคนอื่นมาเป็นควายของตนไปเสีย

เมื่อพูดกันถึงพระพุทธศาสนาที่แท้ ท่านก็คงสงสัยว่ามีพุทธศาสนาที่ปลอมด้วยหรือ

ความจริงพุทธศาสนาปลอมไม่มี แต่พวกเรานี่แหละไปทำให้ของแท้กลายเป็นของปลอม ที่ทำเช่นนั้นก็เพราะ ขาดการศึกษา ไม่รู้จริงในคำสอนของพุทธศาสนา ต่อไปก็เป็นคนขลาด ไม่ยอมคิดพึ่งตนเองตามแบบของผู้ประพฤติธรรม แต่ชอบเอาสิ่งภายนอกมาเป็นที่พึ่ง

เมื่อข้าพเจ้าไปเที่ยวลังกา ก็ได้พบว่าตามวัดพุทธศาสนาทุกแห่งมีศาลน้อย ๆ ทำอย่างดี ถามได้ความว่าเป็นศาลพระวิษณุซึ่งเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งในศาสนาพราหมณ์ ศาลนี้แอบเข้ามาอยู่ในวัดพุทธได้อย่างไร? ถามพระก็บอกว่า ในสมัยหนึ่งพระราชาของลังกาได้ราชินีเป็นชาวทมิฬที่นับถือศาสนาพราหมณ์นิกายพระวิษณุ (พระนารายณ์) ในเวลาพระราชาไปวัดก็พาพระราชินีไปด้วยเมื่อพระราชาไหว้พระรัตนตรัย พระราชินีก็ปรารถนาจะไหว้พระวิษณุ เลยต้องสร้างศาลพระวิษณุไว้ด้วย ชาวบ้านก็เกิดนับถือตามและพลอยไหว้กันใหญ่ วัดในนครโคลัมโบเป็นวัดสร้างใหม่ทั้งนั้นแต่ก็มีศาลพระวิษณุอยู่ด้วยคือสร้างไว้เพื่อตามใจประชาชน การเอาใจคนในทางผิด ๆ อย่างนี้แหละทำให้พุทธศาสนาถูกพอกไว้ด้วยของปลอมมากมาย พอกจนมองไม่เห็นเนื้อแท้กันแล้ว คนไปวัดไหว้พระก็ไม่ถูกพระ แต่ถูกสิ่งที่พอกไว้เสียหมด

ในสมัยนี้ วัดทั่วไปแข่งกันสร้างโบสถ์ วิหาร ศาลา กุฏิ และอะไรต่าง ๆ บางแห่งสร้างพอดีกับทุนบางแห่งก็สร้างเกินทุน จึงต้องการหาเงินโดยวิธีแปลก ๆ อันเป็นเรื่องเหลวไหลที่เข้ามาท่วมทับสัจธรรมของพระพุทธศาสนาทั้งนั้น ตัวอย่างที่เห็นง่าย เช่นใบเซียมซีเสี่ยงทายตามโบสถ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาอยู่ตามโบสถ์ก็เพราะอยากได้เงินแต่กลายเป็นการทำลายพุทธศาสนาไป เพราะคนที่มาสั่นติ้วเกิดเข้าใจผิดคิดว่าหลวงพ่อศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลให้เป็นไป ความจริงหลวงพ่อมิได้ดลบันดาลอะไรเลย หากแต่แขนของเราเป็นตัวการใหญ่ เราไปจับกระบอกสั่น ไม้มันจึงหล่นออกมาได้ คนโง่ไม่เข้าใจจึงถูกเขาหลอกให้สั่นเสียจนเหงื่อไหลไคลย้อย นี่เป็นเพราะพระเห็นแก่เงินโดยแท้ หลวงพี่หลวงพ่อทั้งหลายที่ทำพิธีแปลก ๆ ต่าง ๆ นั้น ก็เพราะอยากได้อะไรบางอย่างจึงทำอย่างนั้น คณะสงฆ์ก็ไม่เคยคิดจะแก้ไขความเหลวไหลอย่างนี้กันเสียบ้างเลย ของแปลกปลอมทั้งหลายเหล่านี้จึงทำให้พุทธธรรมถูกปกปิดไป และสิ่งนี้เรียกว่าเป็นเนื้องอกในพระพุทธศาสนา เป็นโรคร้ายกาจชนิดหนึ่ง

ที่น่ากลัว ทำลายพุทธศาสนาไปทุกวัน ทำลายโดยไม่ผิดกฎหมาย จึงไม่ถูกใครจับกุมเอาไปลงโทษ

ในกรุงเทพ ฯ ถ้าประกาศเรื่องหลอกคนมาพึ่งมาก บอกเรื่องจริงคนมากันไม่กี่คน พระพุทธองค์ตรัสว่า "นกน้อยตัวนักที่หลุดไปจากข่ายได้ ส่วนมากมักติดข่ายกันทั้งนั้น" ความเขลา คือข่ายใหญ่ที่กั้นคนไว้ จงช่วยกันทำลายเสียเถิด สมัยนี้เราโฆษณาให้คนกลัวลัทธิคอมมูนิสต์ แต่ข้าพเจ้าไม่นึกกลัว เพราะข้าพเจ้าวางใจในตำรวจ ทหารของเราก็มีความเข้มแข็ง ข้าพเจ้าจึงมีความอุ่นใจและนอนตาหลับ แต่ลัทธิมิจฉาทิฏฐิทั้งหลายนี่ซิ เป็นเรื่องที่น่ากลัวมากจริง ๆ เพราะไม่มีใครจับ บางทีผู้จับเองก็พลอยมีความเห็นผิดไปเสียด้วย จึงน่ากลัวกว่าลัทธิอะไรทั้งสิ้น ใคร่ขอเตือนพี่น้องทั้งหลายให้พิจารณาจงดี จะได้ป้องกันตัวเองให้พ้นจากภัยร้ายคือความเห็นผิด พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า "จิตที่บุคคลตั้งไว้ผิด อาจทำอันตรายแก่ตนมากกว่าโจรใจเหี้ยม หรือคนจองเวรจักพึงทำให้แก่กันเสียอีก"

นี่เป็นพระดำรัสที่น่าสนใจให้มาก ๆ ขอท่านทั้งหลายลองเอาไปขบคิดดูบ้างเถิด ถ้าเห็นว่าเป็นเรื่องน่ากลัวก็จงหาทางกำจัดมันเสีย แต่เราจะทำอย่างไรจึงจะรู้ว่าอะไรเป็นเนื้อแท้อะไรเป็นของปลอมในวงการคำสอนของภิกษุสมัยนี้ ขอแนะนำให้อ่านหนังสือธรรมะบรรยาย โดยท่านพุทธทาสภิกขุเพื่อให้รู้ถูกต้องเสียก่อน เมื่อรู้แล้วจงทำตามที่รู้ต่อไป ขออย่าได้ทำผิดทั้ง ๆ ที่รู้อยู่เป็นอันขาด

คนสำคัญชั้นแนวหน้าที่จะช่วยแก้ความเห็นผิดเหล่านี้ได้ก็คือพระภิกษุ เพราะภิกษุเป็นพุทธบริษัทชั้นนำของประชาชน เป็นผู้นำในทางศาสนา ขณะใดคนมีความทุกข์มาหาภิกษุ เพื่อปรึกษาหาทางดำเนินชีวิต ถ้าภิกษุเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ต่อพุทธศาสนา เป็นผู้บูชาความจริง ไม่มีความปรารถนาในทางหลอกลวงชาวบ้าน เป็นผู้ไม่เห็นแก่เงิน ก็คงจะนำเขาให้เดินในทางที่ถูกได้บ้าง จึงขอให้พระทำการศึกษาให้รู้ว่าอะไรเป็นเนื้ออะไรเป็นเปลือก การเอาเปลือกไปหลอกว่าเป็นเนื้อนั้นมันทำให้คนหลงงมงาย เป็นบาปหนัก

เคยมีหญิงไปหาข้าพเจ้าคนหนึ่ง บอกว่าจะเอาพัดและย่ามมาถวายเป็นการสะเดาะเคราะห์ –" ใครสั่งให้มาถวาย ?" – " พระหมอดูที่วัดมหาธาตุสั่งให้นำมา"–" พระรูปไหน?" –"รูปที่เคยไปประเทศอินเดีย" ข้าพเจ้ารู้แล้วว่าพระหมอดูนี่คือใคร อยากจะถามต่อไปว่าเคราะห์ร้ายเรื่องอะไร แต่แกรีบไปเพราะจะไปถวายอีกหลายวัด เลยไม่มีโอกาสสอนกัน ในใจอยากจะอธิบายให้ทราบว่าเคราะห์มาจากไหน จะหายได้อย่างไร แต่ไม่ทันได้ถามเขาก็ไปเสียแล้ว วันหนึ่งพอพบพระหมอดูรูปนั้น ข้าพเจ้าก็บอกให้เขาทราบ และบอกต่อไปด้วยว่าอยากได้พระไตรปิฎกมากกว่า พระหมอดูว่าจะแนะนำใหม่วันต่อไป ถึงแม้ได้พระไตรปิฎกไปข้าพเจ้าก็มิได้ภูมิใจอะไรนัก ในเมื่อการได้นั้นมาจากความเขลาของผู้ให้ และชาวบ้านก็ถูกหลอกมามากแล้ว

คนผู้นับถือศาสนาแต่มิได้ศึกษาให้เข้าใจหลักของพุทธธรรม เวลามีปัญหาอันใดเกิดขึ้นแก่ชีวิตของตนและครอบครัว ก็มักคิดไปว่าสิ่งภายนอกดลบรรดาลให้เป็นไปอย่างนั้นอย่างนี้ จึงไปปรึกษาหมอประเภทต่าง ๆ บางคนไปหาหมอดู บางคนไปหาหมอตั้งศาลพระภูมิ บางคนไปหาหลวงพ่อให้ช่วยรถน้ำมนต์ให้ การกระทำดังกล่าวเป็นความเขลาทั้งผู้ทำและผู้ถูกกระทำตามนัยของธรรมะในพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการกระทำที่หลอกคนอื่นและหลอกตนเองพอให้สบายใจชั่วคราว เหมือนเด็กร้องไห้อยากได้ขนม ผู้ใหญ่ปลอบโยนว่าประเดี๋ยวจะให้ ก็หยุดร้อง การปลอบใจจากพวกหมอประเภทเหล่านั้นก็เป็นเช่นเดียวกันกับการหลอกเด็กทารก

ไหน ๆ ก็พูดกันแล้ว จึงใคร่จะพูดอีกสักอย่างให้เห็นว่าใครเห็นผิดอย่างไร ตามบ้านคนไทยทั่วไปรวมทั้งสถานที่ราชการ แม้กระทั่งโรงแรมใหญ่ ๆ ที่ทันสมัย ก็ยังมีการสร้างศาลพระภูมิไว้ด้วย ศาลพระภูมิก็คือศาลน้อย ๆ ที่เขาเข้าใจว่าสร้างให้เทวดาชั้นต่ำ ๆ มาอาศัยเช่นภูมิเทวา เคยถามคนบางคนว่าทำเอาไว้ทำไม เขาบอกว่าทำให้เกิดการอุ่นใจว่ามีเทวดารักษาบ้าน การบูชาเทวดามิใช่เป็นเรื่องของพระพุทธศาสนา มิใช่เป็นเรื่องที่ชาวพุทธเราควรกราบไหว้บูชา เพราะการกระทำเช่นนั้นเป็นการขาดความไว้วางใจในพระพุทธ พระธรรม

พระสงฆ์ เราชาวพุทธเคยเปล่งวาจากล่าวเสมอ ๆ ว่า "ข้าพเจ้าถึพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่ง" แต่แล้วก็ยังเอาผีเอาเทวดามาเป็นที่พึ่งอีก อย่างนี้เรียกว่าคนหลายใจ ยังไม่เป็นชาวพุทธแท้

ความจริง ถ้าเราคิดสักเล็กน้อยก็จะมองเห็นว่า พระภูมิไม่เคยช่วยอะไรเราเลย แต่ช่วยหมอตั้งศาลพระภูมิมากกว่า เราเป็นผู้ขาดทุน หมอตั้งศาลพระภูมิเป็นผู้มีกำไร และคนที่กำไรอีกผู้หนึ่งคือช่างทำศาลพระภูมิขายนั่นเอง เมื่อใดมีกำไรเขาก็ต้องปลุกปั้นในเรื่องนั้นอย่างเต็มที่ ถ้าใครไปปรึกษาเขา ๆ จะต้องบอกว่าพระภูมิให้โทษต้องตั้งศาลใหม่ แม้มีแล้วก็ว่าตั้งไม่ถูกแบบ หันหน้าไม่ถูกทิศ ทำไม่ถูกพิธี ผลที่สุดก็ต้องทำใหม่จ่ายเงินกันอีกปีหนึ่ง ๆ เราต้องสูญเสียเงินทองในทางที่ไม่เข้าเรื่องไปมากมาย ตัวเราเองเป็นเจ้าของแผ่นดินผืนนั้นถูกต้องตามกฎหมาย แล้วใครจะมีอำนาจพิเศษมากกว่าเราอีกเล่า อันโรคภัยไข้เจ็บนั้นจริงอยู่บางคราวเกิดจากพระภูมิ คือแผ่นดินให้โทษ (คำว่าภูมิแปลว่าแผ่นดิน) เพราะเจ้าของบ้านไม่ปรับปรุงที่อยู่ให้ดี ไม่ปรับปรุงพื้นที่รอบบ้านให้ดี ก็ย่อมมีโรคภัยเกิดขึ้นบ้าง มิใช่เป็นเพราะผีสางเทวดาอะไร และไม่ควรไปหาหมอพระภูมิ ควรไปหาช่างมาทำการปรับปรุงบริเวรกันเสียใหม่ เรื่องทั้งหลายก็จะเรียบร้อยโดยมิต้องให้ใครมาหลอกลวงเอาเงินเราได้ ข้าพเจ้ารู้จักคนหลายคนที่เป็นคนดีมีเงินบ้านอยู่เป็นหลักฐาน แต่เขาไม่มีพระภูมิ ไม่ไหว้พระภูมิ เขาก็อยู่กันดีมีความปกติสุข ไม่เคยเดือดร้อนใจอะไรเพราะภูมิเทวดา จึงขอให้ท่านพิจารณาด้วยปัญญาสักหน่อย แล้วท่านจะพบความจริง และหูตาท่านจะสว่างขึ้นมากไม่มีความงมงายอีกต่อไป

พระพุทธเจ้าได้เกิดมาเพื่อช่วยมนุษย์ในโลกให้พ้นจากความหลงผิด พระองค์จึงประกาศธรรมะอันเป็นแนวทางที่จะทำให้ทุกคนได้รับความสุขสงบอย่างแท้จริง ในสมัยที่ยังทรงพระชนม์อยู่นั้น ได้ทรงปฏิวัติอะไรหลายอย่างที่เห็นว่าเหมาะสม ทรงทำให้สังคมของชาวอินเดียในสมัยนั้นดีขึ้นมาก เพื่อจะวางหลักให้คนชั้นหลังได้ตัดสินว่า อะไรผิดอะไรถูกเกี่ยวกับคำสอนของพระองค์ ก็ได้ทรงวางหลักตัดสินธรรมวินัยไว้ ๘ ประการด้วยกัน คือ:-

๑. ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อ ความกำหนัดย้อมใจ

๒. ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อ ความประกอบทุกข์

๓. ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อ ความสะสมกองกิเลส

๔. ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อ ความอยากมีอยากเป็น

๕. ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อ ความไม่สันโดษ

๖. ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อ ความคลุกคลีกันเป็นหมู่คณะ

๗. ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อ ความเกียจคร้าน

๘. ธรรมเหล่าใดเป็นไปเพื่อ ความเลี้ยงยาก

ท่านพึงรู้เถิดว่านั่นไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย ไม่ใช่คำสั่งสอนของพระพุทธองค์

อดีตจอมพลนายกรัฐมนตรีโง่ ๆ บางคนไม่รู้จักพุทธศาสนา ชอบกล่าวโทษธรรมะในพระพุทธศาสนา เช่นหาว่าเมืองไทยไม่เจริญก้าวหน้าก็เพราะพระพุทธศาสนาสอนให้คนสันโดษ อันเป็นการสอนให้คนขี้เกียจ แต่ความจริงนั้น การกระทำอันใดเป็นไปเพื่อความเกียจคร้าน การกระทำนั้นไม่ใช่หลักของพุทธศาสนา คำสอนของพระพุทธองค์สอนให้คนลุกขึ้นทำงาน ให้คิดถึงเวลาที่ล่วงไป และให้ถามว่าตนกำลังทำอะไรอยู่ เพื่อให้ทุกคนไม่ประมาทในกิจอันตนจะพึงกระทำ พุทธธรรมสอนให้คนมีความเพียร ให้ก้าวไปข้างหน้า ให้มีความอดทนต่ออุปสรรคที่มาขัดขวางงานของตน สมัยนี้คนมักพิถีพิถันในการกินอยู่ซึ่งเรียกว่ากลายเป็นคนเลี้ยงยาก พระพุทธเจ้าสอนให้เราเป็นคนเลี้ยงง่าย กินง่าย ๆ อยู่ง่าย ๆ แต่ทำงานให้ก้าวหน้าไปเสมอ นี้เป็นหลักตัดสินว่าอะไรเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าและอะไรไม่ใช่

ผู้ประกาศตนเป็น อุบาสกอุบาสิกา ในพระพุทธศาสนา ขอให้เข้าใจเสียก่อนว่าอุบาสกอุบาสิกาแปลว่า ผู้เข้าไปนั่งใกล้พระรัตนตรัย (มิใช่ผู้เข้าไปนั่งใกล้ศาลพระภูมิ หรือเสาหลักเมือง) บุคคลผู้เข้าไปนั่งใกล้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วย กาย วาจา ใจนั้น ควรเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ฉลาดด้วยเหตุผล และมองอะไรถูกต้องตามความเป็นจริง มิใช่

เข้าไปนั่งหลับตาอยู่ เพราะคนหลับย่อมไม่รู้อะไรได้ถูกต้อง นอกจรกการกรนให้ผู้อื่นรำคาญใจเท่านั้น จึงควรทำตนให้สมกับความเป็นอุบาสกอุบาสิกากันเถิด พุทธบริษัทจึงเป็นคนผู้ตื่นแล้ว คือตื่นด้วยปัญญา ปัญญาทำให้คนตื่นจากความหลงไหลมัวเมา เลิกถือสิ่งผิด ๆ นอกทางของพุทธศาสนา จะมองดูว่าใครเป็นอุบาสกอุบาสิกาแท้หรือไม่นั้น ก็ดูได้จากหลักที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้สอนไว้ในปัญจกนิบาต อังคุตรนิกาย คือ: –

๑. ประกอบด้วยความเชื่อที่มีสติปัญญากำกับ

๒. ประกอบด้วยศีล (คือไม่เจตนาจะละเมิดสิทธิผู้อื่น)

๓. ไม่เชื่อมงคลตื่นข่าว คือไม่เชื่องมงายไร้เหตุผล

๔. ไม่บำเพ็ญบุญตามแบบนอกพุทธศาสนา

๕. บำเพ็ญบุญแต่ในแบบของพุทธศาสนา

เรื่องของศรัทธา (ความเชื่อ) แบบชาวพุทธนั้นแตกต่างจากความเชื่อแบบศาสนาอื่น เพราะชาวพุทธมิได้เชื่ออะไรง่าย) แต่จะเชื่อโดยอาศัยปัญญาเสมอไป ถ้าเราดูหลักธรรมที่ทรงแสดงไว้ทุกหมวด ถ้ากล่าวถึงความเชื่อแล้วก็ต้องกล่าวถึงการใช้ปัญญาไว้ด้วยเสมอ ศรัทธากับปัญญาเป็นเพื่อนคู่หูเดินทางไปด้วยกัน ถ้าขาดฝ่ายใดก็ต้องยุ่ง คนมีศรัทธาแต่ขาดปัญญามักเป็นคนงมงาย ถือศาสนาแบบยาเสพติดให้โทษ ส่วนคนที่มีปัญญากำกับนั้น เขาจะมีความเชื่ออย่างพอเหมาะพอดี ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป ชาวพุทธควรรู้สึกละอายแก่ใจเป็นอย่างยิ่งในการเป็นคนเชื่ออะไรง่าย ๆ ชาวพุทธถือหลักว่า พระ-พุทธองค์ตรัสรู้เพราะทรงใช้เหตุผล ไตร่ตรองค้นคว้าโดยแยบคายจึงได้รู้ความจริง และประกาศความจริงนั้นแก่ชาวโลก

พระธรรมคำสอนก็เป็นกฎตายตัวที่ประกาศความจริงอันมีอยู่ในโลกนี้ เป็นความจริงที่เที่ยงแท้สามารถพิสูจน์กันได้ด้วยการปฏิบัติตาม ใครปฏิบัติตามก็จะพ้นทุกข์ได้ทันตาเห็น พระสงฆ์จึงน่าจะเป็นผู้มีโอกาสดีกว่าฆราวาสผู้ครองเรือน ในการเดินตามแนวทางอันจะนำไปสู่ความสงบชั้นสูงสุด น่าทำตนให้เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามพระพุทธเจ้าว่าได้ผลจริงอย่างไร และใคร ๆ ก็อาจปฏิบัติได้เช่นเดียวกัน ธรรมวินัยเหมือนสระน้ำใหญ่ที่ใคร ๆ ก็

อาจจะลงไปอาบกินได้ตามความพอใจ ถ้าเขาผู้นั้นชอบความสะอาดสว่างสงบ แต่พระสงฆ์ส่วนมากหาได้เป็นเช่นนั้นไม่

เรื่องความสุข ความทุกข์ ชาวพุทธแท้ย่อมเชื่อว่าหามีอะไรดลบันดาลไม่ ชาวพุทธไม่เชื่อโชคชะตา ดลบันดาลจากเทวดาประจำดวงดาว จากเทวดาเสวยอายุ จากผีสางนางไม้ แต่ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดจากการกระทำของตนเอง คนมักไม่ยอมรับรู้ความผิดพลาดของตน ไม่นึกว่าตนเป็นคนทำ จึงเที่ยวไปกราบไหว้สิ่งโน้นสิ่งนี้อย่างน่าละอาย ชาวพุทธที่แท้เชื่อว่าความเสื่อมความเจริญเกิดจากการกระทำของตน ต้องปรับปรุงตนเองแก้ไขตนเอง จึงจักเป็นการชอบด้วยเหตุผลของพระพุทธศาสนาที่ตนรับเอาเป็นศาสนาของตน

ข้อต่อไปคือเรื่อง มงคลตื่นข่าว ในพุทธศาสนาเราได้พูดถึงมงคลไว้ ๓๘ ประการ (คำว่ามงคล แปลว่าเหตุของความเจริญ) ใครปฏิบัติตามผู้นั้นก็ย่อมจะมีความเจริญทั้งกายและใจ แต่คนส่วนมากมิได้รู้หรือสนใจในมงคลอันจะทำให้ตนเจริญ กลับไปสนใจกับมงคลตื่นข่าวไปเสีย มงคลประเภทหลังนี้ไม่มีสาระไม่เป็นความจริง ไม่ทำใครให้ดีได้ แต่ทำให้เป็นคนโง่งมงายมากขึ้น เช่นถือว่าได้เห็นสิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นมงคล ตื่นเช้าล้างหน้า ต้องผินหน้าไปทางนั้นทางนี้จึงจะเป็นมงคล ตื่นเช้าล้างหน้า ต้องผินหน้าไปทางนั้นทางนี้จึงจะเป็นมงคล ตัดผมต้องวันอังคารหรือวันเสาร์ ตัดเล็บต้องวันพุธ และเรียนอะไรก็ต้องวันพฤหัสบดี นุ่งผ้าก็ต้องใช้สีตามวัน เช่นวันจันทร์สีเหลือง วันอังคารสีชมพูเป็นต้น และยังเกี่ยวด้วยอะไร ๆ อีกหลายเรื่องอย่างที่โฆษกวิทยุชอบประกาศในเวลาเช้า นี้เป็นมงคลประเภทตื่นข่าว เป็นความงมงายไร้เหตุผลทั้งนั้น

อีกอย่างหนึ่ง การถือฤกษ์ถือยาม ว่าเวลานั้นดีเวลานี้ไม่ดี จะทำอะไร ๆ ก็ต้องไปหาหมอดูฤกษ์ก่อนเสมอ รัฐธรรมนูญของประเทศไทยมีออกมาหลายฉบับแล้ว ทุกฉบับออกเวลาฤกษ์มีทั้งนั้น แต่ก็ไม่ยั่งยืนสักฉบับเดียว ต้องเปลี่ยนกันบ่อย ๆ จะสร้างบ้านจะเดินทางจะทำอะไร ๆ คนขลาดต้องถามหมอดูก่อนเสมอเพราะกลัวว่าตัวเองจะเดือดร้อน การถือเช่นนี้เป็นการถือผิดจากหลักพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ตรัสสอนว่า "ประโยชน์ย่อมล่วงเลยคนโง่ผู้มัวคอยถือฤกษ์ยามไปเสีย ประโยชน์เป็นฤกษ์อยู่ในตัวแล้ว ดวงดาวในท้อง

ฟ้าจะช่วยทำอะไรได้" นี่เป็นพุทธภาษิตที่ควรจำใส่ใจไว้ จะได้เลิกถือเรื่องเหลวไหล เป็นคนเจริญแล้วควรถืออะไร ๆ ด้วยเหตุผลและด้วยสติปัญญากันเสียบ้าง

เรื่องเครื่องรางของขลัง ชาวพุทธนับถือกันมากทีเดียว ถือกันตั้งแต่พระพุทธรูปจนถึงปลัดขิกอันเป็นสิ่งลามกที่ไม่ควรนำมานับถือเลย แต่ก็ถือกันทั่วไป พระหลวงตาบางรูปหาได้ทำอะไรในทางธรรมวินัยไม่ มัวแต่นั่งทำปลัดขิกขายให้ชาวบ้านเท่านั้นเอง ภิกษุพวกนี้ควรจับสึกให้หมด เพราะเป็นพวกอาศัยผ้าเหลืองหากิน หาได้ช่วยสืบต่อพระพุทธศาสนาไม่ แต่ทำความงมงายให้เกิดแก่ประชาชน สำหรับพระพุทธรูปนั้นเราไม่ควรถือเป็นเครื่องรางของขลัง ควรถือเป็นสิ่งเตือนใจไม่ให้เรากระทำความชั่ว คนในสมัยก่อนเขามิได้มุ่งสร้างพระให้เป็นแบบขลัง ๆ แต่สร้างขึ้นสำหรับเตือนใจให้คนผู้มีพระได้นึกถึงพระพุทธเจ้าเท่านั้น ไม่ใช่พระพุทธรูปนี้จะช่วยคนได้อย่างที่เชื่อกันอยู่ในสมัยนี้ ปลุกเสกเท่าใดก็ไม่ศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาได้ดอก พระอย่าไปหลอกชาวบ้านเขาเลย จะมีความละอายใจเสียบ้าง

นักการเมืองผู้โง่เขลางมงายบางคน ได้อาศัยความหลงผิดของประชาชน หาคะแนนนิยมด้วยการแจกพระเครื่องก็มี ทำพระขายเพื่อเอาเงินมาสร้างบารมีของตนก็มี แต่ไม่มีใครกล้าขัดคอ เขาจึงทำกันได้อย่างสบาย ทำให้คนโง่หนักลงไปอีก เราชาวพุทธควรใช้พระพุทธรูปในทางที่ถูก เหมือนมีพระอยู่ที่ตัวก็ควรมีพระอยู่ที่ใจด้วย คือเป็นคนมีความละอายต่อบาป มีความเกรงกลัวตัวบาป ไม่ทำอะไรให้เป็นการขัดขืนคำสอนของพระพุทธเจ้าเพราะนึกถึงพระอยู่ตลอดเวลา ขอให้จำไว้ว่า "พระจะรักษาเราเมื่อเรารักษาพระ การรักษาพระก็คือการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัดนั่นเอง" ถ้าท่านปฏิบัติธรรมจนธรรมะมีอยู่ในตัวของท่าน ธรรมย่อมคุ้มครองรักษาท่านให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ พวกเสือร้ายทั้งหลายเที่ยวเกะกะระรานชาวบ้านให้เดือดร้อน เสือมีพระห้อยคอแต่ใจของเสือไม่มีพระ เสือจึงถูกยิงตายทุกรายไป พวกพระอาจารย์ทั้งหลายโปรดมียางอายเลิกการทำคนให้หลงผิด อย่ามัวเสกพระเสกดินเสกพระโลหะขายกันเลย จงช่วยกันเสกคนให้เป็นพระ คนไทยจักได้ดีมีความสุขใจกันเสียบ้าง (อ่าน "ความงมงาย")

ที่วัดมหาธาตุ ในพระนครนี่เอง ครั้งหนึ่งสมัยกึ่งพุทธกาล ได้นิมนต์ภิกษุเก๊รูปหนึ่งมาหุงข้าวทิพย์ขายให้ประชาชน เคยพบคนที่เขาเคยกินข้าวทิพย์ก็ถามเขาว่าเป็นอย่างไร กินข้าวทิพย์แล้วฉลาดขึ้นบ้างหรือเปล่า ? พวกเขาหัวเราะ ไม่ได้ฉลาดขึ้นเลย มีแต่โง่ลงไปอีกเป็นกอง คนจัดก็โง่ หอระฆังที่ได้เงินจากขายข้าวทิพย์ก็เป็นอนุสาวรีย์แห่งความโง่เขลาเช่นเดียวกัน ต่อไปขออย่าได้กระทำกันในรูปเช่นนั้นอีกเลย เพราะมันบาปหนัก ขอให้ช่วยกันทำคนให้ฉลาดในทางธรรมดีกว่า

วันก่อนได้พบชาย ๒ - ๓ คนเป็นชาวกรุงเทพ ฯ แต่งตัวทันสมัย นั่งรถยนต์คันงามออกไปนอกเมือง ผ่านปากเกร็ด ขากลับเขาแวะที่วัด ได้เห็นทองคำเปลวติดหน้าผากมาทุกคน เขาเป็นพวกเชื่อมงคลตื่นข่าว เขาเข้าใจว่าได้ลงนะหน้าทองแล้วจะมีคนรักคนชอบ ผู้หญิงลงนะหน้าทองแล้วผัวจะไม่ถองเอา แต่จะรักมากขึ้น ผู้ชายลงนะแล้วจะทำให้ผู้หญิงรักนายรัก อย่างนี้ก็เป็นความงมงายเป็นความเขลาอีกแบบหนึ่ง คนจะรักเพราะปิดแผ่นทองที่หน้าก็หามิได้ แต่จะรักก็เพราะตนประพฤติธรรม ๔ ประการ คือ : –

๑. ทาน การแจกปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่น

๒. ปิยวาจา พูดคำหวาน ที่น่ารักน่าจับใจด้วยกุศลเจตนา

๓. อตฺถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อกันในทางสุจริต

๔. สมานตฺตตา วางตนไว้โดยสมควร ไม่ยกตนข่มท่านด้วยชั้นวรรณะ

ทั้ง ๔ ประการนี้เป็นมหาเสน่ห์ที่จะทำให้คนรักตน การประพฤติธรรมเท่านั้นจะทำให้เป็นอะไรได้ทุกอย่าง จึงขอเชิญชวนท่านทั้งหลายจงได้เลิกถือมงคลตื่นข่าว แล้วหันเข้าปฏิบัติธรรมะกันเถิด อย่าเชื่อสิ่งอันเหลวไหลหลอกลวงต่อไปอีกเลย แล้วจะมีความเจริญขึ้นเอง โดยไม่ต้องให้ใครทำพิธีอะไร ๆ ให้

พระพุทธศาสนาเมื่อคัดค้านมิให้เชื่อมงคลตื่นข่าวแล้ว ก็หาความเชื่ออีกแบบหนึ่งมาชดเชย คือสอนให้เชื่อหลักของกรรม ถือเอาการกระทำเป็นสำคัญ หลักพุทธศาสนามีว่า "หว่านพืชอย่างใดย่อมได้ผลอย่างนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" และก่อนจะพูดถึงหลักนี้

ขอทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่ออีกสักหน่อย คือในทางพุทธศาสนาไม่ให้เชื่อโดยอาการ๑๐ อย่างอันปรากฏอยู่ในกาลามสูตร พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ดูก่อนชาวกาลามะทั้งหลาย! พวกท่านอย่าได้เชื่อเพราะเหตุสักแต่ว่า : –

๑. โดยฟังตาม ๆ กันมา

๒. โดยทำสืบต่อ ๆ กันมา

๓, โดยเชื่อข่าวเล่าลือ

๔. โดยอ้างว่ามีในตำราคัมภีร์

๕. โดยนึกเดาเอาเอง

๖. โดยคาดคะเนเอาเอง

๗. โดยตรึกตามอาการตื้น ๆ ของเรื่องนั้น

๘. โดยถือว่าถูกต้องกับความเชื่อเดิม ๆ ของตน

๙. โดยถือว่าผู้พูดควรจะเชื่อถือได้

๑๐. โดยถือว่าผู้พูดเป็นครูบาอาจารย์ของตน

ชาวกาลามะทั้งหลาย! เมื่อใดท่านรู้ได้ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่าใดเป็นอกุศล มีโทษและนักปราชญ์ติเตียน เมื่อทำแล้วทำให้เสียประโยชน์ มีทุกข์ ท่านควรละธรรมนั้นเสีย ถ้าเห็นว่าธรรมเหล่าใดเป็นกุศล ไม่มีโทษ นักปราชญ์สรรเสริญ เมื่อทำแล้วย่อมก่อให้เกิดประโยชน์และมีสุข ท่านควรเข้าถึงธรรมนั้น ๆ เถิด"

อันหลักทั้ง ๑๐ ประการนี้เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ชาวพุทธไม่เป็นคนเชื่อง่าย ๆ แต่ให้พิจารณาเสียก่อนจึงเชื่อ พุทธศาสนาไม่ต้องการความเชื่อประเภทงมงาย แต่ต้องการความเชื่อประเภทที่มีเหตุผล เห็นชัดโดยตนเองแล้วจึงปลงใจเชื่อลงไป ทางพุทธศาสนาไม่มีการลงโทษแก่ผู้ไม่เชื่อคำสอน เพราะไม่บังคับขู่เข็ญให้ใครเชื่อ แต่ให้คนนั้นมีโอกาสใช้ปัญญาของตนเอง พินิจอย่างรอบคอบเสียก่อนแล้วจึงตัดสินใจเชื่ออะไรลงไป เป็นศาสนาที่มีใจกว้างขวางที่สุด ครั้งหนึ่งพระพุทธองค์สอนธรรมแก่พระสารีบุตร เมื่อตรัส

จบแล้วได้ถามว่า "เชื่อไหมสารีบุตร ?" ท่านสารีบุตรทูลตอบว่า "ยังไม่เชื่อพระเจ้าข้า" พระพุทธองค์ทรงชมเชยว่า ชอบแล้ว บัณฑิตไม่พึงเป็นคนเชื่อง่าย ๆ คิดเสียก่อนจึงจะเชื่อ

เรื่องกรรมเป็นหลักใหญ่ของพุทธศาสนา คำว่า "กรรม" แปลว่า การกระทำ โดยรูปของศัพท์ยังเป็นกลาง ๆ อยู่ ถ้าทำดีก็ว่าเป็นกุศลกรรม ถ้าทำชั่วก็เป็นอกุศลกรรม การกระทำที่จัดว่าเป็นกรรมนั้นต้องถึงพร้อมด้วยความตั้งใจที่จะทำ (เจตนา) พระพุทธองค์ตรัสว่า "เราถือเอาความตั้งใจว่าเป็นกรรม" ฉะนั้น การกระทำที่ไม่มีความตั้งใจจึงเป็นกิริยาเฉยๆ ไม่มีผลทางใจ แต่การกระทำที่มีความตั้งใจย่อมมีผล (วิบาก) ตัวอย่างเช่นเราเดินไปเหยียบมดตายโดยมิได้ตั้งใจนั้นเป็นเพียงกิริยา มีปฏิกิริยาคือมดตาย ไม่มีวิบาก (ผล) แก่ผู้กระทำเพราะไม่มีเจตนาหรือความตั้งใจ แต่ถ้าเราฆ่ามดเหล่านั้นด้วยความตั้งใจก็มีผลในทางใจของผู้นั้น คือก่อนิสัยที่ไม่ดีในเวลาต่อไป (บาป) คนทำชั่วก็ได้ความชั่ว คนทำดีก็ได้ความดี ชั่วหรือดีเป็นสิ่งที่เกิดในใจของผู้กระทำ ต่อมาก็กลายเป็นนิสัย

ความเชื่อในเรื่องกรรม ย่อมตัดปัญหาเรื่องภายนอกออก ได้หมดเรา ไม่ยุ่งกับ เทวดา พระภูมิเจ้าที่ ผีสางนางไม้ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ ทั้งสิ้น เรามีความเชื่อเพียงประการเดียวว่าทุกอย่างที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตของเรานั้นมันเป็นเรื่องของตัวเราทำเอง พระพุทธองค์ตรัสว่า "ความบริสุทธิ์หรือ ไม่บริสุทธิ์นั้นเป็นเรื่องเฉพาะตน ใครจะทำใครให้บริสุทธิ์หรือเศร้าหมองย่อมไม่ได้" เมื่อมีอะไรไม่ดีเกิดขึ้นแก่ตน ชาวพุทธต้องคิดว่าคงมีความบกพร่องบางอย่างในตัวแล้วพระธรรมบอกเราว่า "สิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ ถ้าปราศจากเหตุผลจักปรากฏเกิดขึ้นไม่ได้เป็นอันขาด" และตัวเหตุนั้นมิได้อยู่ที่สิ่งภายนอก แต่อยู่ที่การกระทำของตน อะไร ๆ ทั้งหมดล้วนแต่เป็นเรื่องของตนทั้งนั้น ความเชื่อแบบนี้ทำคนให้รู้จักตนเอง ให้มองเห็นความผิดของตน ให้มีทางปรับปรุงตนเพื่อแก้ไขตนเองให้ดีขึ้นเพราะมาทราบชัดเจนว่าอะไรๆ มันก็เป็นเรื่องของตนเองทั้งนั้น ผู้เชื่อกรรมจะไม่ทำการเซ่นสรวงขอร้องหรือเสี่ยงทายด้วยวิธีใด ๆ เป็นอันขาดเพราะถือว่าการกระทำของตนเป็นเหตุ เขาจะพิจารณาในเรื่องการ กระทำของตนอยู่เสมอ แล้วพยายามแก้ไขตนให้ดีขึ้นโดยการกระทำดีด้วยตนเอง ไม่หวังพึ่งใครหรืออะไร ๆ

อันการกระทำกรรมนั้น ย่อมก่อให้เกิดผลทางใจก่อนเสมอมีคนเป็นจำนวนมากยังสงสัยว่าทำดีไม่ได้ดี ไม่มีผู้ให้รางวัล ทำชั่วก็ไม่ได้ชั่วถ้าการกระทำนั้นไม่มีผู้เห็น บางคนเข้าใจเขวไปอีกว่าบางคนทำชั่วแต่ได้ดีไป ทำให้เขาไม่เชื่อกฎแห่งกรรม เลยกลายเป็นคนทำชั่วเข้าบ้าง ตัวก็ต้องเดือดเนื้อร้อนใจในภายหลัง ทั้งนี้ก็เพราะตีความหมายของคำว่าดีและชั่วพลาดไป คือเข้าใจเสียว่าดีหมายถึงการได้มาซึ่งวัตถุ เช่นได้เงิน ได้ชื่อเสียง ได้ทรัพย์เป็นต้น ชั่วก็หมายถึงการสูญเสียสิ่งเหล่านั้นไป นี่เป็นความไขว้เขวอย่างแรงทีเดียว คำว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วนั้นหมายความว่า **ทำดีได้ความดี ทำชั่วได้ความชั่ว** เช่นคนคิดจะให้ทานใจของเขาได้ความดีแล้ว เมื่อทำทานก็ได้ความดีเพิ่มขึ้นอีก คือมีความอิ่มใจ (บุญ) ในทานนั้น ในด้านเสียก็เช่นกัน คนคิดจะฆ่าคน ใจก็ชั่วขุ่นมัวเพราะความคิดนั้นเมื่อลงมือฆ่าคนตามความคิดนั้นแล้ว ใจก็วุ่นวาย ร้อนใจอยู่เรื่อย ๆ มันเกิดกับใจของผู้ทำในรูปอย่างนี้

การได้ลาภผลทางวัตถุนั้น ไม่ใช่ว่าผู้นั้นจะได้มาเพราะความดีเสมอไปดอก เช่นพวกค้ายาเสพติดประเภทต่าง ๆ เขารวยขึ้นจริงเพราะมันเป็นทางได้เงิน แต่เขาไม่มีความดีในใจ อันคนไม่มีความดีนั้นแม้มีเงินก็ขาดความสุขใจ ส่วนคนมีความดีแม้เขาไม่มีเงินเขาก็มีความสุขได้ อย่านึกว่าคนมีเงินจะเป็นคนดีและมีความสุขเสมอไปและอย่านึกว่าคนไม่มีเงินจะเป็นคนชั่วมีทุกข์เสมอไป ท่านมหาตมคานธี มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ของอินเดีย ท่านไม่มีสมบัติอะไรเป็นของท่าน แต่ท่านมีสมบัติภายในใจมากมากจ่ายไม่หมด ความดีเป็นอริยทรัพย์แท้ ความชั่วทำลายทรัพย์ภายนอกให้หมดสิ้นไป การแสวงหาเงินทองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต แต่อย่าแสวงหาโดยทำลายความดีของตน จงหาทรัพย์พร้อมกับแสวงหาความดีไว้เถิด

สังคมจะอยู่กันอย่างสงบได้ก็เพราะคนมีความดีประจำใจ คนดีย่อมมีทางหางานทำหาทรัพย์ได้เสมอ ทรัพย์ที่ได้มาก็เป็นทรัพย์เย็นอยู่กับผู้นั้นได้นาน ถ้าเป็นทรัพย์ร้อนก็หาอยู่กับผู้นั้นได้นานไม่ ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วจึงเป็นหลักที่จริงอยู่ตลอดกาล และเป็นหลักที่สมบูรณ์จนไม่มีช่องว่าง จะให้ผีสางเทวดา พระผู้เป็นเจ้า หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์สอดแซกเข้ามาเกี่ยวข้องได้อีกเลย ผู้เชื่อมั่นในหลักนี้และกระทำตามหลักนี้ จะเป็นคนอยู่อย่างเรียบร้อยโดยมิต้องไปทำพิธีรีตองอะไรกันอีก นอกจากคอยระมัดระวังการกระทำของตนเองอย่าให้เป็นไปในทาง

ชั่วเท่านั้น การนับถือพระพุทธศาสนาจึงเป็นการถือตามหลักของเหตุผล ต่อมามีคนไม่เชื่อในหลักนี้ หรือเชื่อแต่ตนกระทำไม่ดีไม่งามก็เกิดความหวาดกลัวต่อผลที่ตนระได้รับ จึงคิดหาทางป้องกันมิให้เกิดผลในทางร้ายเช่นทำพิธีต่าง ๆพวกโจรก่อนเข้าปล้นก็ต้องทำพิธีกันก่อน เพราะเขาเกรงว่าจะเป็นอันตรายจึงหาอุบายปลอบใจตนเองโดยวิธีต่าง ๆ แต่ก็หาพ้นจากบาปที่ตนกระทำไม่

ทำไมคนไทยจึงชอบไปเที่ยวกราบไหว้สิ่งแปลก ๆ เช่นไหว้ เสาหลักเมือง ไหว้ศาลพระกาฬ ไหว้ศิวลึงค์วัดโพธิ์ ไหว้จอมปลวก ไหว้ต้นไม้ขอนไม้รากไม้ไม้ที่มีรูปแปลก ๆ และอะไรอีกมากมาย เขาเห็นว่าพระแก้วมรกตกับเสาหลักเมืองเท่ากัน เขาคิดว่าจะขออะไร ๆ ได้ตามความประสงค์ ข้างบ้านก็มีศาลพระภูมิทั้ง ๆ ที่บนบ้านมีพระพุทธรูปอยู่แล้ว ช่างเป็นคนหลายใจเสียจริง ๆ ถ้าเป็นหญิงหลายใจก็คงคบกันยากเสียแล้ว ทำไมเขาจึงทำเช่นนั้น ? ข้าพเจ้าเห็นว่าเพราะเขาขาดความรู้ในพุทธศาสนา ขาดปัญญา ขาดเหตุผล ขาดความไว้วางใจตนเอง เขาชอบเป็นคนขอทาน ขอจากโน้นจากนี้เสียเรื่อยไปอันเป็นสภาพที่น่าสงสารเต็มที เราจึงควรคิดหาทางช่วยคนโง่เหล่านี้บ้าง

เวลาใดคนมีความทุกข์ความเดือดร้อน เขาไม่เคยคิดว่าตัวเขาเป็นผู้ผิด แต่เขาคิดว่าโชคชะตาไม่ดี จึงไปหาหมอดูเพื่อตรวจดูดวงชะตาของตน หมอทั้งหลายเขาหากินทางนั้นก็ทายไปตามเรื่องความจริงหมอไม่ต้องทายดอก ผู้ไปหาบอกให้หมอทราบหมดแล้วหมอก็จกบันไดพลอยโจนไปเลย "คุณนายหมู่นี้โชคไม่ดี พระราหูเข้าพระเสาร์แทรก พระอังคารเล็งลัคน์" ว่ากันไปตามเรื่อง คุยกับหมอเพลิน ๆ ก็สบายใจหน่อย พอพ้นบ้านหมอก็มีทุกข์ต่อไปอีก เขาเอาชีวิตไปฝากกับหมอเดาตลอดเวลา ไม่เป็นตัวของตัวเลย บางคนไปวัดแต่ไม่ได้ไปศึกษาธรรมะ กลับไปขอรดน้ำมนต์ น้ำมนต์จะไปล้างทุกข์ได้ที่ไหน ล้างได้เพียงขี้ฝุ่นเท่านั้น เพราะความไม่เข้าใจจึงไปทำอย่างนั้น บางคนก็ว่าพระภูมิให้โทษต้องตั้งศาลใหม่ตัวเป็นทุกข์อยู่แล้วยังไปก้มหัวให้หมอตั้งศาล พระภูมิหลอกเอาเงินอีก นี่เรียกว่า โง่ โดยแท้ เพราะไม่เคยคิดว่าตนเป็นคนทำผิด คอยซัดให้แก่อะไรต่ออะไรภายนอกอยู่ตลอดเวลา

ในฤดูฝนรถยนต์มักชนกันหรือตกคูเสียหายบ่อย ๆ ลองไปถามคนขับดูเถิด เขาจะตอบว่าถนนลื่นบ้าง ห้ามล้อไม่ดีบ้าง รถคันอื่นแซงบ้าง ล้วนแต่โยนความผิดให้ผู้อื่นสิ่งอื่นทั้งนั้น ไม่เคยรับว่าตนผิดเลยสักครั้งเดียว รถพังแล้วเอามาซ่อมใหม่ แล้วก็นำรถไปให้หลวงพ่อรดน้ำมนต์ให้ หลวงพ่อก็เจิมด้วยแป้งและรดน้ำมนต์รถต่อมารถก็ลงคูอีก เพราะว่าแก้ไม่ถูกเรื่อง พระไม่แก้ที่คนขับกลับไปแก้ที่รถ จักแก้กันได้อย่างไรเล่า ความจริงควรสอนเขาให้เข้าใจว่ารถมันตกคูเพราะอะไร เพราะความประมาทขับเร็วเกินไป ขอให้ใช้ความระมัดระวังให้มากสักหน่อยความเสียหายก็จักไม่เกิดต่อไป อย่างนี้เป็นการแก้ถูกปม พระพุทธศาสนาสอนว่าสิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ เหตุอยู่ตรงไหนจงแก้ตรงนั้น เหตุอยู่ที่คนก็ต้องแก้ที่คน ไปแก้ที่วัตถุจะแก้ได้อย่างไร**ถ้าท่านทั้งหลายข้องใจในผลกรรมของท่าน ควรแก้ไขการกระทำของท่าน แล้วทุกอย่างก็จะเรียบร้อย**

ความเสียหายของคนเราที่สำคัญที่สุดก็คือ การไม่ยอมรับว่าตนเป็นผู้ผิด มีอะไรเกิดขึ้นก็ว่าคนนั้นคนนี้ตลอดเวลา แต่ในทางพุทธศาสนาพระพุทธองค์สอนให้ชาวพุทธยอมรับว่าตนเองนั่นแหละเป็นผู้กระทำความผิด คนนั้นจึงจะสามารถปรับปรุงตนเองให้เป็นคนถูกขึ้นมาได้ คนใดไม่รู้ว่าตนผิดตรงไหนแล้วเขาจะปรับปรุงตนให้ถูกได้อย่างไรเล่า ในหมู่ภิกษุมีการปฏิบัติดีอยู่อย่างหนึ่งทุกวัน คือการปลงอาบัติยอมรับว่าตนได้กระทำความผิดอย่างนั้น ๆ ขอแก้ตัวไม่กระทำความผิดซ้ำแบบเดิมอีก เราชาวบ้านก็น่าจะนำมาใช้ได้ เช่นในครอบครัวหนึ่ง ๆ ถ้าคนใดคนหนึ่งทำอะไรผิดลงไป ก็ยอมรับความผิดนั้นเสีย ความกินแหนงแคลงใจต่อกันก็จะไม่เกิดขึ้น การเป็นอยู่ในครอบครัวก็จะเป็นไปด้วยดี

ใครเชื่อในเรื่องกรรม คนนั้นจักเป็นคนมีอิสสระในทางความคิด เป็นคนมีความเชื่อตรงทาง เป็นคนไม่กลัวอะไรนอกจากกลัวความชั่วเท่านั้น คำว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลก็ดี คำว่าเคราะห์ก็ดีจักไม่ปรากฏขึ้นในห้วงนึกของเขา มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นก็ค้นได้จากตัวเอง ไม่ใช่บนบานอ้อนวอนอะไร ๆ ทั้งสิ้น แต่เพราะคนไม่เชื่อกฎแห่งกรรม จึงได้กระทำอะไรนอกรีตนอกรอยไป อันเป็นสิ่งที่น่าขายหน้าศาสนาอื่นเป็นอย่างมาก จึงขอเชิญชวนท่านทั้ง

หลายให้หันมาสนใจในความเชื่อที่ถูกต้องกันเถิด แล้วจะไม่ต้องเสียทรัพย์ให้แก่พวกพระอาจารย์หรือหมอประเภทหลอกลวงประชาชนกันอีกต่อไป

อีกประการหนึ่ง ถ้าท่านรู้สึกว่าท่านโชคร้ายเคราะห์ร้าย ก็ขอให้ท่านคิดว่า มันมิได้เกิดจากผีสางเทวดา หากเกิดจากกฎแห่งกรรมที่ตนได้กระทำไว้ ชีวิตของเราในวันนี้ ก็คือผลของการกระทำในอดีต การกระทำในวันนี้ ก็จะก่อให้เกิดเป็นผลในอนาคต มันเป็นผลที่ท่านได้หว่านไว้ทั้งนั้น เมื่อคิดได้อย่างนี้ท่านก็ไม่ต้องไปรดน้ำมนต์สะเดาะเคราะห์ ไม่ต้องให้พระไปสวดมนต์ล้างซวยไม่ต้องทำบัดพลีบายศรีเซ่นสรวงใครที่ไหน แต่ท่านควรเข้าไปนั่งสงบจิตใจ แล้วคิดถึงตัวของท่านเองว่าได้เคยทำอะไรผิดพลาดเสียหายไปกับใครที่ไหน มองให้ดีให้รอบคอบ ท่านก็สามารถมองหาความผิดพลาดของท่านได้ เมื่อพบแล้วจงแก้เหตุนั้นเสีย ผลมันก็จะหายไปเองโดยมิต้องขอร้องผีสางเทวดาฟ้าดินที่ไหนให้มาช่วยท่านดอกตัวของท่านเป็นที่พึ่งของตัวอยู่แล้ว

วิชชาที่พระพุทธเจ้ารู้แจ้งและนำท่านให้พ้นมาเสียจากความทุกข์ได้นั้นก็คือ เรื่องความทุกข์และการดับทุกข์ พระองค์ตรัสว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! ในกาลก่อนก็ตาม ในบัดนี้ก็ตาม เราสอนเรื่องทุกข์และความดับทุกข์เท่านั้น" ฉะนั้น การศึกษาพุทธศาสนาก็คือการทำความเข้าใจว่า ทุกข์เป็นอย่างไร เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์คืออะไร ทุกข์เป็นสิ่งที่ดับได้และจะดับทุกข์ได้โดยวิธีใด นี้เป็นการศึกษาเรื่องชีวิตของตนเองทั้งนั้น ถ้าเข้าใจสิ่งอื่นมากมายแต่ยังไม่เข้าใจในปัญหาเกี่ยวกับชีวิตของตนแล้ว ก็ยังมีเรื่องทุกข์อยู่นั่นเองพระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย! เพราะไม่รู้ถึง ไม่แทงตลอดซึ่งอริยสัจจ์ ๔ อย่าง เราและเธอจึงได้ท่องเที่ยวไปแล้วในสังสารวัฏฏ์ตลอดกาลยืดยาวนานถึงเพียงนี้" เรื่องอริยสัจจ์เป็นเรื่องเหตุผลเกี่ยวกับปัญหาชีวิตโดยเฉพาะ เป็นเรื่องที่ต้องศึกษา เพราะถ้าเรารู้ชัดในสิ่งนี้แล้วความทุกข์ก็จะหมดไป

อริยสัจจ์ดังกล่าวนี้มีอยู่และศึกษาได้ในกายอันยาววาหนาคืบนี้เอง โดยถือหลักว่าทุกอย่างมีเหตุ เหตุก็อยู่ในใจของตนเอง เช่นความอยาก (ตัณหา) และความยึดติด (อุปาทาน) ในสิ่งต่าง ๆ ย่อมสร้างความทุกข์ให้เกิดขึ้น จงพยายามทำลายความอยากความยึดออก

เสียบ้าง การที่จะทำลายนั้นพระพุทธองค์ตรัสเตือนว่า "ภิกษุทั้งหลาย! เธอทั้งหลายจงมองดูทุกสิ่งทุกอย่างตามที่มันเป็นจริงเสมอเถิด" ความจริงของสิ่งทั้งปวงนั้นมีอยู่ ๓ ประการ คือ อนิจฺจํ (ความไม่เที่ยง) ทุกฺขํ (ความทนได้ยาก) อนตฺตา (ความไม่มีตัวตนที่แท้จริง) ใครสนใจในเรื่องนี้จะมองเห็นความจริงและสามารถละความเข้าใจผิดได้ (โดยมีปัญญาเกิดขึ้นแทนความเขลา) และสามารถทราบถึงความทุกข์ของชีวิตได้ถูกต้อง แต่วิธีที่จะเห็นความจริงนั้นในทางพุทธศาสนาสอนวิธีการปฏิบัติไว้เป็น ๓ ชั้น คือ:-

ทาน = การให้ปันสิ่งของแก่บุคคลที่ควรจะให้

ศีล = การรักษากายวาจาให้ปกติปราศจากโทษ

ภาวนา = หมายถึงการปฏิบัติทางใจเพื่อให้ใจสงบ และสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้อย่างถูกต้อง (วิปัสสนา)

เมื่อพูดถึงวิปัสสนา ก็ขอทำความเข้าใจกันหน่อย เพราะบางคนยังไม่รู้จักว่าวิปัส-สนาหมายถึงอะไร คราวหนึ่งข้าพเจ้าได้พบท่านผู้หนึ่ง ท่านบอกว่าทางแถวภาคเหนือไม่มีอาจารย์ทางวิปัสสนาจึงได้ถามว่าที่ไหนมีมาก ได้รับคำตอบว่าทางภาคกลางมีหลายรูป เมื่อได้ถามถึงชื่อก็ปรากฏว่าเป็นพระอาจารย์หลวงพ่อประเภทขลัง ๆ ทั้งนั้น หาใช่นัก วิปัสสนา ไม่ เขาบอกว่าอาจารย์องค์นั้นเก่งวิปัสสนาจังเลย เสนน้ำเดือดบ้าง เสกข้าวสารเป็นกุ้งเป็นปลาบ้าง ภิกษุนักปลุกเสกเครื่องรางของขลังเหล่านั้นคนชอบเรียกกันว่าพระอาจารย์ขลังคำว่าขลังก็หมายถึงความผิดปกติ เช่นเราเรียกบางคนว่านายคนนั้นแกชักจะขลัง ๆ ก็หมายความว่าแกไม่ค่อยจะเต็มเต็งนัก จึงขอบอกว่าอาจารย์ประเภทขลัง ๆ นั้น มิใช่นักวิปัสสนาเลย บางคนคุยโตว่าได้ศึกษาวิปัสสนามาถึงสามสิบปีแล้ว แต่ถ้าไปดูการกระทำของเขาก็ยังห่างไกลจากแนวของนักวิปัสสนาอยู่มากมาย เช่นตั้งตัวเป็นหมอตั้งศาลพระภูมิบ้าง เป็นหมอเชิญเจ้าเข้าผีบ้าง อาการที่แสดงออกทั้งหมดมิใช่ลักษณะของชาวพุทธ แต่เป็นอาการของคนโง่หลงงมงายไม่เป็นสัมมาทิฏฐิ และหลอกลวงต้มคนทั้งเมือง

ทำไมคนไทยจึงเข้าใจเรื่องของวิปัสสนาผิดไปมากอย่างนี้ ก็เพราะคนไทยบ้านแตกหลายครั้ง ถูกพม่ามารุกรานหลายหน จิตใจของคนไทยห่างจากการปฏิบัติธรรมในทางที่ถูก

ต้องและได้ปฏิบัติอยกนอกทางไปเสียนานทั้งพระทั้งชาวบ้าน เมื่อได้ทำใจให้เป็นสมาธิ ก็ได้สมาธิบ้างพอสมควร เลยเกิดหลงติดในผลพลอยได้ของสมาธิ หรือในขณะนั่งภาวนาได้เห็นอะไรในทางใจเข้า ก็เกิดความคิดว่าตนได้บรรลุแล้ว และสิ่งที่ได้เห็นนั้นตนเข้าใจว่าเป็นธรรมะ ความจริงเป็นเพียงวิปัสสนูกิเลสเมื่อพอใจในกิเลสก็ไม่ก้าวหน้าต่อไป เอาอำนาจจิตที่ตนรวบรวมไว้ได้นั้นไปใช้ในทางปลุกเสกลงเลขยันต์ต่าง ๆ เลยกลายเป็นอาจารย์วิเศษในสายตาของคนเขลา ๆ ไปทันที เมืองเราจึงมีนักวิปัสสนาเก๊ ๆ แบบนี้กันเป็นส่วนมาก พุทธธรรมจึงไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร มาในสมัยนี้คนเริ่มสนใจการปฏิบัติวิปัสสนากันมากขึ้นอีก แต่ก็ไม่วายเขวไป อาจารย์ผู้สอนหรือผู้จัดการวิปัสสนาคงคิดเห็นว่าถ้าทำไปซื่อ ๆ ตรง ๆ คงไม่ได้เงินทอง จึงมีกโลบายเช่นประชุมอาจารย์วิปัสสนาแล้วทำการปลุกเสกพระเครื่องบ้างทำพิธีรีตองอื่น ๆ บ้าง ชาวบ้านที่โง่ก็ชอบใจเพราะตนได้รับอะไร ๆ ที่เป็นวัตถุ ความพ้นทุกข์ที่แท้จริงไม่ได้ถึงเลย ยังอยู่ในรูปของสีลัพพตปรามาส (ความงมงาย) อยู่นั่นเอง ที่ร้ายไปกว่านั้นคือ บางคนเกิดความเข้าใจเขวว่าวิปัสสนาเป็นวิธีการล้างสมองแบบคอมมิวนิสต์ ไปเลยก็มี

ข้าพเจ้าใคร่ที่จะอ้างข้อความจากหนังสือพิมพ์ชาวไทยฉบับที่ ๓๐๘๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้ลงข่าวเกี่ยวกับการปาฐกถาของสมาคมค้นคว้าทางจิตแห่งประเทศไทยที่สำนักงานของสมาคม ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร ผู้ปาฐกถาทั้ง ๓ ท่านที่หนังสือพิมพ์อ้างถึงอาจเป็นผู้คงแก่เรียนในบางสาขา ข้าพเจ้าจึงยังไม่ปลงใจเชื่อเสียทีเดียวว่าท่านทั้ง ๓ นั้นจะปล่อย "ความโง่" ออกมาในท่ามกลางคนพั่ง เกรงอยู่เหมือนกันว่าคนข่าวอาจบันทึกมาผิด ๆ ก็เป็นได้ แต่ถ้าผู้กล่าวได้กล่าวอย่างนั้นจริง ๆ ก็นับว่าเป็นการกล่าวผิดจากหลักธรรมะจำเป็นที่ข้าพเจ้าจักต้องกล่าวแก้ในนามของผู้เป็นทาสของพระรัตนตรัย เมื่อเห็นว่าจะมีอะไรผิด ๆ ทำให้สัจธรรมต้องเศร้าหมองแล้ว เราผู้เป็นศิษย์ของบรมครูต้องกล่าวแก้กันตามสมควรเพื่อทำความเข้าใจผิดให้กลายเป็นความเข้าใจถูก ข้าพเจ้ามิได้มีเรื่องโกรธเคืองเป็นการส่วนตัวกับท่านทั้ง ๓ ข้าพเจ้ามิได้รู้จักท่านเหล่านั้นแต่สงสารท่านเหล่านั้นที่มีความเข้าใจผิด บางประการเกี่ยวกับวิปัสสนาจึงต้องขออภัยแก่ท่านทั้ง ๓ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย ถ้าหากคำพูดของข้าพเจ้าจัก

กระทบกระเทือนใจของท่านบ้าง ข้าพเจ้าจะอ่านข้อความจากหนังสือพิมพ์ให้ท่านทั้งหลายได้ฟังก่อน มีจ่าหน้าโต ๆ ว่า: -

"สองแพทย์วิตก สอนวิชาฝึกจิต" (แล้วมีข้อความต่อไปว่า) เมื่อเวลา ๑๔ น. วันอาทิตย์ ๓๑ เดือนก่อน สมาคมค้นคว้าทางจิตแห่งประเทศไทยได้เชิญนายแพทย์เชียร ศิริยานนท์ นายแพทย์ มาลา ศีตะจิตต์ และ พ.ต.อ. ชลอ อุทกภาชน์ แห่งกรมตำรวจมาแสดงปาฐกถาเรื่อง "การล้างสมอง" (อ่านข้ามไปตอนที่เกี่ยวกับวิปัสสนา) นายแพทย์เชียร ศิริยานนท์ กล่าวว่า "การล้างสมองด้วยวิธีปฏิรูปทางจิตใจขณะนี้ เมืองไทยมีสำนักวิปัสสนากรรมฐานอยู่หลายสำนักทั่วประเทศไทย ชาวพุทธจำนวนมากซึ่งปรารถนาความสุขทางจิต ได้สละเวลาไปนั่งบำเพ็ญทางจิตกันมาก ครูฝึกมีทั้งคนไทยและต่างประเทศ (พะม่า) การฝึกจิตนั้นคือสะกดจิตตัวเองให้อยู่ในสภาพครึ่งหลับครึ่งตื่น พร้อมที่จะเลิกถอนความเชื่อมั่นเดิม ๆ แล้วบรรจุหรือรับไว้ซึ่งความเชื่อมั่นใหม่ ๆ ไม่ว่าจะผิดหรือถูกก็ตาม ข้อนี้น่าเป็นห่วงมาก เพราะบางสำนัก (วัดมหาธาตุ) ที่สอนวิชาฝึกจิตนั้นก็ได้มีครูบาอาจารย์ที่ผ่านค่าย "คอมมิวนิสต์มาแล้ว" ต่อมานายแพทย์มาลา ศีตะจิตต์ ได้ลุกขึ้นมากล่าวสนับสนุนอย่างสั้นๆ ว่า "ที่นายแพทย์เชียรได้แสดงมาแล้วนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่เมืองไทยกำลังเผชิญอยู่ เพราะด้านเยาวชนนั้นรัฐบาลกำลังเร่งรัดปราบยาเสพติดแล้ว แต่ทางด้านผู้ใหญ่ซึ่งถูกล้างสมอง โดยสำนักวิปัสสนาบางสำนักนั้น ยังหาได้มีใครทราบหรือป้องกันกำจัดแต่ประการใดไม่ จึงควรจะได้รับรู้ไว้เสียบ้าง"

คนสุดท้ายคือ พ.ต.อ. ชลอ อุทกภาชน์ กล่าวว่า "ตนเองได้ศึกษาค้นคว้าทางจิตมา ๓๐ ปีแล้ว ศึกษาทั้งฝ่ายพุทธ พราหมณ์ และตำราฝรั่งมาหลายเล่ม มีความรู้ในลักษณะแห่งจิตของมนุษย์มากพอควร แต่ที่จะกล่าวในที่นี้ขอพูดเฉพาะการล้างสมองที่คอมมิวนิสต์กระทำต่อผู้ใหญ่ในเมืองไทย คือการปฏิรูปทางจิตใจ ได้แก่สำนักวิปัสสนากรรมฐานบางสำนัก พ.ต.อ. ชลอ ได้กล่าวถึงหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งพระมหามนัส พวงลำเจียก แห่งวัดมหาธาตุแต่งขึ้น มีข้อความตอนหนึ่งว่า "แม้แต่โซเวียตรัสเซียและจีนแดงในปัจจุบันนี้ ก็ยังไม่ถึงแก่นแท้อันล้ำลึกของคอมมิวนิสต์ เพราะลัทธิคอมมิวนิสต์นั้นก็คือพระพุทธศาสนาของ

เรานี่เอง'' พ.ต.อ. ชลอ กล่าวต่อไปว่า "นี่แหละเป็นหนังสือที่มหามนัสแต่งขึ้นไว้ และวัดหมาธาตุก็เป็นวัดวิปัสสนาที่ใหญ่โตมากแห่งหนึ่ง น่าวิตกเพียงไรถ้าขณะที่คนเรากำลังสะกดจิตตัวเอง แล้วมีใครเอาคำกล่าวข้างต้นของมหามนัสไปกล่าวให้ฟัง การล้างสมองด้วยวิธีเช่นนี้กระทำได้ง่ายดายที่สุด และคนนั้น ๆ จะเชื่อมั่นไปจนตายว่า คอมมิวนิสต์คือพุทธศาสนา นี่คือภัยการล้างสมองที่น่ากลัวยิ่ง'' (หมดข้อความจากหนังสือพิมพ์เพียงเท่านี้)

จากข้อความที่ได้อ่านให้ท่านฟังแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าผู้แสดงปาฐกถาทั้ง ๓ ท่านมีความเข้าใจไขว้เขวเป็นอย่างมากในเรื่องวิปัสสนาจึงใคร่ขอทำความเข้าใจ เพื่อให้ท่านทั้งหลายได้รู้ความจริงเสียบ้างว่าเป็นอย่างไร

ประการแรก คือเรื่องการล้างสมอง* ความจริงในทางพุทธศาสนานั้นมีวิธีการล้างใจคนให้สะอาดปราศจากกิเลส และเป็นการล้างที่หมดจดจริง ๆ ล้างจนไม่มีอะไรจะถือจะยึดต่อไป ส่วนการล้างสองนักการเมืองนั้น (จะเป็นนักการเมืองในระบอบไหนก็ตาม) ยังใช้กิเลสเป็นเครื่องดำเนิน คือเอากิเลสสร้างกิเลส เหมือนเอาน้ำโคลนล้างขี้โคลนอยู่นั่นเอง จัดเข้าในจำพวกกิเลสธิปไตย เมื่อต้องการให้คนเป็นอย่างไรเขาก็ใช้อุบายชวนเชื่อโดยวิธีต่างๆ จนคนทั้งหลายเห็นจริงทิ้งแนวเก่ามายึดแนวใหม่ต่อไป จึงมิใช่เป็นการล้างสมองที่แท้สู่แบบ สจิตฺตปริโยทปนํ = จงทำจิตของตนให้ขาวบริสุทธิ์ ของพระพุทธเจ้าไม่ได้เลย (อ่าน "ล้างสมองเล่ม ๑'')

ปัญหาต่อไปก็ว่า การทำวิปัสสนาเป็นภัยแก่ผู้ทำหรือไม่ ข้อนี้ผู้ปาฐกถาทั้ง ๓ เข้าใจว่าวิปัสสนาคือการสะกดตนเองให้เป็นคนครึ่งหลับครึ่งตื่น จึงเขวกันใหญ่ อันคนที่อยู่ในสภาพครึ่งหลับครึ่งตื่นนั้นมีสภาพแบบคนฝันทำอะไรแล้วก็จำไม่ได้ เมื่อข้าพเจ้าเป็นเด็กได้เคยเห็นการเล่นในฤดูสงกรานต์อย่างหนึ่งของทางปักษ์ใต้ คือเล่น "เชื้อช้าง'' วิธีเล่นคือเอาคนมาคนหนึ่ง (โดยมากเป็นคนที่ไม่ค่อยจะเต็มบาท) เขาให้นั่งยืดเท้าแล้วเอาผ้าขาวม้าคลุมหัว มีคนดึงผ้านั้นข้างหน้าเขาคนหนึ่งข้างหลังเขาคนหนึ่ง แล้วคนทั้งสองก็ดึงผ้าผืนนั้นทำให้คนที่นั่งเอนไปเอนมา พร้อมกับคนข้างเคียงหลายคนกล่าวเป็นบทร้องว่า "ช้างเอยช้าง''

---

* โปรดอ่านล้างสมองเล่ม ๑ ถึง ๙ ขององค์การฟื้นฟูพุทธศาสนา

ช้างกินเต่าร้าง ช้างกินไม้ไผ่ ลงไวๆเถิดเว้ยนางช้าง" ว่าไปพลางดึงผ้าไปพลาง คนนั้นก็ถูกสะกดจิตเกิดอาการง่วง มึนหัว ลืมตัว จำอะไรไม่ได้ ได้ยินแต่คำว่าช้าง ๆ ๆ รูปร่างของช้างและกิริยาของช้างก็เกิดขึ้นในห้วงนึกของเขา ไม่นานเท่าใดเขาก็ลุกขึ้นเดินทำท่าเหมือนช้าง ประเดี๋ยวเดียวก็ล้มนอนด้วยความเหนื่อย พอหายเหนื่อยแล้วเขาจะถามเพื่อนว่าเมื่อตะกี้นี้ได้ทำอะไรไปบ้าง เขาจำไม่ได้เพราะไม่มีความรู้สึก นี่คือการสะกดจิตให้เป็นคนครึ่งหลับครึ่งตื่น พวกที่มาปฏิบัติที่วัดมหาธาตุนี้บางคนบังคับจิตสั่งตนเองให้นั่งตัวแข็งได้ เวลานั่งตัวแข็งก็ไม่รู้สึกเหมือนกันว่ามีอะไรเกิดขึ้นแก่เขาบ้าง หามแกไปทิ้งน้ำแกก็ไม่รู้สึกตัว คนแบบนี้ใครจะพูดอะไรให้ฟังก็ไม่รู้เรื่อง คนเราจะถูกใครชักจูงไปทางไหนนั้นต้องพูดกัน ได้เรื่องและพูดกันนาน ๆ จนเขาปลงใจเชื่อในเรื่องนั้น ๆ อีกอย่างหนึ่งสำนักวิปัสสนาของเมืองไทยยังไม่เคยมีครูอาจารย์คนใด ที่ได้เคยผ่านค่ายคอมมิวนิสต์มาเลย มหามนัสก็ไม่เคยเรียนวิปัสสนาและไม่เคยเป็นครูสอนวิปัสสนาเหมือนกัน

ที่มหามนัสกล่าวว่า "คอมมิวนิสต์นั้นแท้จริงก็คือพระพุทธศาสนาของเรานี่เอง" ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าข้อเขียนนี้อยู่ ในหนังสืออะไรถ้าหาก เขียนจริงตามนี้ ข้าพเจ้า ไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าขอบอกว่าคอมมิวนิสต์ไม่เหมือนกับพระพุทธศาสนา และพุทธศาสนาก็ไม่เหมือนกับคอมมิวนิสต์ ขออย่าได้เอาทองคำไปเปรียบกับตะกั่วเลย ขออย่าได้ดึงพระพุทธเจ้าผู้หาบุคคลใดเปรียบมิได้ มาเคียงข้างกับคาร์ลมาร์กผู้เป็นแต่นักปฏิวัติในทางเศรษกิจ คำสอนทางพุทธ-ศาสนาเป็นไปเพื่อความสะอาด สว่าง สงบของจิตใจ แต่ของคอมมิวนิสต์เป็นไปเพื่อความไม่มีช่องว่างในสังคม โดยอาศัยการบังคับ การฆ่ากัน ฯลฯ

คำว่า "วิปัสสนา" นั้น หมายถึงความเห็นแจ้งตรงต่อสภาวธรรมที่เป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ ถ้าพูดถึงงานก็หมายถึงธุรกิจที่ภิกษุต้องเรียนต้องปฏิบัติ ฉะนั้น การศึกษาหรือปฏิ-บัติในเรื่องของวิปัสสนาที่ถูกต้องจึงไม่มีอะไร ที่จะจูงใจคนให้หันไปสู่ความหลงผิด เป็นอันขาด การสะกดจิตก็มิใช่เรื่องของวิปัสสนาที่แท้แต่เป็นเรื่องของวิปัสสนาปลอม วิปัสสนาที่แท้ต้องเป็นสมาธิเพื่อให้เกิดความเห็นแจ้งตามที่เป็นจริงในสิ่งทั้งปวง จนเราประพฤติปฏิบัติไม่ผิดใน

สิ่งทั้งปวง จนไม่เกิดทุกข์ เกิดโทษอะไรขึ้นมาเป็นการกระทำให้เกิดสติปัญญา ถึงขั้นที่จะเห็นความจริงว่า สิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น อันเป็นหลักสูงสุดของพระพุทธศาสนา

เรื่องเกี่ยวกับวิปัสสนานี้ชาวบ้านอาจเข้าใจเขวไปได้ เพราะพวกครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็มีใจไม่ค่อยสะอาด เวลาสอนศิษย์ก็สอนกันอย่างเขว ๆ นอกทาง เช่นก่อนทำก็ต้องมีพิธีขึ้นครู ต้องมีของนั้นของนี้ไปให้ครู ต้องทำในวันนั้นวันนี้ เขาไปเอาลัทธิภายนอกเข้ามาปะปน ทำอะไร ๆ กลายเป็นพิธีการไปหมด ความจริงในเรื่องของการเจริญภาวนานั้นไม่มีพิธีอะไร นอกจากเรียนให้เข้าใจหลักที่ตนจะนำไปปฏิบัติ เมื่อรู้แล้วก็ลงมือปฏิบัติกันเลยทีเดียวเมื่อใดก็ได้เพราะธรรมะเป็นอกาลิโกไม่ประกอบด้วยเวลา ทำได้เสมอไป แต่เพราะความขลาดความกลัวผลบางอย่าง อาจารย์จึงหาอุบายปลอบใจลูกศิษย์ เรื่องไม่เหมาะจึงเกิดขึ้นในวงการภาวนา วิปัสสนาจึงได้เสียชื่อไป และกลายเป็นคนเสียสติไปก็มาก

อนึ่ง ควรจะเข้าใจเสียด้วยว่า ตัววิปัสสนานั้นอยู่ตรงรู้เห็นตามเป็นจริงว่า สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เป็นการเห็นทางใจ เห็นอย่างแบบรู้ชัดตามเป็นจริงในสิ่งนั้น ๆ แล้วใจมันก็เบื่อ เพราะมองเห็นว่าไม่มีอะไรที่น่าเอา น่าเป็น น่ามี มันล้วนแต่เป็นมายา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เท่านั้นเองถ้าเห็นชัดตามแบบนี้ก็เรียกว่าได้วิปัสสนาญาณหรือเห็นธรรม คือเห็นความไม่เป็นสาระของสิ่งทั้งปวง นี่คือวิปัสสนาตามแบบของพระพุทธเจ้าที่ถูกต้องแบบเดียว

เรื่องของวิปัสสนาควรจะมีแบบเดียว ผลก็ควรมีอยู่อย่างเดียวมิใช่มีกันมากมายจนเป็นของวัดนั้นบ้างวัดนี้บ้าง ของไทยบ้างของพะม่าบ้าง ของอาจารย์โน้นบ้างอาจารย์นี้บ้าง ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องเขวและก่อให้เกิดความไม่เห็นแจ้งในธรรม วิธีการเบื้องต้นอาจแตกต่างกันบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่จุดหมายปลายทางก็อยู่ที่ความไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวง หามีอะไรนอกไปจากเรื่องนี้ไม่ จึงควรเข้าใจเนื้อแท้ของเรื่องนี้ไว้จะได้ไม่ถูกคนหลอกให้หลงต่อไป นักวิปัสสนาทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน ถ้ายังไม่เห็นชัดลงไปว่าสิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่น ท่านก็ยังไม่ถึงจุดหมายปลายทางที่ท่านมุ่งจะเข้าให้ถึง ใจของท่านยังกลับกลอกแบบปุถุชนอยู่ อาจเห็น

โลกน่าอยู่น่าเป็นขึ้นมาอีกเมื่อใดก็ได้เราจึงได้ข่าวว่าอาจารย์วิปัสสนาได้ลาสมณเพศไปอยู่กับผู้หญิงเสียแล้วถ้าได้ถึงจุดหมายของวิปัสสนาแล้วเขาจะไม่ออกไปคลุกฝุ่นเป็นอันขาด

คำว่าที่ คนนั้นสำเร็จคนนี้สำเร็จ ก็เป็นคำที่ไม่ควรนำมาใช้ชี้ชีวิตของใคร ๆ เป็นอันขาด เพราะผู้ชี้และผู้ถูกชี้เองก็เป็นเพียงนักเดินทางที่มิได้ถึงจุดหมาย การถึงหรือไม่ถึงนั้นมิใช่เรื่องที่คนอื่นจะบอกกันได้ แต่ความรู้สึกของตนจะบอกเองว่าตนได้พบรสของวิปัสสนาแล้วหรือยัง ขณะใดที่รูปเสียงกลิ่นรสสัมผัสอันใดมาถูกต้องประสาทของตนเข้า ตนรักษาความคงที่ของจิตใจไว้ได้หรือไม่ ถ้ายังไหวไปตามอารมณ์นั้น ๆ ก็แสดงว่าใจของท่านยังเห็นอะไรเป็นตัวตน เป็นของของตน ยังไม่ได้ผลของวิปัสสนา แต่อย่าได้ท้อถอย จงก้าวต่อไป วันหนึ่งท่านก็จะถึงจุดที่ท่านต้องการ และอย่าอยากจะถึงจุดที่ท่านต้องการ ขอเพียงให้ทำโดยไม่อยากจะเป็นอะไร เมื่อท่านไม่ต้องการมีอะไรเป็นอะไร จิตของท่านก็จะพ้นจากความยึดมั่นถือมั่นนั่นเหละเป็นตัววิปัสสนาที่พระพุทธศาสนาต้องการ

อันบุคคลผู้ใดอบรมใจในทางภาวนา จนกระทั่งเกิดปัญญารู้เห็นตามเป็นจริงขึ้นในใจของตนแล้ว ปัญญาตัวนั้นย่อมทำลายอุปาทานหรือความยึดมั่นถือมั่นให้ออกจาก ใจได้ คือทำลายความเห็นดีเห็นงามในกามคุณ เห็นกามเป็นดังหัวฝี เป็นดังลูกศรคอยเสียบแทงก่อให้เกิดทุกข์ตลอดเวลา ความพอใจยินดีในกามคุณจะหายไปเพราะเห็นถูกตามเป็นจริงว่าสิ่งนั้น ๆ ไม่มีสาระ ความคิดเห็นประเภทผิด ๆ นอกแนวทางของพุทธศาสนามีอยู่อย่างใด ผู้ได้วิปัสสนาก็ละความเห็นผิดนั้นได้อย่างเด็ดขาดความเชื่อแบบเหลวไหลต่าง ๆ เช่นเชื่อ ศาลพระภูมิ เคยเป็นหมอตั้งศาลพระภูมิ เชื่อฤกษ์ยามงามดี เชื่อพิธีรีตองหรืออะไรอย่างอื่น ๆ อันเป็นประเภทมงคลตื่นข่าว เป็นเรื่องของความงมงายอันไม่เป็นทางทำตนให้พ้นทุกข์ได้ก็เลิกละไป ถ้ายังเชื่อยังกระทำอยู่ แม้ใครจะโฆษนาว่าได้เรียนพุทธศาสนามา ๓๐ ปีแล้ว เขาก็ยังเป็นแต่เพียงนักเรียนโง่ ๆ เขาหาได้เคยทดลองกระทำตามแนวที่ถูกต้องไม่ พระพุทธเจ้าเรียกคนประเภทนี้ว่า "โมฆบุรุษ" อุปาทานขั้นที่สำคัญที่สุดคือความยึดถือว่ามีตัวตนควรจะหายไปเพราะวิปัสสนาทำให้มองเห็นชัดว่าทุกสิ่งทุกอย่างว่างเปล่าจาก การมีตัวหรือมีอะไร เป็นของตัว แล้วจะเข้าไปยึดถือตรงไหนกันเล่าวิปัสสนาย่อมช่วยทำให้พ้นจากความเห็นแก่ตัว จัดได้

อย่างนี้ เมื่อพ้นจากความเห็นแก่ตัวจัดแล้วจิตก็ว่างจากความยึดมั่นถือมั่นโดยสิ้นเชิง นี่คือผลของการวิปัสสนาที่ถูกต้อง ถ้าผิดไปจากนี้ก็เป็นนักวิปัสสนาปลอม นักวิปัสสนาการค้าหาเงิน

ปัญหามีต่อไปว่าเมื่อเราเห็นว่าวิปัสสนาเป็นสิ่งดีมีประโยชน์แก่ชีวิตของตนแล้ว เราควรจะทำวิปัสสนาเมื่อไหร่กันเล่า ข้าพเจ้าใคร่ขอแนะนำว่าทำได้ทันที ทำที่ใด ๆ ก็ได้ไม่จำกัด ขออย่างเดียวเพียงให้รู้ว่ากิจที่ตนจะทำนั้นทำกันอย่างไร การเข้าหาครูบาอาจารย์ที่ดี ๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็นเหมือนกัน แต่ขอให้ถือว่าครูเป็นแต่เพียงกัลยาณมิตร คือเป็นผู้แนะนำในขณะปฏิบัติเท่านั้น อย่าคิดว่าครูจะทำอะไรให้แก่ตนไปหมดทุกอย่าง การทำตนให้พ้นทุกข์เป็นหน้าที่ของเราเองโดยเฉพาะ

ผู้ปฏิบัติอาจสงสัยอีกว่า การปฏิบัติวิปัสสนานั้นมิต้องไปอยู่วัด ไปอยู่ห้องเล็ก ทำกันเป็นเดือน ๆ อย่างนั้นหรือ เรื่องนี้สุดแต่เวลาและการงานของท่าน ถ้าหากท่านมีเวลาเหลือเฟือท่านก็ไปทำในรูปเช่นนั้นได้ ถ้าท่านมีเวลาน้อยก็ไม่จำเป็น ท่านอาจใช้ สมาธิตามธรรมชาติ ที่ทุกคนมีอยู่แล้วนั้นคิดค้นในเรื่องอะไร ๆ ที่ควรคิด เช่นหัดพิจารณาให้เห็นว่าอะไร ๆ มันก็ไม่เที่ยง คิดไปนึกไปเพื่อให้เห็นความจริง ขอให้จำคำที่ว่า "วันคืนของนักภาวนา คือวันคืนแห่งการคิดค้น" ใจของคนชอบทำงานชอบคิดชอบค้นอยู่ตลอดเวลา แต่มันคิดในเรื่องที่มันชอบอันนำความยุ่งยากมาสู่ชีวิต เราหาเรื่องให้มันคิดใหม่ ให้มันคิดเสมอว่ารูปไม่เที่ยง เวทนาไม่เที่ยง สัญญาไม่เที่ยง สังขารไม่เที่ยง วิญญาณไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาอย่างไรคิดไปนึกไป เอาสิ่งนี้มาเป็นงานของใจตลอดเวลา ใจของท่านก็มีงานทำอย่างไม่หยุดยั้งติดต่อกันอยู่เสมอ ๆ ท่านก็จะพบได้ด้วยตัวของท่านเองว่ามีผลอะไรเกิดขึ้นบ้าง เพราะการปฏิบัติธรรมเป็นเรื่องเฉพาะตน ใครทำจริงคนนั้นก็ได้รับผลจริงโดยไม่ต้องไปพึ่งใคร ๆ

วิปัสสนาของพระพุทธศาสนาที่แท้ จึงไม่ใช่เรื่องของการสะกดตัวเองให้เป็นคนครึ่งหลับครึ่งตื่น หรือนั่งตัวแข็งเหมือนท่อนไม้ แต่เป็นคนตื่นอยู่ตลอดเวลา ตื่นอยู่ด้วยสติสัมปชัญญะและปัญญา อย่างนี้ใครจะมาพูดอะไรให้ฟังก็ไม่สามารถจูงเขาไปในทางที่ผิดได้เลย เพราะนักวิปัสสนานั้นเขาคิดกันแต่ปัญหาเรื่องจะทำตนให้พ้นทุกข์ ส่วนปัญหาการเมืองหรือการเศรษฐกิจอะไรนั้น เขาหาได้คิดกันให้รกสมองไม่ ถ้าใครได้ศึกษาได้ปฏิบัติวิปัสสนาที่ถูก

ต้องแล้ว เขาจะเป็นคนที่มีความคิดเห็นในทางที่ถูกต้องอยู่ตลอดเวลา จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจกันเสียใหม่ อย่าได้หวาดกลัววิปัสสนากันเลย เพราะการล้างสมองของวิปัสสนานั้นทำให้เขาสบายใจ หมดกิเลส หมดความเห็นแก่ตัวอย่างแท้จริง การทำวิปัสสนาจึงมิใช่เป็นโทษแก่การพัฒนาบ้านเมือง ไม่เป็นเช่นยาเสพติดทั้งหลายที่หมอ ๆ กลัวกันหรอก เพราะธรรมะในพุทธศาสนานั้นยิ่งศึกษา ยิ่งปฏิบัติมากขึ้นเท่าใด ก็จะได้รับความเป็นอิสสระแก่ตนเองมากขึ้นเท่านั้น ที่พวกคอมมิวนิสต์ทั้งหลายเขาชอบกล่าวว่าศาสนาเป็นยาเสพติดและให้โทษนั้น หาได้มีพุทธศาสนารวมอยู่ด้วยไม่ พระพุทธศาสนามิได้สอนให้ใครติดสวรรค์ ฯ แต่สอนให้ปล่อยว่างทุกสิ่งที่ทำให้ตนต้องตกเป็นทาสของมัน ท่านทั้งหลายจึงควรใช้วิชาวิปัสสนาของพระพุทธศาสนาแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของท่านเถิด แล้วท่านจักมีชีวิตแห่งเสรีภาพอย่างแท้จริง ซึ่งไม่มีศาสนาใดลัทธิใดจักมอบให้แก่ท่านได้เลย

ก่อนจะจบ ข้าพเจ้าใคร่ขอบอกข้อแตกต่างระหว่างพุทธศาสนา กับศาสนาอื่น ๆ สักเล็กน้อย คือ :–

๑. ศาสนาอื่นถือว่ามีพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกสร้างมนุษย์ และบันดาลให้เป็นไปตามพระประสงค์ พระพุทธศาสนามิได้พูดถึงเรื่องนี้เพราะเห็นว่ามิใช่เป็นความจริง และไม่เป็นทางแก้ทุกข์ได้

๒. ศาสนาอื่นบอกว่า ผู้สอนมาจากพระเจ้าในฐานะเป็นพระบุตรบ้าง เป็นผู้แทนบ้าง เป็นอวตาลลงมาสอนคนในโลกบ้างพระพุทธเจ้าไม่อ้างว่าเป็นเช่นนั้น ท่านเป็นมนุษย์ธรรมดา มีพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด มีความเป็นอยู่อย่างคนสามัญ แต่ภายหลังทรงเบื่อหน่ายความเป็นอยู่เช่นนั้น จึงสละความสุขส่วนโลกีย์ออกไปบวช ต่อมาก็ได้เป็นพระพุทธเจ้า

๓. ในศาสนาอื่นถือว่ามีการดลใจจากพระผู้เป็นเจ้า ผู้สอนจึงได้ธรรมะมาสอนคน พระพุทธศาสนาถือว่า บรรดาความรู้ความ เข้าใจทั้งหลาย ก็เกิดมาจากการ ศึกษาค้นคว้า ของเราเองทั้งนั้น มนุษย์ทุกคนจึงมีโอกาสดับทุกข์ได้ด้วยตนเอง

๔. ในศาสนาอื่นสอนว่า สุขและทุกข์เกิดมาจาก การบันดาลของ เทวดาหรือ พระผู้เป็นเจ้า แต่พระพุทธศาสนาบอกว่าการกระทำของเราเองจะสร้างอนาคตให้แก่ตัวของเราเอง

ไม่มีใครบัลดาล ใครทำดีได้ดีใครทำชั่วได้ชั่ว ใครทำอย่างไรก็ได้ผลเป็นอย่างนั้น หามีใครสอดแทรกเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำของตนไม่ ความทุกข์ต่าง ๆ หรือความพ้นทุกข์ก็เกิดจากการกระทำของตนเองเท่านั้น ไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อะไรมาบันดาล

๕. ในศาสนาอื่นมีพิธีการอ้อนวอนขอร้องจากเทพเจ้าให้มาช่วยตน แต่พระพุทธศาสนาไม่มีพิธีอ้อนวอนอย่างไรเลย พุทธศาสนามีแต่เรื่องการศึกษาและปฏิบัติให้ได้ผลตามที่ตนศึกษามาเท่านั้น พิธีรีตองต่าง ๆ ไม่มีในพุทธศาสนา

๖. บางศาสนา เขาถือว่ารูปเคารพเป็นตัวแทนของศาสดาของเขา แต่ชาวพุทธถือว่าพระพุทธรูปเป็นภาพเตือนใจให้ระลึกถึงความกรุณา ความบริสุทธิ์ และปัญญาของพระพุทธองค์ แล้วนำเอาความดีนั้นมาใส่ตน เรียกว่าตนมีพระอยู่ในใจ

๗. ชาวพุทธแท้ย่อมถือว่าพระรัตนตรัยประเสริฐกว่าสิ่งใด ๆ ชาวพุทธจึงไม่ทำการกราบไหว้เทวดาผีสางนางไม้หรือพระภูมิ ตลอดถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ที่คนมักนึกไปว่ามีอยู่ในโลกนี้ ใครไปไหว้สิ่งเหล่านั้นเข้าก็ขาดจากพระรัตนตรัย และไม่ใช่พุทธบริษัท เพราะพุทธบริษัทต้องเชื่อมั่นในพระรัตนตรัยเท่านั้น

๘. ชาวพุทธเชื่อในการกระทำดีของตนอย่างมั่นคง จึงไม่จำเป็นต้องถือฤกษ์ยามดวงดาว และพิธีไสยศาสตร์ต่าง ๆ อันเป็นเรื่องนอกแนวทางของพุทธศาสนาซึ่งพระพุทธเจ้าห้ามไว้

๙. พระธรรมเป็นคำสอนที่ทำคนให้ตื่นจากความโง่เขลาหรือความหลงผิด เราชาวพุทธจึงควรเป็นคนฉลาดใช้แต่เหตุผลและสติปัญญาตลอดเวลา ไม่ใช่มีแต่ศรัทธาเชื่ออย่างงมงาย

ในที่สุดนี้ ขอให้ธรรมะจงล้างความสกปรก คือความเห็นผิดและการกระทำผิด ๆ ของชาวพุทธให้หายไป จงพ้นจากความเขลาความหลง จงได้หันมานับถือพระพุทธพระธรรม

พระสงฆ์โดยประการเดียว การสั่นเซียมซี รดน้ำมนต์ เสี่ยงทายด้วยวิธีการต่าง ๆ จงหายไปจากผืนแผ่นดินไทย ขอให้อาจารย์เสกพระเครื่องรางทั้งหลาย จงได้เสกคนให้เป็นคนดีที่มีพระในใจ มิใช่มีพระห้อยคอแต่เมาเช้าถึงเย็นขอให้พวกมิจฉาทิฏฐิทั้งหลายจงกลับกลายเป็นคนมีความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม นี่เป็นพรของข้าพเจ้าหอบให้แก่ท่านทั้งหลาย ตามทัศนะของพระพุทธศาสนาที่บริสุทธิ์ไม่มีสิ่งโสโครกสกปรกใด ๆ เจือปน ขอท่านทั้งหลายจงรับเอาพรนี้ไปปฏิบัติ ตามทางของพระพุทธองค์เถิด แต่พรอะไร ๆ หรือไม่ว่าจะเป็นของใครมันศักดิ์สิทธิ์เป็นจริงไปไม่ได้ถ้าผู้รับพรคนนั้นไม่ประพฤติตนเป็นคนดีมีศีลธรรม หรือไม่ปฏิบัติตามคำสอนในศาสนาของตน ๆ การปฏิบัติธรรมจึงเป็นพรอันประเสริฐสุด ที่เราไม่ต้องเที่ยวไปแสวงหาจากที่ใด ๆ ให้ลำบากไปเปล่า ๆ ขอให้ท่านเข้าใจไว้เป็นประการสุดท้ายด้วย

เป็นพุทธบริษัทแน่หรือ

โดย

ปัญญานันทะภิกขุ

ญาติโยม พุทธบริษัททั้งหลาย ณ บัดนี้ ถึงเวลาที่จะฟังธรรมจากปาฐกถาธรรมะ อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการที่สงบ หาที่นั่งพอนั่งได้และขอให้ตั้งใจฟังโดยอาการที่สงบ เพื่อที่จะได้ประโยชน์อันเกิดจากการฟังพอสมควรแก่เวลา

วันนี้เป็นวันพระแรกของการเข้าพรรษา ตรงกับวันอาทิตย์ด้วย ญาติโยมที่เคยถือศีลอุโบสถ ก็ได้มาวัดแต่เช้าเพื่อรับศีลอุโบสถ อันเป็นข้อปฏิบัติที่สูงขึ้นไปจากศีล ๕ เป็นการประพฤติพรหมจรรย์ตามแบบ ในทางพระพุทธศาสนา เพื่อรักษาจิตใจ ให้สะอาด ปราศจากเครื่องเศร้าหมอง ส่วนญาติโยมที่สนใจในการศึกษาธรรมะในวันอาทิตย์โดยเฉพาะ ก็ได้มาประชุมกันตามปรกติ เก้าอี้ที่เราเคยใช้อยู่จึงไม่พอสำหรับญาติโยมในวันนี้ต้องขออภัยด้วย แล้วก็ตั้งใจฟังด้วยดีต่อไป

ในวันนี้ใคร่จะทำความเข้าใจกับญาติโยมในเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติของ พุทธบริษัทหรืออุบาสกอุบาสิกาตลอดจนถึงพระสงฆ์สามเณรด้วย แต่ว่าพระสงฆ์นั้นท่านผ่านการ เป็นอุบาสกมาก่อน แล้วมาเป็นพระ ก่อนท่านเราเป็นอุบาสกอุบาสิกา ยังอยู่ในฐานะเป็นชาวบ้านครองเรือน คำว่าอุบาสกอุบาสิกานั้น แปลว่าผู้เข้าใกล้พระรัตนตรัยคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ว่าจะเป็นคนประเภทใด หนุ่มน้อยหรือคนมีอายุมาก ถ้าประกาศตนว่า

เป็นผู้นับถือว่าพระพุทธศาสนา เอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งของตนแล้ว ผู้นั้นถ้าเป็นผู้ชายก็ได้ชื่อว่าเป็นอุบาสก ผู้หญิงก็ชื่อว่าเป็นอุบาสิกา เราอย่าเข้าใจว่าอุบาสกอุบาสิกาคือคนแก่ ๆ ที่ไปวัดในวันพระเพียงเท่านั้น แต่ให้เข้าใจว่าทุกคนที่ได้ปฏิญาณตนเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า ผู้นั้นชื่อว่าเป็นอุบาสกอุบาสิกาทั้งนั้น

อันบุคคลที่เรียกว่าอุบาสกอุบาสิกานั้น ต้องมีคุณสมบัติอันสมควรแก่ความเป็นอุบาสกอุบาสิกา ในหมู่พุทธบริษัทเราโดยทั่ว ๆ ไปนั้น ความเป็นอุบาสกอุบาสิกา หรือเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า ยังมีความบกพร่องหลายสิ่งหลายประการ ความบกพร่องที่มีอยู่ทั่ว ๆ ไปนั้นก็เนื่องจากว่าเราไม่เข้าใจหลักอันแท้จริงของความเป็นพุทธบริษัท เรายังไม่ได้นับถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างเด็ดเดี่ยว แต่ว่าเรามีจิตใจเผื่อแผ่มากเกินไป ไปนับถือสิ่งอะไร ๆ นอกเรื่องนอกราว หลายสิ่งหลายประการ โดยเฉพาะเมืองไทยเรานี้ ในหมู่พุทธบริษัททั่ว ๆ ไป ได้มีการกราบไหว้บูชาสักการะหลายสิ่ง นอกจากพระรัตนตรัย การกราบไหว้สิ่งอื่นนอกจากพระรัตนตรัยนั้นเป็นเรื่องไม่สมควรแก่พุทธบริษัท

เราดูศาสนิกในศาสนาอื่น ถ้าหากเขานับถืออะไรแล้วก็นับถือเรื่องนั้นเรื่องเดียว ไม่เที่ยวเพ่นพ่านไปเที่ยวบูชาสิ่งนั้นสิ่งนี้ เช่นพวก อิสลามิกชนซึ่งมี อยู่ในประเทศไทย เรามากเหมือนกัน พวกอิสลามิกชนนั้น นับถือพระอะหล่าเจ้า นับถือพระนาบี โมหะหมัดว่าเป็นผู้แทนของพระอะหล่าเจ้า เขานับถือเพียงสองเรื่องนี้เท่านั้น แล้วเขาก็ไม่เที่ยวไหว้ใครยุ่งไปไปเที่ยวไหว้ผี เทวดา ต้นไม้ หรืออะไรต่าง ๆ อันเป็นเรื่องนอกพระคัมภีร์โกระอ่านของเขา ผู้ที่นับถือศาสนาคริสเตียนก็เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นโรมันคาธอลิก หรือโปรเตสแตนต์เราจะเห็นว่าเขานับถือแต่เพียง ๓ สิ่ง คือ นับถือพระเจ้า พระบุตร พระวิญญาณบริสุทธิ์ อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่เขานับถือ สมมติว่าคนไทยที่เคยนับถือพุทธศาสนาโดยชื่อไปนับถือศาสนาคริสต์ครูที่สอนศาสนาคริสต์เข้าไปในบ้าน ถ้าเห็นรูปอะไรที่แขวนอยู่เขาสั่งให้ปลดทิ้งหมด เช่น รูปพระ แม้พระพุทธรูป เพราะว่ารูปเครื่องรางของขลัง อะไรต่าง ๆ ที่ติดอยู่ในบ้านนั้น เขาบอกว่าเอาออกหมด เพราะว่าเรานับถือพระผู้เป็นเจ้าองค์หนึ่งแล้วสิ่งนี้ไม่จำเป็น เขาทำอย่างนั้น ก็เพื่อให้ศาสนิกในศาสนาเขามีใจเด็ดเดี่ยว เข้าถึงสิ่งที่เขานับถืออย่างแท้จริง

ในทางพระพุทธศาสนาของเรานั้น ในยุคโบราณ คือสมัยที่พระองค์ทรงพระชนม์อยู่ พระองค์ประกาศสัจธรรมเพื่อให้คนได้ถึงธรรมอย่างแท้จริง เวลาพระองค์จะสอน ใคร พระองค์ก็แนะแนวทางใหม่แก่เขา ให้เลิกจากทางเก่าที่ตนเคยนับถือเคยปฏิบัติมาหมดสิ้น มอบชีวิตจิตใจแด่ พระรัตนตรัยปฏิบัติตน ตามคำสอนของ พระพุทธองค์อย่าง แท้จริงเท่านั้น แต่เมื่อศาสนาสืบมานาน ๆ เข้า จิตใจของคนเราไม่ถึงเนื้อแท้ของธรรมะ และอีกอย่างหนึ่งจิตใจของมนุษย์เรานี้ มีความขลาดความกลัวอยู่ในสันดาน ตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งตายกลัวอะไร ๆ มากมายหลายเรื่องหลายประการ ความกลัวนี้เกิดมาจากอะไรก็สืบเนื่องมาจากบรรพบุรุษที่นับถือผิด ๆ มาก่อน แล้วสอนให้กลัวสิ่งนั้นต่อไป แม้ในครอบครัวเคยกราบเคยนับถือสิ่งใด ว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์มีเดช ลูกหลานในครอบครัวนั้นก็นับถือสืบกันมา มีความกลัวในสิ่งนั้นติดอยู่ในจิตใจตลอดมาไม่รู้จักจบไม่รู้จักสิ้น" เมื่อเราจะปฏิญาณตนว่าเป็นลูกศิษย์พระ-พุทธเจ้าเราต้องมีใจเด็ดเดี่ยว สิ่งอื่นอันไม่เนื่องกับพระรัตนตรัยต้องตัดทิ้งไปเลย เอาไว้แต่เรื่องพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เท่านั้น เราจะกราบจะไหว้ จะบูชา พระพุทธเจ้า บูชาพระธรรม บูชาพระสงฆ์ เวลาใดเรามีความทุกข์ ความเดือดร้อน เราก็ต้องนึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มีความตกอกตกใจในเรื่องอะไร เราก็ต้องนึกถึงพระรัตน-ตรัย คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ในคำสวดมนต์ของพระ คำหนึ่งท่านสวดว่า นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งของข้าพเจ้าอันประเสริฐ กล่าวคำพูดเช่นนี้ออกมา ก็เป็นเครื่องแสดงออกซึ่งน้ำใจ ว่าเรานั้นไม่พึ่งอะไรอื่น เราจะพึ่งพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้น การพึ่งสิ่งอื่นนอกไปจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นั้นเป็นการพึ่งที่ผิดทาง เป็นการพึ่งที่งมงายอยู่ในเนื้อของมันเราพุทธบริษัทเป็นผู้รู้แล้ว เป็นผู้ตื่นตัวแล้ว เป็นผู้ก้าวหน้าแล้วในการศึกษา ในการปฏิบัติธรรมะ เราจะไม่ทำอะไร ที่เป็นเรื่องงมงายไร้เหตุไร้ผล ให้คนผู้มีปัญญาเขาหัวเราะเยาะเราเป็นอันขาด อันนี้เป็นหลักสำคัญเบื้องต้นของพุทธบริษัททั่ว ๆ ไป

แต่ว่าโดยมากที่เราเป็นกันอยู่นั้นความผิดพลาดอยู่ที่ตรงนี้ คืออยู่ตรงที่อาจารย์ผู้สอนศาสนาไม่ฟอกล้างจิตใจญาติโยมให้สะอาดหมดจดจากสิ่งที่ปฏิกูล ซึ่งมีอยู่ในใจคนนั้นเสียก่อนแล้วก็สอน ๆ เรื่อยไป ทั้ง ๆ ที่พระสอนกันอยู่แต่ว่าโยมไม่ค่อยรับไว้ เพราะอะไร เพราะว่ามีสิ่งอื่นเข้าไปขวางอยู่ในดวง ใจเสียมาก แล้ว เหมือนกับ ว่าเราเอา ภาชนะไป รับของแจก ภาชนะนั้นไม่ว่างมีของอื่นเข้าไปอัดเต็มภาชนะ แล้วเราจะให้ของแจกมันก็ไม่ลงไปในภาชนะ แม้ลงก็ล้นไหลไปภายนอกเสียจึงไม่ค่อยได้อะไรที่เป็นชิ้นเป็นอัน อันนี้เป็นเรื่องที่ควรจะได้แก้ไข

ญาติโยมที่เคยปฏิบัติเรื่องอื่นมาก่อนนับถืออะไร ๆ มาก่อนถือว่าเป็นคนหลายใจมาก่อนว่าอย่างนั้นเถอะ เรามาปลดเปลื้อง จิตใจที่มันรุงรังทั้งหลายออกกันเสียทีเถอะ มาตั้งศักราชใหม่ " ตั้งต้นชีวิตกันใหม่ เปลี่ยนจิตใจของเราให้เข้าสู่ยุคแห่งอารยะอย่างแท้จริงคือยุคแห่งความฉลาดยุคแห่งการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง เราจะไม่ไปเที่ยวไหว้อะไร ๆ นอกเรื่องนอกราวไปจากพระพุทธศาสนา แม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นของคู่กันมากับชาติบ้านเมือง ไม่เถียงว่ามันมีกันมาจริงแต่เป็นของคู่กันมากับความเขลา ด้วยความหลง ด้วยความเข้าใจผิด " ถ้าใครเขามาบอกว่าสิ่งที่คุณแบกอยู่นั้นไม่ใช่ทองคำแต่เป็นทองปลอม ไม่ใช่ของแท้ ไม่มีราคาค่างวดอะไร เอาไปวางขายในตลาดมันก็ไม่ได้ เรายังจะแบกสิ่งนั้นต่อไปอีกหรือ ? เราจะยังถือสิ่งนั้นต่อไปรึ ? คนที่ฉลาดเขาจะไม่ถือของนั้น ให้มันหนักต่อไป แต่ว่าจะทิ้งของสิ่งนั้นทันที แล้วก็รับเอาของใหม่ไว้ในจิตใจของตนต่อไป ข้อนี้ฉันใด ในเรื่องทิฏฐิความคิดความเห็น ในเรื่องความเชื่อในเรื่องศาสนานี้ก็ฉันนั้น

ญาติโยมที่เป็น พุทธบริษัทแต่ว่ายัง ไม่เข้าใจชัด ถูกต้องตามหลัก คำสอนมีอยู่ ไม่ใช่น้อย มีความกลัวในสิ่งต่าง ๆ เช่นกลัวต้นไม้ว่าศักดิ์สิทธิ์ กลัวเสาว่าศักดิ์สิทธิ์ กลัวเสาที่ศักดิ์สิทธิ์ กลัวว่าสิ่งนั้นนั้นว่ามีฤทธิ์มีเดช อาจจะดลบันดาลให้ตนเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ อาตมาอยากจะบอกตรง ๆ ว่าความกลัวอย่างนั้นเป็นความกลัวที่เจือด้วยความหวง ความเข้าใจผิดแท้ๆ " เพราะว่าสิ่งที่เรากลัวนั้นเนื้อแท้มันไม่มีอะไร มันเป็นแต่เรื่องที่มนุษย์สมมติกันขึ้น ว่าสิ่งนั้นศักดิ์เท่านั้นเอง "

ต้นไม้ต้นหนึ่งถ้าอยู่ในที่ใดก็ตาม ถ้าเราต้องการจะทำให้ต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ก็ได้ไม่ยากอะไร กลางคืนแอบเอาผ้าไปห่มให้สักผืนสองผืน แล้วจุดธูปบูชาไว้ เอาทองไปปิดที่โคนต้นไม้นั้นสัก ๒ – ๓ แผ่น คนผ่านไปผ่านมาเห็นรอยคนปักธูปไว้ที่โคนต้นไม้ เห็นต้นไม้นั้นมีเกียรติได้ห่มผ้ามีสายสะพายขึ้นมาแล้วคนก็จะเข้าไปไหว้ คนเดินมา ๑๐ คน ๑๐๐ คนไหว้ ๑๐๐ คนไม่เท่าใดต้นไม้นั้นก็กลายเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมันเกิดขึ้นได้เพราะอะไร เพราะจิตใจคนไปคิดขึ้นเอง ลำพังต้นไม้มันก็ต้นไม้ธรรมดานั่นแหละ ต้นโพธิ ต้นไทร ต้นตะแบก ต้นโศก ต้นพุทรา มันก็เป็นต้นไม้ธรรมดา แต่ว่าจิตใจคนมีความเขลาความหลงผิดไปคิดว่าต้นไม้นั้นวิเศษกว่าต้นไม้อื่น ๆแล้วเราก็ไปนั่งกราบนั่งไหว้ต้นไม้นั้นอยู่ อันนี้เป็นเรื่องสมมติโดยแท้ เราจะต้องถอนสมมติตัวนี้ออกไปจากใจของเรา แม้เราจะเดินผ่านต้นไม้ที่ใคร ๆ เขาไหว้ เราก็จะผ่านไปเฉย ๆ เราจะมีปัญญาบอกกับตัวเองว่าการไหว้ต้นไม้นั้นไม่ใช่วิสัยของพุทธบริษัท แต่เป็นวิสัยของคนที่ไม่เจริญ ยังป่าเถื่อนยังไม่รู้จักนุ่งผ้าด้วยซ้ำไป คนในสมัยนั้นเพราะมีความกลัวต้นไม้ใหญ่ที่มันเคยล้มลงมาตีคนตาย เลยเข้าไปไหว้ต้นไม้ ไปไหว้เสา ไปไหว้หิน ไหว้สิ่งนั้นสิ่งนี้ด้วยประการต่าง ๆ อันเราไหว้เรานับถือกันอยู่

ในเมืองไทยเราในกรุงเทพ ฯ นี้ ญาติโยมดูเถอะอะไร ๆ ที่เขาทำขึ้นกลายเป็นของศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาได้ ตัวอย่างเห็นง่าย ๆ รูปปั้นหน้าโรงแรมเอราวัณ ถ้านั่งรถผ่านตรงนั้นเวลากลางคืนจะเห็นว่าควันธูปควันเทียนกลบเหมือนงานใหญ่อย่างนั้นแหละ วันนั้นอาตมานั่งรถผ่านตอนกลางคืน นึกว่าเขามีงานอะไร มีมหกรรมเรื่องอะไรความจริงคนทั้งหลายไปไหว้เทวรูปที่อยู่หน้าโรงแรมเอราวัณ พวกดอกไม้เป็นจำนวนพัน ช้างก็มีจำนวนหลายร้อยเชือกเอาไปให้เทวดาขี่เล่นที่นั่นแล้วก็จุดธูปบูชากันควันโขมงไปเลย เห็นแล้วก็นึกสงสารญาติโยมทั้งหลายเหล่านั้นว่าทำไมไปไหว้ตุ๊กตาตัวนั้น ซึ่งความจริงก็ไม่มีอะไร เมื่อก่อนก็ไม่มีตุ๊กตาอยู่ตรงนั้นมันก็เป็นทุ่ง ๆ นา ๆ ข้างถนนเท่านั้นเอง แต่เมื่อเขาสร้างโรงแรมขึ้นแล้วมันมีอะไรบ้างอย่างขลุกขลักไม่เรียบร้อยเพราะขาดการศึกษา ผู้จัดการโรงแรมไม่มีปัญญา จัดไม่เป็นเพราะไม่ได้เรียนเรื่องนั้นมาก่อนปกครองคนก็ไม่เป็นคนมันทะเลาะเบาะแว้งกันเลยไปถามหมอประเภทนั้น หมอก็บอกว่า อ๋อ ไม่ทำการเซ่นไหว้ เจ้าของที่เขามีอยู่เราไปอยู่ ไม่บอกไม่

กล่าว ถ้าจะให้เรียบร้อยมันต้องปั้นเจ้าของที่ เลยต้องปั้นรูปขึ้นมาให้คนไหว้กันต่อไป แล้วคนก็ไปไหว้ ทีนี้โรงแรมอื่นก็ต้องมีตาม ๆ กัน กลายเป็นประเพณีว่าโรงแรมเมืองไทยนี้ต้องมีเทวรูปให้คนไหว้ด้วย ถ้าไม่มีแล้วมันไม่สมบูรณ์ มันเป็นเสียอย่างนี้ เรื่องมันเป็นอย่างนี้

ตามสถานที่ราชการหลายแห่งญาติโยมสังเกตก็จะเห็นได้ เดี๋ยวนี้มักจะมีพระปรางค์น้อย ๆ เจดีย์น้อย ๆ แล้วก็มีรูปเทพเจ้าไปนั่งปร๋ออยู่หน้าศาล ที่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนครที่ข้างวัดพระศรีมหาธาตุมีรูปเทวดาครึ่งคนครึ่งสัตว์ ไปนั่งอยู่ในพระปรางค์อันสวยงาม คือเทวดาหัวช้าง นั่งรถผ่านไปก็สงสัยว่าเอาเงินที่ไหนมาสร้าง รูปเทวดากับพระปรางค์องค์นี้อย่างน้อยจะต้องใช้เงิน หมื่น สองหมื่น จึงจะเสร็จเรียบร้อยเพราะใหญ่โต สมมุติว่าเอางบประมาณแผ่นดินไปสร้าง ผู้ไปตั้งงบประมาณนั้นก็เบาความเต็มที เพราะไปสร้างเรื่องไม่เข้าเรื่อง เพราะทำให้นักเรียนครูไปหลงผิดไปเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกรีดนอกรอย ผ่าไปจากหลักธรรมะของพระพุทธเจ้า ทำไมจึงไม่สร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้น เพราะความเขลาเบาปัญญา ขาดการศึกษาธรรมะที่ถูกต้อง "เลยทำสิ่งเหล่านั้นไว้เป็นการประกาศให้ใครรู้ว่า ฉันยังเขลาเต็มทียังไม่รู้เรื่องอะไร" อันนั้นมันดีหรือไม่ ญาติโยมทั้งหลายพิจารณาดู เมื่อเราดูทั่ว ๆ ไป ในเมืองไทยเราแล้ว จะพบว่าสิ่งเหล่านี้มีมาก ซึ่งเรียกได้ตามหลักธรรมะของพระพุทธเจ้าว่าเป็นความงมงายเป็นความเขลาประเภทหนึ่ง อาตมาไม่อยากเห็นญาติโยมเป็นผู้โง่เขลา เป็นผู้หลงผิดในเรื่องเหล่านี้ เพราะว่าพระพุทธเจ้าของชาวเรานั้น พระองค์เกิดขึ้นแล้วก็สอนธรรมะเพื่ออะไรเพื่อทำลายอะวิชชา ความโง่ความเขลา ทำลายความเชื่อที่ไม่เข้าเรื่อง เช่นเชื่อโชคเชื่อลาง เชื่อผีเชื่อเทวดา เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ต่าง ๆ

พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นเพื่อทำลายสิ่งเหล่านี้ แต่นี่กลับตรงกันข้าม พวกเราที่เป็นพุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ แทนที่จะส่งเสริมหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ากลับช่วยกันส่งเสริมความเข้าใจผิดของสังคม ให้เจริญงอกงามขึ้นทุกวันทุกเวลา ทำไมจึงไม่ได้ทำกันอย่างนี้ เรื่องนิดเดียวไม่ใช่เรื่องใหญ่เรื่องมากอะไร เรื่องการหาสตางค์สร้างวัด วัดมันใหญ่วัตถุมันใหญ่ สร้างไม่เสร็จ ไม่สร้างโดยวิธีประกาศธรรมะ แต่ไปสร้างด้วยวิธีหลอกคน ให้

หลงผิด เข้าใจผิด ในเรื่องอะไรต่าง ๆ เราจึงมีสิ่งที่เรียกส่งเสริมความเขลาของสังคมมนุษย์มากขึ้นทุกวัน ทุกเวลา

อันนี้จะเป็นความเสื่อมแก่พระพุทธศาสนา เรากลัวพวกคอมมิวนิสต์ ถ้าเข้าในเมืองไทยแล้ว มันจะทำลายศาสนาพุทธให้หมดไป เวลานี้คอมมิวนิสต์ยังไม่มา แต่ว่าคนในเมืองไทยเราเองนี่แหละ ตั้งหน้าตั้งตาทำลายพระพุทธศาสนาโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา เอาสิ่งที่ไม่ดีไม่งามเข้าไปพอกไว้ในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จนกระทั่งมองไม่เห็นเนื้อแท้แล้ว จึงเป็นหน้าที่ของเราพุทธบริษัท ที่จะต้องช่วยกันบำบัดปัดเป่าแก้ไขสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นประโยชน์ เป็นความสุขแก่สังคมทั่วไปในกาลข้างหน้า ในฐานะที่เราเป็นพุทธบริษัท เป็นผู้นั่งแวดล้อมพระพุทธเจ้า เมื่อเรานั่งแวดล้อมพระพุทธเจ้า เราก็ควรจะรับน้ำพระธรรมจากองค์พระพุทธเจ้ามาอาบกาย วาจา ใจ ของเราบ้างตามฐานะ หรือเราเรียกตัวเองว่าเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธก็คือบุคคลที่ปฏิบัติตนตามคำสอนของพระพุทธเจ้าให้ถูกต้องและแท้จริง สมบัติของผู้เป็นอุบาสกอุบาสิกา ที่เป็นชาวพุทธในพระพุทธศาสนานั้นควรมีอะไรบ้าง จะได้กล่าวให้โยมฟังเป็นเรื่อง ๆ ไปคือ

ประการหนึ่ง ประกอบด้วยศรัทธา แปลว่าความเชื่อในพระพุทธศาสนานั้น ขอญาติโยมเข้าใจให้ดี พระพุทธองค์ไม่ต้องการให้พุทธบริษัทเชื่อง่าย ไม่ต้องการให้เชื่องมงาย แต่ให้มีปัญญาคิดก่อนจึงเชื่อ ให้มีเหตุมีผลที่ตนมองเห็นด้วยปัญญาของตนแล้วจึงจะเชื่อลงไป คราวหนึ่งพระองค์พูดธรรมะกับพระสารีบุตร พอพูดจบลงไปแล้ว พระองค์ก็ตรัสถามว่า สารีบุตร เธอเชื่อไหมคำที่เรากล่าวนี้ พระสารีบุตรตอบทันที ว่ายังไม่เชื่อพระเจ้าข้า นี่ถ้าเป็นครูอื่น อาจารย์อื่นก็หน้าเขียวขึ้นมาเท่านั้นเอง ลูกศิษย์ไม่เชื่อไม่ฟัง ฟังเทศน์กันเสียพักใหญ่ แต่พระองค์ไม่มีอะไร พระองค์กับชมเชยพระสารีบุตรว่า ชอบแล้ว เป็นสัตบุรุษผู้มีปัญญาไม่ควรเชื่ออะไรง่าย ๆ ควรจะจำเอาไปคิดเอาไปตรองให้เห็นชัดด้วยตัวเองเสียก่อนแล้วจึงจะเชื่อ เวลาพระผู้มีพระภาคจะสอนธรรมะแก่ใคร ๆ พระองค์จะต้องเตือนก่อนเป็นเบื้องต้น คือตักเตือนว่าทำใจให้ดี คิดให้แยบคาย เราจะพูดให้เธอฟัง ณ บัดนี้การเตือนเช่นนี้ก็เท่ากับบอกว่า ให้ฟังให้ดี ให้คิดให้ดี อย่านึกว่าพระพุทธเจ้าพูดแล้วจะต้องเชื่อฟัง หรือว่าจะต้อง

ทำตามโดยส่วนเดียว พระองค์ไม่ต้องการอย่างนั้น เพราะว่าถ้าเชื่อง่ายแล้วเชื่อทันที อย่างนี้ก็หมายความว่า คนนั้นไม่มีปัญญาไม่ได้คิด ไม่ได้ตรอง เราบอกอะไรก็เชื่อ อันนี้ก็จะเป็นเหยื่อของการหลอกลวง ยิ่งในยุคปัจจุบันนี้แล้ว ญาติโยมทั้งหลายโลกเรานี้เป็นโลกแห่งการโฆษณาชวนเชื่อ ถ้าเราไม่เชื่อโดยวิธีของพระพุทธเจ้าแล้วเราจะถูกหลอกเรื่อยไป เขาจะหลอกเราให้เชื่ออย่างนั้น ให้เชื่ออย่างนี้ ทางการเมืองบ้างทางเศรษฐกิจสังคมบ้าง อะไรต่าง ๆ มีอุบายเหลือเกินมนุษย์ในสมัยนี้ มีอุบายร้อยแปดที่จะหลอกลวงให้คนเชื่อ แต่ถ้าเราถือหลักหรือวิธีการของพระพุทธเจ้าอย่างมั่นคงแล้ว เราจะไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาในเรื่องนั้นๆ เป็นอันขาด ให้สังเกตไว้อย่างหนึ่ง คือว่าในหมวดธรรมของพระพุทธศาสนานี้ ไม่ว่าจะเป็นธรรมะหมวดใด ชื่อใด ถ้ามีศรัทธาอยู่ ก็ต้องมีปัญญาด้วย ในหมวดธรรมนั้นต้องมีปัญญาอยู่ด้วย เช่น มีศรัทธา มีศีล มีการบริจาค มีปัญญา ต้องมีกำกับคู่กันไปกับศรัทธาเสมอ ทำไมท่านจึงวางหลักเกณฑ์ไว้อย่างนั้น เพราะถ้ามีแต่ความเชื่ออย่างเดียว จะเป็นเรื่องงมงายเชื่อง่ายเกินไปเพราะฉะนั้นต้องเอาปัญญามาถ่วงไว้หน่อย เพื่อให้คิดให้ตรองเสียก่อน แล้วจึงเชื่อ

กับอีกประการหนึ่งในทางพระพุทธศาสนานั้น ขอให้เราเข้าใจว่าเราไม่ใช้ศรัทธาเดินหน้า แต่เราใช้ปัญญาเดินไปข้างหน้า ศรัทธาเดินตามหลัง เพราะว่าคนที่เอาความเชื่อเดินหน้า แล้วปัญญาเดินตามนี่มักจะลำบาก คือเชื่อเสียก่อน พอเชื่อแล้วก็ไม่คิดไม่ตรอง ยกตัวอย่างง่าย ๆ คนที่ไปหาหมอประเภทต่าง ๆ หมอทรงเจ้าเข้าผี หมอวิเศษศักดิ์สิทธิ์ ไปกับศรัทธาแท้ ๆ เอาความเชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์ลงจากบ้านไปไปถึงเขาว่าอะไรเชื่อทั้งนั้นอย่างนั้นก็เชื่อ สุดแล้วแต่พวกหมอเหล่านั้นจะเศกจะต้มเราตามชอบใจ เราก็จะกลายเป็นเหยื่อของคนเหล่านั้นไป

เราเป็นชาวพุทธมีความเชื่อในหลักอะไรบ้าง ? เรามีความเชื่อในหลักสามสี่ประ-การ คือ หนึ่ง เชื่อในพระพุทธเจ้า เชื่อในพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เชื่อในธรรมที่พระองค์วางไว้เป็นแนวทางของชีวิต เป็นข้อปฏิบัติที่จะทำให้เราพ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อนได้ เชื่อพระสงฆ์ผู้มีปัญญามีเหตุผลปฏิบัติดีปฏิบัติชอบว่า พอที่จะเป็นพี่เลี้ยงของเราได้

พอจะแนะนำพร่ำจูงเราให้เกิดปัญญามีเหตุมีผลในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของเราได้ หลักสามอย่างนี้คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราเรียกกันว่าพระรัตนตรัย เป็นหลักใจของชาวพุทธ เราเอาพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง ส่วนการพึ่งพระรัตนตรัยในรูปใดถูกต้องนั้น จะได้อธิบายในเวลาอื่น คราวนี้เอาแต่เพียงเข้าใจในหลักนี้ก่อนว่า เราเชื่อสิ่งสามอย่างนี้ เอาสิ่งสามอย่างนี้เป็นสิ่งผูกพันในชีวิตคือ เอาพระพุทธเจ้าเป็นผู้นำเอาพระธรรมเป็นทางเดินของกายวาจาใจ เอาพระสงฆ์เป็นพี่เลี้ยงเตือนจิตสะกิดใจของเรา ส่วนสิ่งนอกออกไปจากนั้นเราไม่เอาเราไม่ไหว้ เราไม่บูชาสักการะ เช่นว่าใครชวนให้เราไปไหว้ต้นไม้ เราต้องบอกเขาว่าฉันเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าของพระพุทธเจ้าฉันไหว้ต้นไม้ไม่ได้ ถ้าเขาให้เราไปไหว้ผีไหว้เทวดา เราไม่ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ถ้าใครมาชวนเราไปหาหมอบางประเภทเช่นไปหาคนทรงเจ้าเข้าผี เราบอกว่านั้นไม่ใช่เรื่องของพระพุทธศาสนาเราไม่ไป เพราะว่าทรงแล้วมันก็ช่วยเราไม่ได้ ไม่ใช่ทรงแล้วแกจะเอาเงินมาให้เรา มาช่วยสร้างบ้านให้เราอยู่ หรือเจ็บไข้ได้ป่วยจะมารักษาก็หาไม่ เรายังไปหาหมอกินหยูกกินยาอะไรไปตามเรื่อง เราไม่ไปให้เสียค่ารถเปลืองสตางค์ เพราะว่าเราเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าแล้ว แต่ถ้าใครมาชวนให้ไปฟังเทศน์ ให้ไปนั่งปฏิบัติธรรมเราไปได้ เพราะการไปเช่นนั้น ไปตามหลักของพระพุทธศาสนาเป็นการไปที่ชอบที่ควรตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

อันนี้ขอให้ญาติโยมเข้าใจไว้ ญาติโยมเคยกราบไหว้อะไรมาก่อน เราก็เฉย ๆ ไม่ต้องไปกราบไปไหว้เช่นเราเคยไหว้ผี เคยไหว้ศาลพระภูมิเจ้าที่ เทวดาอารักษ์อะไรต่าง ๆ เราก็ทำเฉย ๆ เวลาเดินผ่านไปเราก็บอกว่าเลิกกันทีเถอะฉันนี้ไหว้ผิดมานานแล้ว เวลานี้ฉันจะเปลี่ยนชีวิตจิตใจแล้ว ฉันจะไหว้ให้ถูกที่ถูกทาง ฉันจะจำกัดสิ่งที่ฉันไหว้ให้น้อยลงหน่อย คือพระรัตนตรัยเท่านั้น สิ่งนั้นไม่มีฤทธิ์เดชอะไร อยู่ไปมันก็ผุพังไปเองไม่ก่อทุกข์ก่อความเดือดร้อนให้แก่ใคร ๆ แม้แต่น้อย อย่ากลัวสิ่งที่ไม่ควรกลัวต่อไปให้เป็นคนกล้าตามแบบของพระพุทธเจ้าเรื่องทั้งหลายก็จะเรียบร้อยขึ้น นี่ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง " ความเชื่อในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักสำคัญอันจะเป็นมูลฐานของจิตใจให้เราก้าวหน้าในทางปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ก็คือความเชื่อเรื่องการกระทำ เรียกว่า

กรรมศรัทธา" หมายความว่าเชื่อการกระทำว่า ความสุข ความทุกข์ ความมั่งมี ความยากจน ความเจ็บไข้ได้ป่วย ความสะดวกสบายในชีวิตเป็นผลเนื่องจากการกระทำของเราเอง ไม่ใช่เนื่องมาจากอะไรมาดลบันดาลให้เป็นไป แต่มันเป็นเรื่องของชีวิต เป็นเรื่องของการกระทำ เราเป็นไข้ได้ป่วยก็เนื่องจากเราทำผิด ปฏิบัติกฎธรรมชาติในทางร่างกาย เช่นเราใช้งานมันมากเกินไป ทรมานทรกรรมร่างกายเกินไปบ้าง กินเกินไปบ้าง เที่ยวเกินไปบ้าง ทำอะไรที่เกินธรรมชาติไป เราก็เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่ใช่เจ็บไข้ได้ป่วยเพราะโชคไม่ดี เพราะดวงไม่ดี ไม่ใช่อย่างนั้น แต่เราป่วยเพราะเราฝืนอะไรบางอย่าง เราจึงเป็นไป ถ้าเราเป็นคนแก่มันก็เป็นเรื่องเจ็บป่วยธรรมดา เพราะว่าร่างกายใช้มานานแล้ว มันก็ต้องชำรุดทรุดโทรมไปตามธรรมดาของสังขาร ไม่ใช่เพราะเรื่องอะไรอื่น ให้เราคิดอย่างนี้

"พุทธบริษัทเรานั้นถ้ามีอะไรเกิดขึ้น เราจะมองจากภายในออกภายนอก" แต่จะไม่มองภายนอกไปหาภายใน ถ้ามองจากนอกเข้าไปหาในเรียกว่า มองผิดมองไม่ถูกจุดหมาย แต่ถ้ามองจากในมาหานอกถูกจุด ข้างในที่เราควรมองนั้นคืออะไร แก่นกลางของชีวิต เนื้อแท้ของมนุษย์นั้นอยู่ที่อะไรก็อยู่ที่ใจของเรานั่นเอง ชีวิตของเรานี้มีสิ่งสำคัญก็คือจิตหรือใจนั่นเอง เหมือนกัน จะเรียกจิตก็ได้ ใจก็ได้ มโนก็ได้ วิญญาณก็ได้ ภาษาบาลีมันหลายคำ แต่พูดคำง่าย ๆ ว่า จิตใจทั้งไทย ทั้งบาลีควบคู่กันไปเลย

จิตใจเป็นตัวการสำคัญที่สร้างสรรค์ชีวิตของเราขึ้นมา ทำให้เราสุขเราทุกข์ให้เรามั่งมีให้เรายากจน ไม่มีอะไรอื่นนอกไปจากนั้น ไม่มีอะไรจะมาช่วยเราดลบันดาลให้เรา คำพูดที่ว่า "สุดแล้วแต่โชคชะตา" อันนี้เป็นคำพูดของคนหลงผิดแล้วมักปล่อยชีวิตไปตามเรื่องตามราว ถ้าเป็นเรือก็เรียกว่าไม่ถ่อไม่พาย ไม่เดินเครื่องแล้ว สุดแล้วแต่เรื่อง เรือมันก็ไปชนหินโสโครกเท่านั้นเอง แล้วเรือนั้นก็ไปไม่ได้ ชีวิตของคนเราก็เหมือนกัน คนใดที่พูดว่า สุดแล้วแต่โชคชะตาคนนั้นไม่ใช่คนต่อสู้ในการดำรงชีวิต แต่เป็นคนที่ไม่ค่อยจะเอาเรื่อง มักจะเป็นไปตามเหตุการณ์เป็นไปตามสิ่งแวดล้อม ผลที่สุดก็ไม่ค่อยได้สาระ อันนี้ไม่ตรงตามหลักธรรมะของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาสอนว่าอะไร ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเราแต่ละเรื่องนั้น เป็นเรื่องที่เราได้สร้างไว้ กระทำไว้ แม้เรื่องที่เราได้สร้างไว้ได้กระทำไว้นั้น เราอย่าคิดให้มันไกลเกิน

ไปมันค้นยาก ให้คิดเอาในปัจจุบันนี้ก่อน "เรื่องชาติที่ล่วงมาแล้วมันไกลไป มองไม่เห็นชัด ข้างหน้าที่ยังมาไม่ถึงก็มองไม่เห็นชัด ให้เพ่งมองสิ่งที่มีอยู่เฉพาะหน้า ว่าเราได้กระทำอะไรไว้" เช่นเราเกิดมาเป็นคนพอเวลาเป็นหนุ่มเป็นน้อยขึ้น ไม่ค่อยมีความรู้ไม่ก้าวหน้าในการงานที่-เราประกอบเราอย่าไปโทษว่าดวงไม่ดี หรือว่าชะตาไม่ดี แต่เราควรคิดว่าเมื่อเด็กนี้เรา อยู่อย่างไรเอาถ่านในการศึกษาไหม มารดาบิดาเราเป็นคนอย่างไร เอาใจใส่ในการอบรมพร่ำเตือนเราหรือเปล่า เราทำอะไรผิดอะไรพลาด มีคนบอกคนเตือนไหมหรือว่าเราเป็นคนปล่อยไปอย่างนั้นตลอดมา ผลปัจจุบันจึงยุ่งยากอย่างนี้ คิดดูไปก็จะเห็นว่าเราเราทำอะไรไว้ เราได้มั่งมีศรีสุขมีเงินทองใช้ มีบ้านอยู่ อู่นอน เราก็คิดว่าอะไร เพราะอะไร ไม่ใช่มีอะไรมา-ดลบันดาลให้เราเป็นแต่ว่าเราต่อสู้มา เราทำงาน เราค้าขาย เราพ้นผ่าอุปสรรค เรามีความอดทน เรามีความเพียรเรามีความตั้งใจมั่นในการประกอบกิจการนั้น ๆ เราจึงได้มีทรัพย์กินทรัพย์ใช้ มีบ้านเรือนอยู่อาศัย มีเกียรติมีชื่อเสียงในสังคม สิ่งเหล่านี้มันเกิดจากผลที่เรา-ได้กระทำไว้ทั้งนั้น ไม่ว่าเราจะอยู่ในรูปใด ขอให้เข้าใจว่าเป็นผลงานของเราเอง การปฏิบัติกิจในชีวิตประจำวัน ทุกเรื่องทุกประการเป็นบทเรียนของชีวิตทั้งนั้น เป็นสิ่งที่บอกเราอยู่ในตัวว่า เราทำถูก หรือว่าเราทำผิด เราทำดี หรือว่าเราทำเสีย เมื่อเราเอามาคิดดูแล้วมันก็สอนเราให้เราเข้าใจชัดในเรื่องนั้น ๆ แล้วเราก็แก้ได้

เพราะฉะนั้นความเชื่อในเรื่องว่าดี ชั่ว สุข ทุกข์ เจริญเป็นผลจากการกระทำของตนนี้ จึงถือว่าเป็นรากฐานของชีวิต ที่จะทำคนให้ก้าวหน้า มีปัญญาอย่างแท้จริง แต่ความเชื่อนอกไปจากนั้น เช่นเชื่อหมอ เชื่อดวง เชื่อโชคชะตาราศี จะช่วยคนไม่ได้ เอาตัวไม่รอดแล้วบางทีจะไปเที่ยวโทษคนนั้นโทษคนนี้ มองแต่สิ่งภายนอกตลอดเวลา ไม่มองที่ตัว ไม่แก้ที่ตัว เอาตัวไม่รอด เราเป็นมารดาบิดา มีลูกมีหลานอยู่ในครอบครอง เราควรจะสอนเขาในเรื่องอย่างนี้ ให้เขารู้กฎแห่งกรรมไว้ ว่าทำดีได้ดี อย่างไรทำชั่ว ได้ชั่ว ได้-ทุกข์ ได้ร้อนอย่างไร ให้เขาเชื่อหลักนี้ไว้ ถ้าเขาทำอะไรผิด เราจะต้องแยกแยะ วิเคราะห์ให้เข้าดู ว่านี่เธอที่ได้เสียหาย นี่เพราะอะไร ตั้งแต่เมื่อใดเธอได้ทำผิดพลาดมาเป็นลำดับ ๆ ชี้ให้เข้าเห็นเป็นเรื่อง ๆ ไป ผู้ใต้บังคับบัญชาของเราก็เหมือนกัน ทำอะไรผิดพลาดเสียหาย

เราก็ควรเรียกมาพูดให้เขาเข้าใจ ให้เขาเห็นว่าเขาผิดเอง ให้เห็นว่าเขาทำถูกเอง แล้วเขาจะได้ระวังตัว คิดแก้ไขตัวเองต่อไป แต่ถ้าคนใดเชื่อดวงเชื่อดาวแล้วไม่คิดแก้ปล่อยไปตามเรื่องรอดวง เขาบอกว่าเดือนเก้าจะดีรอไปอีกหน่อย เลยไม่ต้องทำอะไร ไม่วิ่งเต้น ไม่แสวงหา นอนรอดวงอยู่นั่นแหละ แล้วมันจะไปรอดได้อย่างไร ญาติโยมทั้งหลายคิดดูเถอะ ในเรื่องอย่างนี้ ผู้นับถือศาสนาต้องพยายามรักษาความบริสุทธิ์ของจิตใจให้บริสุทธิ์ขึ้นไปเรื่อย ๆ เท่าที่เราสามารถจะทำได้

การปฏิบัติเพื่อให้ใจของเราบริสุทธิ์ขึ้นนั้น เราทำได้ตามวิธีการที่พระองค์วางไว้ คือทำด้วยการรักษาศีล ทำด้วยการเจริญภาวนาทำได้ด้วยการศึกษาคิดค้นให้รู้ให้เข้าใจ ในเรื่องอะไรชัดเจนแจ่มแจ้งตามความเป็นจริง อันนี้เป็นหลักการของการก้าวหน้าของความบริสุทธิ์ของใจ "การทำใจของเราให้เศร้าหมอง ให้มีความทุกข์ความเดือดร้อนหรือเก็บเอาสิ่งไม่ดีไม่งาม มาใส่ไว้ในใจนั้น ไม่ใช่วิถีทางของพระพุทธศาสนา" พระพุทธศาสนา คือวิถีทางของการซักฟอก ขูดเกลา ชำระล้าง ให้ใจเราสะอาดขึ้นทุกวันทุกเวลา

ในเรื่องเกี่ยวกับการทำจิตให้สะอาดนี้ อยากจะขอฝากแนวคิดไว้สักอันหนึ่ง ให้เป็นมูลฐานของเราชาวพุทธทั่วทั่วไป คือให้เข้าใจว่าจิตของเรานั้น แรกเริ่มเดิมที มันสะอาด มันบริสุทธิ์ ไม่ได้สกปรกมัวหมองอะไร แต่ความสกปรกเศร้าหมองทั้งหลายนั้น เกิดสิ่งที่จะเข้ามาในใจของเรา แล้วรับไว้ ยึดไว้ตลอดเวลา ในเรื่องนั้น การยึดไว้ก็คือการคิดถึงในเรื่องนั้นบ่อย ๆ ผูกใจอยู่ในเรื่องนั้น จิตของเราก็เศร้าหมองไปตามอำนาจของความคิดนึกที่เราสร้างขึ้นในใจของเราที่นี้เมื่อเรารู้ว่า จิตของเราเศร้าหมองก็เพราะอำนาจของการสร้างสรรค์คือความคิดนึกด้วยอำนาจของความหลงผิด เข้าผิดนั่นเอง เราก็คิดนึกไปในทางที่ถูกที่ชอบ อย่าไปคิดในทางด้านผิดด้านเสีย แล้วอย่าเชื่อว่าจิตของมนุษย์นี้มันสกปกตลอดเวลา ไม่ใช่เช่นนั้น

ลักษณะจิตของมนุษย์นี้จำไว้ง่าย ๆ ว่า เกิด ดับ ๆ อยู่ตลอดเวลา ความคิดดวงหนึ่งมันเกิดขึ้นแล้ว มันก็ดับไป แต่มันเกิดต่อเพราะอะไร เพราะเราไม่รู้เท่ารู้ทันเอง แล้วเราก็ปล่อยให้เชื่อเข้ามาสนับสนุนความคิดอันนั้น ทวีความคิดนั้นมากขึ้นทุกวันทุกเวลา เราจึง

มีความโลภ คนเราไม่ได้โลภอยู่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ไม่ได้โกรธ ๒๔ ชั่วโมง ไม่ได้มีความหลง ความริษยาอยู่ ๒๔ ชั่วโมงในชีวิต มันเกิดเป็นครั้งคราว เกิดแล้วก็หายไป แล้วก็เกิดใหม่ต่อไป ถ้าเราจ้องสังเจตดูแล้วก็จะพบว่าในจิตของเรานี้ ประเดี๋ยวเป็นอย่านั้นประเดี๋ยวเป็นอย่างนี้นาทีนี้คิดเรื่องนี้ นาทีโน้นคิดถึงเรื่องโน้นสุดแล้วแต่สิ่งแวดล้อม อัดเข้ามาอยู่ในใจของเรา

สิ่งแวดล้อมที่เข้ามาสู่ใจของเรานั้นตามภาษาธรรมะเรียกว่า "อารมณ์" คือสิ่งที่มากระทบจิตใจของเรา มากระทบผ่าน ตาหู ผ่านจมูก ผ่านเข้าไปทางลิ้น ผ่านทางกาย ประสาท แล้วใจก็รับไว้ ด้วยความหลงผิด ด้วยความเข้าใจผิดในเรื่องนั้น ยึดไว้นาน ๆ บางเรื่องยึดไว้ตั้ง ๓ ปี ๔ ปี คือว่ามันเป็นเรื่องหนักแรง ๆ เราก็คิดถึงแต่เรื่องนั้น ตัวอย่างอย่างเช่นว่า ลูกเราตายจากไป เราคิดถึงอยู่หลาย ๆ ปี ทำไมจึงได้คิดถึงอย่างนั้น เพราะว่าเรามีความคิดผิดอยู่ในใจ ไม่เข้าใจว่าลูกนั้นเกิดมาแล้ว มันจะเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ เราไม่-ได้คิดก่อน เราคิดว่าเป็นลูกฉันก็ต้องอยู่กับฉัน ต้องทำตามฉันอยู่ตลอดเวลา ครั้นเขาเกิดเจ็บไข้ ตายเป็นลงไป เราก็เศร้าโศรกเสียใจอาลัยอาวรณ์ นึกทีไรเศร้าใจทุกที "นึกทีไรเศร้าใจทุกทีนั้นเรานึกด้วยอำนาจความหลงผิด" แต่ถ้าเรามีความคิดถูกเกิดขึ้นมาในใจเมื่อไหร่ความมืดก็หายไป ความเข้าใจถูกเกิดขึ้น จิตก็สบายไม่มีความยุ่งยากเดือดร้อน

อันนี้เป็นหลักให้ญาติโยมทั้งหลายเข้าใจไว้เราจำไว้ให้มั่นว่าจิตของเราไม่ได้สกปรกอยู่ตลอดเวลา มันสกปรกเศร้าหมองชั่วขณะนิดเดียวเท่านั้นเอง แต่ว่าเราไปต่อมันไว้ สืบมันไว้ ไม่ให้ความคิดอันนั้นแวบดับแล้วเลยไป ต่อมันไว้อีกหน่อยเพิ่มมันไว้อีกหน่อยมันเป็นอย่างนี้แหละ เพราะว่าบางสิ่งบางอันนั้นเราชอบต่อ ต่อไว้ดูเล่น ต่อไว้ร้องให้เล่น ๆ อย่างนั้นแหละ จิตมนุษย์เรามันคิดอย่างนี้ แล้วก็เลยไม่สบายทำให้เกิดความเดือดร้อน "ถ้าเรารู้รากฐานมันว่าจิตของเราบริสุทธิ์อยู่ที่ไม่บริสุทธิ์เพราะสิ่งภายนอกจรมา ทีนี้จะทำอย่างไรเราคอยกีดกันไว้ ไม่ให้อารมณ์นั้นเข้ามามีอำนาจเหนือเรา เราเพียงสักแต่ให้มันผ่านมา แล้วก็ผ่านไป สิ่งใดผ่านมาแล้ว เราก็ปล่อยให้มันผ่านไป สักแต่ว่าเป็นเรื่องนั้นเกิดขึ้น" รู้สักแต่ว่ารูป เสียงสักแต่ว่า เสียง กลิ่น รส สัมผัส สักแต่ว่าเกิดขึ้น ผ่านมาแล้วก็ผ่านไปเราไม่เรียก

ให้เข้าในบ้าน เหมือนแขกเดินมาเคาะประตูเราเปิดดูนิดหน่อยว่าแขกอะไร แขกหัวโตมาทวงดอกเบี้ยหรือใครมา ถ้าเห็นว่ามาไม่เข้าท่าเราก็ปิดประตู เชิญเดินต่อไป

ทีนี้นั่งคิดนั่งฝันสร้างความทุกข์ความเดือดร้อน อันนี้คือความหลงผิดไม่ใช่เรื่องอะไร ถ้าเรามีปัญญามีธรรมะเป็นเครื่องคุ้มครองแล้ว เราก็จะดูสิ่งนั้นด้วยการหัวเราะได้ว่ามันน่าขำ โลกนี้มันมีอะไรแปลก ๆ มันเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา หลายหน้าหลายตา มันหน้าดูเราก็นั่งดูมันเฉย ๆ ดูด้วยความคิดว่ามันไม่ใช่เรื่องของเรา แต่มันเป็นเรื่องของธรรมชาติ มันเกิดมันอยู่อย่างนั้น ถ้าเราเข้าใจผิด เราก็กลายไปเต้นกับเขาด้วยแต่ถ้าเราเข้าใจถูกเราก็นั่งเฉย ๆ อยู่อย่างนั้นแล้วเราก็นั่งหัวเราะกับความปั่นป่วนของโลก ของสังคม แล้วก็ถือเอาสิ่งนั้นเป็นบทเรียนเตือนจิตสะกิดใจว่า คนอื่นเขาวุ่นวาย ขัดข้องเราอย่าไปวุ่นวายเหมือนกับเขา

พูดมาวันนี้ก็สมควรแก่เวลา เพื่อเป็นการขูดเกลาญาติโยมทั้งหลายรากสิ่งที่ควรขูดเกลา อะไรมันเป็นโคลนเป็นสิ่งเปรอะเปื้อนอยู่ในชีวิตจิจใจของเราพระท่านช่วยขูดเกลาให้ก็ควรจะรับไว้พิจารณา หวังว่าญาติโยมทั้งหลายจะได้นำไปพิจารณา แล้วก็ช่วยกันแก้ไขทำจิต-ใจให้อยู่กับ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เท่านั้น ไม่ให้ไปเที่ยววอนไหว้สิ่งนั้นสิ่งนี้ไปบนบานศาลกล่าวทำพิธีร้อยแปด นอกหลักพระพุทธศาสนา เราเชื่อพระพุทธเจ้าองค์เดียวเราไม่เชื่อใครเราทำตามที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ เท่านี้ก็เป็นหลักที่จะช่วยให้ญาติโยมพ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อนได้ดังแสดงมาก็สมควรแก่เวลา.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มิตรสยาม 48/26 ตลาดบ้านพานถม บางลำพู กรุงเทพ ฯ โทร. 822276

นายกิ่ง แช่มสะอาด ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2519